

Dialog- redogörelse

Redovisning av tidig dialog om
ny översiktsplan 2022-03-28

Lekebergs
kommun

Redovisning av tidig dialog om ny översiktsplan

Godkänd av kommunstyrelsen 2022-04-12 § XX

Bilder om ej annat anges: Lekebergs kommun

[Bilder och text om synpunkter i Placetoplan: Spacescape](#)

Översiktsplan för Lekebergs kommun

Dnr: KS 20-18

Projektledning: Pernilla Jacobsson Wallner, översiktsplanerare

Lekebergs kommun

716 81 Fjugesta

E-post: information.lekeberg@lekeberg.se

Besöksadress: Bangatan 7, Fjugesta

Telefon Information Lekeberg: 0585-487 00

Innehåll

Genomförande av tidig dialog	5
Förutsättningar för dialogen - 5	
Genomförande - 11	
Resultat och uppföljning - 16	
Förslag på fortsatt arbete	19
Ett hållbart Lekeberg - 19	
Hållbar utveckling av tätorterna - 20	
Synpunkter	23
Fjugesta - 23	
Lanna - 38	
Mullhyttan - 71	
Gropen-Kvistbro - 85	
Övriga Lekeberg och blandade synpunkter - 92	

Genomförande av tidig dialog

Den tidiga dialogen om Lekebergs utveckling har nu genomförts. Det är den första av tre samlade dialogperioder om den nya översiktsplanen. Syftet är att ge möjlighet till delaktighet och att i ett tidigt skede få in många tankar och idéer om kommunens utveckling i arbetet med översiktsplanen. Här redovisas hur den tidiga dialogen har genomförts.

Förutsättningar för dialogen

Inledning

En ny översiktsplanen för Lekebergs kommun håller på att tas fram. Som ett första steg har en inriktning för kommunens utveckling och ett antal utvecklingsskisser för tätorterna tagits fram som underlag för en tidig dialog om översiktsplanen. Den är en av tre samlade dialogperioder om översiktsplanen. Kommunstyrelsen fattade beslut om att genomföra en tidig dialog om översiktsplanen och att godkänna dialoghandlingen 2021-11-16 § 208.

Resultatet av den tidiga dialogen redovisas i denna dialogedogörelse. Här redovisas:

- hur förutsättningar, genomförande och resultatet av dialogen ser ut (detta kapitel)
- sammanfattning av [fortsatt arbete med](#) inriktningar för kommunen som helhet och för tätorterna som synpunkterna lett fram till (kapitel 2).
- de synpunkter som kommit in, och på vilket sätt de påverkar det fortsatta arbetet (kapitel 3)

Varför tidig dialog?

Dialogarbetet syftar till att öka dialogen om framtidsfrågorna och bredda delaktigheten i arbetet med den nya översiktsplanen.

Den formella dialogen regleras i plan- och bygglagen och är framför allt inriktad på att informera och att hantera synpunkter om ett färdigt förslag. För att öka delaktigheten och nå fler grupper än de som brukar vara aktiva i samhället, har kommunen valt att komplettera den formella dialogen med utökad dialog i ett tidigt skede av processen innan förslaget tagit fast form och det finns större möjligheter att påverka inriktningen av arbetet.

Figur 1. Syftet med kommunikationen i översiktsplanen är att öka dialogen om framtidsfrågorna och bredda delaktigheten i arbetet med den nya översiktsplanen. Bild: mettweweber.dk

De viktigaste skälen för en utökad dialog är:

- Den ger bättre förutsättningar att fatta bra beslut eftersom det är fler som tänker tillsammans
- Den ger bättre möjligheter för fler att påverka och känna igen sig i förslag, och ger på så sätt också bättre förankrade beslut
- Den stärker det civila samhället, tilliten till medmänniskor och kommunen som myndighet

Som stöd för dialogen i arbetet med översiktsplanen tog styrgruppen i ett tidigt skede fram en kommunikationsplan.

Information

För att kunna bli delaktig behöver man information som är lättillgänglig och hjälper till med förståelse av problem, alternativ och lösningar. Bra information och hög grad av transparens är en viktig förutsättning för att man ska kunna bli delaktig.

Konsultation

Nästa nivå innebär att få möjlighet att tycka till om olika förslag, genom att till exempel ta ställning till vilket alternativ man tycker är mest lämpligt. Det kan också handla om att besvara enkäter, lämna synpunkter, ställa frågor eller lämna in klagomål.

Diskussion

Denna nivå innebär att man möts för att diskutera aktuella frågor och föra fram åsikter och argument kring olika behov, alternativ och möjliga lösningar. Syftet är att öka förståelse och samförstånd, och att förmedla kunskaper och idéer till den fortsatta politiska processen.

Medskapande

Denna nivå innebär ett större inflytande genom att man deltar aktivt för att till exempel utveckla alternativ och föreslå lösningar och underlag till politiska beslut. Medskapande handlar om att tillsammans bygga kunskap och förståelse. Man träffas under en kortare eller längre tid för att lära sig av och med varandra om hur man kan lösa komplexa frågor.

Medbeslutande

Det översta nivån innebär deltagande i besluten, till exempel genom att fullmäktige genomför en beslutande folkomröstning eller rådslag, eller delegerar beslut till speciellt utpekade församlingar. Besluten om översiktsplanen tas av de folkvalda i kommunfullmäktige. Medbeslutande sker därför framför allt genom röstsedeln i kommunvalet.

Målgrupper

I kommunikationsplanen anges fyra huvudsakliga målgrupper för kommunikationen om översiktsplanen: allmänhet, myndigheter, tjänstepersoner och förtroendevalda.

Allmänheten. Den tidiga dialogen riktade sig i första hand till allmänheten. Det är en stor målgrupp som omfattar alla som idag och i framtiden bor i, verkar i eller besöker kommunen. Övriga huvudmålgrupper myndigheter, tjänstepersoner och förtroendevalda har inte varit i fokus i den tidiga dialogen, men kommer att bjudas in till samrådet om förslaget till översiktsplanen under våren 2023.

Prioriterade grupper. Inom huvudmålgruppen allmänhet har fyra målgrupper prioriterats av styrgruppen som särskilt angelägna att söka upp, för att få in bredare perspektiv och kunskaper i planeringsprocessen. Det är grupper som dels bedöms vara i hög grad berörda av översiktsplanens frågor, dels inte brukar göra sig hörda i samhällsplaneringen. De prioriterade målgrupperna är:

- Barn och unga
- Barnfamiljer
- Företag
- Jord- och skogsmarksägare

Delaktighetsnivåer

En av de utmaningar för dialogen som formulerades i kommunikationsplanen var att få till en bra dialog med bred representation under en begränsad tid och med begränsade resurser. En strategi för att lyckas med det är att använda sig av olika delaktighetsnivåer för olika målgrupper. I den tidiga dialogen har målet för dialogen med allmänheten varit att:

- bjuda in **alla** brett och försöka nå så många som möjligt att delta i dialogen, med delaktighetsnivå Information och Konsultation som mål
- ge dem som är **särskilt intresserade** möjlighet till delaktighetsnivå Diskussion
- att söka upp **proriterade målgrupper** med delaktighetsnivå Medskapande som mål

Figur 2. Delaktighetsnivåer för dialogen i översiktsplanen. För att klargöra vilken nivå av delaktighet hos deltagarna som olika dialoginsatser eftersträvar, kan man formulera olika delaktighetsnivåer. De som används här bygger på en modell från Sveriges kommuner och regioner (2013).

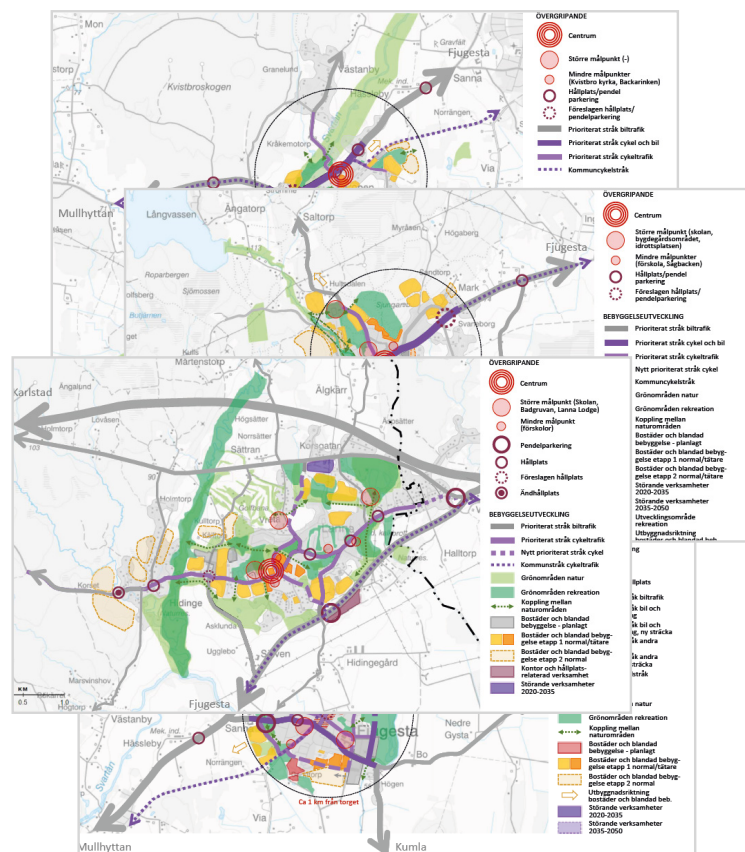
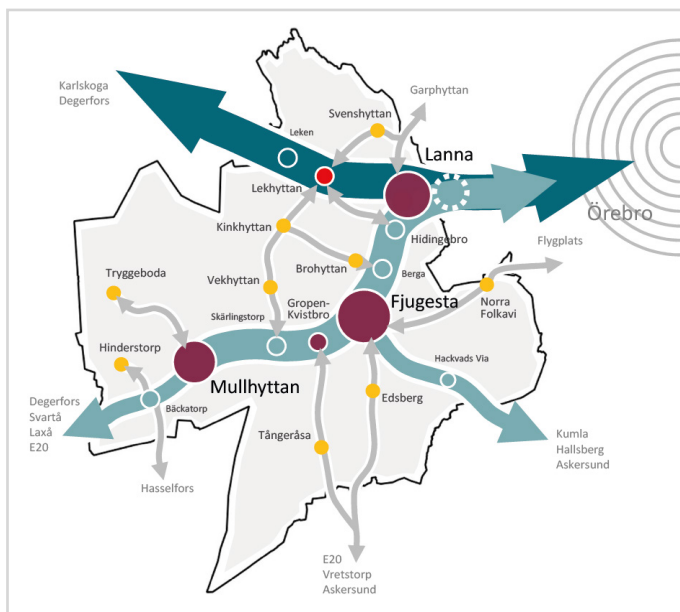
Dialoghandling

Som underlag för den tidiga dialogen finns en dialoghandling "Utvecklingskisser, Underlag till tidig dialog om ny översiktsplan". Dialoghandlingen omfattar tre delar:

- Inledning - beskriver förutsättningar för kommunens utveckling
- Ett hållbart Lekeberg - beskriver ett förslag till övergripande inriktningen för kommunens utveckling
- Hållbar utveckling av tätorterna - redovisar skisser för en möjlig utveckling för tätorternas utveckling

Dialoghandlingen har funnits tillgänglig som pdf på kommunens hemsida och i tryckt form på Lekebergs kontaktcenter och vid de dialogtillfällen som genomförts. Sammanlagt har cirka 230 tryckta exemplar lämnats ut under dialogperioden.

Huvuddragen i förslaget sammanfattades i en utställning på tio skärmar, så kallade roll-ups. Utställningen har följt med på dialogturnén dels i den ambulerande glasmontern dels vid de olika dialogtillfällena i de olika tätorterna.

Figur 3. Som underlag för den tidiga dialogen finns en dialoghandling som innehöll förslag på övergripande inriktning för kommunen som helhet och utvecklingskisser för de fyra tätorterna i kommunen.

Dialogperiod och inbjudan

Den tidiga dialogen har hållits under tio veckor, mellan den 20 november 2021 och den 30 januari 2022. Möjligheten att lämna synpunkter förlängdes till den 6 februari på grund av ett tekniskt problem med det digitala dialogverktyget.

Dialogen har framför allt riktat sig till dem som bor och verkar i kommunen. Allmänheten har bjudits in att delta i dialogen genom:

- kommunens hemsida med länk från förstasidan till dialoghandlingar, video om översiktsplanering och information om pågående aktiviteter. Nyhetspush 8 november
- annonsering i dagspressen (Nerikes Allehanda) 20 oktober
- annonsering i de lokala tidningarna Lekebergsbladet 20 november och Sydnärkenytt 30 oktober och 27 november

- kommunens facebookside, med inlägg 8 november, 18 november, 19 november, 22 november, 23 november, 24 november, 30 november, 2 december, 7 december, 8 december, 9 december, 14 december, 16 december, 17 december, 28 december och 20 januari 2021
- kommunens nyhetsbrev riktat till företagare i kommunen (novembernumret) utskickat i företagarnätverk
- glasmontern med belyst utställning som ställdes upp på en central och synlig plats i de olika tätorterna från 19 november - 17 december 2021

Nerikes Allehanda har också uppmärksammat Lekebergs dialogarbete med en serie artiklar 23 november, 26 januari och 31 januari. Även länsposten uppmärksamade dialogen i en artikel den 25 november.

Figur 4 nedan. Den upplysta glasmontern användes också som reklampelare för den pågående dialogen

Figur 5 till höger. Innan och under den tidiga dialogen kommunicerades den ut på olika sätt, bland annat genom annonsering i press och genom att aktivt använda kommunens facebookside för att uppmärksamma de olika dialogtillfällena

Lekebergs kommun
19 november 2021 · 🌐

Vill du tycka till om kommunen du bor i? Vi smygstartar medborgardialogen redan idag genom att publicera länkarna till Placetoplan och länken till dialoghandlingen på <https://lekeberg.se/tidigdialog>

Så här kan du vara med och bidra till arbetet med kommunens nya översiktsplan:

🔍 Titta i dialoghandlingen som innehåller ett antal utvecklingskisser över hur man kan tänka om kommunens utveckling... [Visa mer](#)

Lekebergs kommun
24 november 2021 · 🌐

Nu är vi på plats i matsalen inuti Mullhyttans skola! Välkommen hit på öppet hus för att vara med och tycka till om kommunens nya översiktsplan 🗨️ Läs mer om dialogen på www.lekeberg.se/tidigdialog

Lekebergs kommun
16 december 2021 · 🌐

Ta chansen och tyck till om arbetet med den nya översiktsplanen idag på öppet hus när kommunrepresentanter är på plats i Hidinge skolas matsal kl.18-20! 🗨️

Dela med dig av dina åsikter om Lekebergs utveckling kopplat till de utvecklingskisser som finns att se inuti glascontainern, på öppet hus, i plattformen Placetoplan och i dialoghandlingen.

🔒 Glöm inte att det fortfarande finns möjlighet att tycka till om utvecklingskisserna i den digitala plattformen Placetoplan till o... [Visa mer](#)

Lekebergs kommun
9 december 2021 · 🌐

📍 Idag är vi på plats kl.16-19 för nästa medborgardialogtillfälle i Lekebergsskolans matsal. Diskussionerna är redan i full gång. Hoppas vi ses!

📢 Från och med 8 december gäller fler rekommendationer för att minska spridningen av covid-19. Kom ihåg att hålla avstånd till andra människor och att stanna hemma vid symptom. På plats under dialogerna finns handsprit och personalen kan komma att styra antalet personer som vistas i lokalen samtidigt vid behov. Uppdaterad informati... [Visa mer](#)

Välkommen att delta i den tidiga dialogen!

20 november till 30 januari

Vi bjuder in dig som bor och verkar i Lekebergs kommun till dialog i vinter. Ta chansen och tyck till om Lekebergs utveckling redan i ett tidigt skede av arbetet med den nya översiktsplanen. Mer information om dialogperioden och schema för dialogerna kommer att publiceras på lekeberg.se och på facebook.se/lekebergskommun.

Läs mer på lekeberg.se/tidigdialog

Delta i medborgardialogen

Det pågår en medborgardialog i kommunen från 20 november 2021 till 30 januari 2022. Ta chansen och tyck till om Lekebergs utveckling redan i ett tidigt skede av arbetet med den nya översiktsplanen.

Syftet med dialogen är att samla in åsikter om de utvecklingskisser som tagits fram i arbetet med den nya översiktsplanen. Utvecklingskisserna finns att se i dialoghandlingen, i plattformen Placetoplan och i utställningen i den kringresande glascontainern. Läs mer dialogen, hitta dialoghandlingen, schema och länkar till Placetoplan på lekeberg.se/tidigdialog

Missa inte träffen om översiktsplanering för företagare samt jord- och skogsägare som är 13 januari kl. 18-20. Mer information kommer.

Delta i medborgardialogen

Vi bjuder in dig som bor och verkar i Lekebergs kommun till dialogen. Ta chansen och tyck till om Lekebergs utveckling redan i ett tidigt skede av arbetet med den nya översiktsplanen. Mer information om dialogperioden och schema för dialogerna finns på lekeberg.se/tidigdialog och på facebook.com/lekebergskommun.

Lekebergs kommun testar nytt koncept för medborgardialog

Ut på turné med stor glasmonter

LEKEBERG Lekebergs kommun har gjort ett första utkast av sin översiktsplan för 2024, men den är långt ifrån färdig. Redan nu kan medborgarna vara delaktiga och komma med sina inspel. Förutom öppet hus testar de ett nytt koncept för att nå ut till flera invånare. De ger sig ut på turné med en stor glasmonter.

- Vi har hittat en kanonlösning, säger kommunstyrelsens ordförande Johan Niklasson (C).

Det tar fyra år att göra en översiktsplan. Lekebergs kommun har nu arbetat fram ett utkast, en vision/illustration av hur de vill att kommunen ska utvecklas framöver. Men de är långt ifrån färdiga.

Detta är alltså deras första tankar kring utvecklingen och nu vill de förstås utveckla sig. För att förankra det vi håller på med här, så att ingen får en chock sen när det fasta förslaget kommer år 2024, säger kommunstyrelsens ordförande Johan Niklasson (C).

De vill ha en bred dialog och kunna nå ut till så många som möjligt. De

Folk ska kunna bilda sig en uppfattning om vad vi föreslår i översiktsplanen, säger Johan.

Vadje tisdag mellan klockan 15-19 kommer glasmontern att vara bemannad av politiker och tjänstepersoner som kommer ta emot folk som har inspel och som vill ge både inspel och sina utkast till översiktsplanen. Idén med den turnerande glasmontern kommer från Pernilla Jacobsson Wallner, översiktsplanerare i Lekebergs kommun.

- Jag har hämtat inspiration från en tidigare kollega i Falkenberg. Där var det ett lyckat koncept, säger hon.

Pernilla har erfarenhet av hur man kan arbeta med medborgardialoger, översiktsplaner och samhällsplanering. Hon jobbar tätt med en politisk styrgrupp som består av de nio partierna i fullmäktige.

- Vi har varit väldigt aktiva det här året. Vi har arbetat med underlag, tittat på befolkningsprognoser, kollat vad vi bör planera för att kommunen ska vara hållbart, arbetat fram en strukturbild och tagit fram utvecklingsåtgärder för de fyra tätorterna. De har ju alla olika förutsättningar, säger Pernilla.

Det ingår många delar när det gäller utvecklingen av tätorterna.

- Det handlar inte bara om att bygga hus utan även om verksamhetsmark och hur vi ska bevara naturområden

Tisdagen den, ber

De vill nå fler – testar nytt koncept för medborgardialog: "Ger oss ut på turné med en stor glasmonter"

23 november 2021 11:51

Lekebergs kommun har gjort ett första utkast av sin översiktsplan för 2024, men den är långt ifrån färdig. Redan nu kan medborgarna vara delaktiga och komma med sina inspel. Förutom öppet hus testar de ett nytt koncept för att nå ut till flera invånare. De ger sig ut på turné med en stor glasmonter. - Vi har hittat en kanonlösning, säger Kommunstyrelsens ordförande Johan Niklasson (C).

Malin Helenius
Text

glasmonter

in Wallner, andra tjänstepersoner och politiker kommer att vara på plats.

Johan Niklasson (C), ordförande i kommunstyrelsen i Lekeberg, kommer att vara med och bemanna glasmontern under turnén. Han tycker om det nya konceptet som ska testa. De tar sig ut till lika orter för att ha medborgardialoger.

Glasmontern är 6 gånger 2,4 meter och väger fyra ton. Thomas Larsson, Stefan Persson, Tobias Löwengren och Pernilla Jacobsson Wallner fick ta hjälp av en lyfttruck för att sätta.

Lekeberg

Nya översiktsplanen: Sista chansen att tycka till – för nu

26 januari 2022 12:55

Hur vill folket att Lekeberg utvecklas i framtiden? Arbetet med den nya översiktsplanen pågår för fullt. På söndag är sista dagen att inkomma med tankar och åsikter – för den här omgången.

Ida Vaske
Text

• Länsposten • TORSDAG 25 NOVEMBER 2021

De bjuder in

Lekebergs kommun genomför nu en dialog om översiktsplanen med de boende i kommunen.

- Syftet är att få inspel från medborgarna angående det första utkast som vi har och få synpunkter på det förslaget, säger kommunstyrelsens ordförande Johan Niklasson (C).

Nyligen lyftes en stor container med glassidor ned på gräsmattan vid Ice-offaren i Mullhyttan.

Den fungerar som ett flyttbart informationskontor. Containern finns i Mullhyttan fram till fredagen den 26 november, då den flyttas vidare till Gropen, Fjugesta och Lanna.

- Översiktsplanen beräknas antas våren 2024. Det tar tid att ta fram en översiktsplan. Den behandlar många olika frågor, det är många som berörs och den demokratiska processen måste få ta tid, berättar Pernilla Jacobsson Wallner, översiktsplanerare i Lekebergs kommun.

Vill förankra processen

Johan Niklasson säger vidare att kommunen vill förankra processen så att så många som möjligt är medvetna om den inriktning om översiktsplanen som föreslås.

» Vi har från början lagt stort fokus och resurser på medborgardialog och förankring, det är viktigt för oss att medborgarna får säga vad de tycker om förslagen. «

- Alla inspel och synpunkter kommer tas med i vidare arbete där styrgruppen sen får ta ställning till varje förslag. Styrgruppen består av en representant från varje parti i fullmäktige.

- Vi har från början lagt stort fokus och resurser på medborgardialog och förankring, det är viktigt för oss att medborgarna får säga vad de tycker om förslagen. Går vi ut med ett färdigt förslag så är det mer information än dialog, enligt Niklasson.

Dialogperioden sträcker sig fram till den 30 januari nästa år. Synpunkter tas emot under hela perioden, meddelar kommunen.

har varit mycket att få till genomförandet av en turné med den stora glasmontern. Men nu är den på plats vid för användas under den första delen av medborgardialogerna i november och december. Pernilla Jacobsson Wallner Malin Helenius

K-G Ekblom

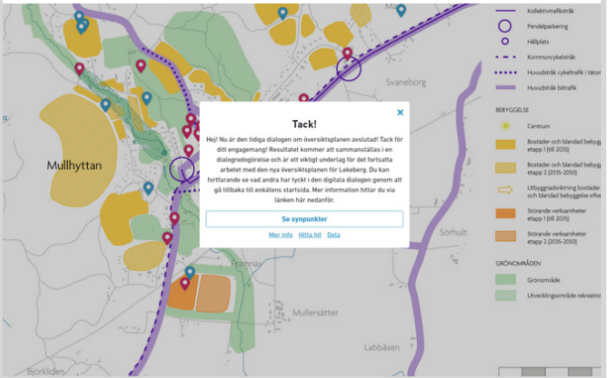
Lekeberg

Kartfunktion låg nere - tid för synpunkter förlängs

31 januari 2022 16:35

I interaktiva kartor kunde Lekebergs invånare tycka till om den kommande översiktsplanen. Men de som gick in under söndagen fick ett meddelande om att dialogen var avslutad. Nu förlänger kommunen tiden för att lämna in synpunkter.

Ida Vaske
Text

cobsson Wallner, översiktsplanerare i Lekebergs kommun på plats framför det flyttbara kontoret. FOTO: K-G EKBLOM

Figur 6. Ett antal artiklar i media uppmärksammade dialogen om översiktsplanen

Genomförande

Dialogaktiviteter

Den första delen av dialogperioden (november-december 2021) hade fokus på att försöka nå så många som möjligt att delta i dialogen och att ge särskilt intresserade möjlighet att diskutera olika frågor.

De dialogaktiviteter som valdes var dels en "dialogturné" med öppna hus och en glasmonter som flyttades mellan tätorterna, dels ett webbaserat dialogverktyg som var tillgängligt under hela dialogperioden. Dialogturnén möjliggjorde många personliga möten både med människor som bara kom förbi och med särskilt intresserade som hade planerat att delta, medan det digitala dialogverktyget gjorde det enklare för fler att sätta sig in i förslaget och lämna synpunkter om enskilda platser.

Eftersom dialogturnén genomfördes mitt i vintern och under rådande pandemi anpassades upplägget efter detta, t.ex. genom belysning, handsprit, maxantal och avståndsskytning.

Den andra delen av dialogperioden (januari 2022) hade fokus på att söka upp prioriterade målgrupper för en fördjupad dialog om olika behov, lösningar och alternativ. På grund av skärpta restriktioner till följd av pandemin gick det endast att genomföra en samlad dialogaktivitet med två av de prioriterade grupperna: *Företag och Jord- och skogsmarksägare*. Den dialogaktivitet som valdes var dialogseminarium om frågor som särskilt berör dessa målgrupper. Dialogen med de övriga prioriterade grupperna: *Barn och unga* och *Barnfamiljer* har skjutits fram till samrådet.

För att kunna genomföra alla dialogaktiviteter med tillgängliga resurser har det samtidigt varit nödvändig att välja bort vissa former av dialog i detta skede, t.ex. enskilda möten med partigrupper, organisationer, byalag, kommunala nämnder och förvaltningar. Endast två sådana aktiviteter genomfördes, dels en tidig dialog med länsstyrelsen, dels en med Sydnärke byggnämnd som är den nämnd som berörs mest av genomförandet av översiktsplanen.

Figur 7 nedan. På öppet hus demonstrerades hur det digitala dialogverktyget Placetoplan fungerade

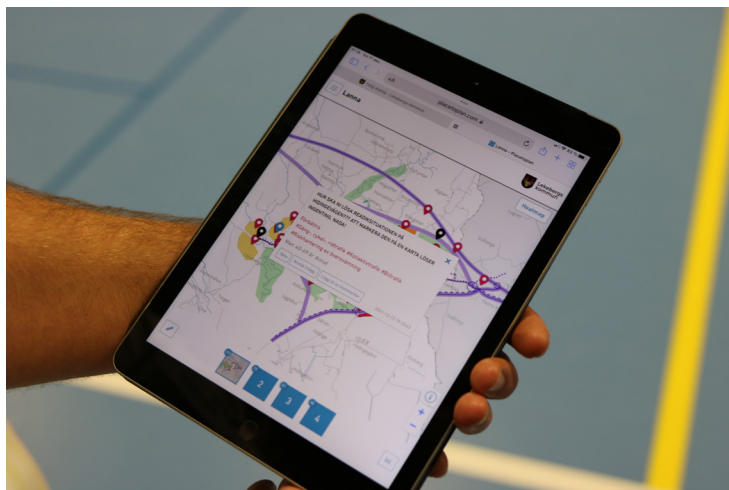
Öppet hus

Under dialogen hölls sammanlagt fem öppet hus med drop-in i kommunens fyra tätorter, med bemanning av folkvalda från den politiska styrgruppen, och tjänstepersoner, cirka 8-10 representanter för kommunen:

- Mullhyttan - onsdagen den 24 november kl 16-19 i Mullhyttans skolas matsal
- Gropen-Kvistbro - torsdagen den 2 december kl 16-19 i Kvistbro församlingshem
- Fjugesta - torsdagen den 9 december kl 16-19 i Lekebergsskolans matsal
- Lanna - torsdagen den 16 december kl 18-20 i Hidinge skolas matsal
- Lanna - fredagen den 17 december kl 15-18 i Idrottshallen Best Arena

Förslaget presenterades i utställningsform och genom spontana frågor och diskussioner i mindre eller större grupper. På plats fanns också den tryckta dialoghandlingen, synpunktsformulär och demonstration av hur det digitala dialogverktyget fungerade, för att underlätta för inlämning av synpunkter.

Öppet hus med drop-in valdes för att underlätta för deltagare att komma på tider som passar och för att möjliggöra för fler att ställa frågor och diskutera i mindre grupper. Eftersom det inte går att föra samlade anteckningar på samma sätt som ett traditionellt möte med föredragning och efterföl-

jande frågor, uppmanades deltagarna att skriva ner sina synpunkter också. I de fall man tyckte det var svårt att formulera sig skriftligt kunde man få hjälp med detta.

Glasmonter

Under den första delen av dialogen ställdes en stor glasmonter upp under en vecka på en central plats i varje tätort:

- Mullhyttan - fredagen den 19 november - fredagen den 26 november vid ICA Träffen
- Gropen-Kvistbro - fredagen den 26 november - fredagen den 3 december vid Återbruket/Q-star
- Fjugesta - fredagen den 3 december - fredagen den 10 december vid Torget
- Lanna - fredagen den 10 december - fredagen den 17 december vid Idrottshallen/Best Arena

Glasmontern ställdes på en plats där många passerar och där den syntes bra för förbipasserande trafik. Den riggades med utställningsmaterial och lyste upp på fredagen för att på så sätt annonsera ut att dialogen pågick. På tisdagarna bemannades

den på ungefär samma sätt som öppet hus, med 8-10 kommunrepresentanter, dialoghandlingar, synpunktsformulär och fika. Och i slutet av samma vecka hölls öppet hus i fast lokal på orten, innan montern flyttades vidare.

De dagar glasmontern bemannades var:

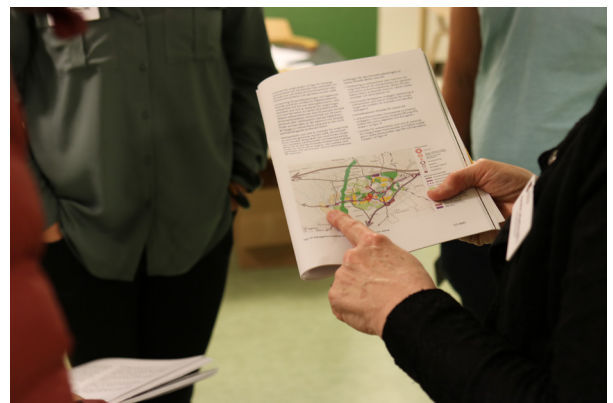
- Mullhyttan - tisdagen den 23 november kl 15-19
- Gropen-Kvistbro - tisdagen den 30 november kl 15-19
- Fjugesta - tisdagen den 7 december kl 15-19
- Lanna - tisdagen den 14 december kl 15-19

Glasmontern valdes för att bjuda in till dialog på platser där människor naturligt rör sig, och på så sätt få fler att delta än dem som vanligtvis brukar engagera sig i samhällsfrågor. Det var därför viktigt att bemanna den på tider när många rörde sig efter skola och arbete.

På samma sätt som för öppet hus möjliggjorde dropin-formen för fler att ställa frågor och diskutera i mindre grupper. På alla orter var det fler som besökte glasmontern än öppet hus under de bemannade tiderna se avsnitt *Resultat och uppföljning* nedan.

Figur 8 nedan. Många kom för att diskutera utvecklingsskisserna trots att det var både mörkt och kallt. Bild från Lanna 14/12 2021. Figur 9 till vänster. Bilder från glasmontern i Fjugesta, Lanna, Mullhyttan och Gropen-Kvcvstbro

Webbdialog med Placetoplan

För att nå de som inte kunde eller ville delta i fysiskt i dialogen användes en digital dialogplattform (www.placetoplan.com) för att samla in synpunkter om de fyra utvecklingsskisserna. Utvecklingsskissen för varje tätort presenterades på en egen sida med en länk från kommunens hemsida. Där kunde deltagarna markera olika platser i kartan där man tyckte utvecklingsskissen var bra eller kunde förbättras, samt utveckla sina svar och tankar under fritextfrågor.

- Placetoplan var tillgängligt mellan 20 november 2021 - 6 februari 2022, men från 28 januari gick det pga tekniska problem bara att titta men inte lämna synpunkter som istället fick mejlas in.

Den digitala dialogplattformen valdes för att underlätta för alla att på tider som passar och i lugn och ro kunna lämna synpunkter kopplat till specifika platser. Resultatet visar att det är betydligt fler som har valt att lämna synpunkter via den digitala dialogplattformen än via de mer traditionella vägarna (mejl, brev, synpunktsformulär), se avsnitt *Resultat och uppföljning* nedan.

Dialogmöte med företag och jord- och skogsmarkägare

Ett samlat dialogmöte hölls under den andra delen av dialogperioden med de två prioriterade målgrupperna *Företag* och *Jord- och skogsmarksägare*:

- Fjugesta - torsdagen den 13 januari kl 18-20 i Lekebergsskolans matsal

Företag och jord- och skogsmarksägare i kommunen bjöds in i att delta i dialogen om översiktsplanen, dels genom ett annons i nyhetsbrev och särskilt utskick via e-post i kommunens företagnätverk, dels genom LRF:S kommungrupp i Lekeberg.

På dialogmötet presenterades och diskuterades förslaget i en gemensam sittning. På plats fanns också en utställning av förslaget, den tryckta dialoghandlingen, synpunktsformulär mm. På mötet deltog ca 25 personer och ca 10 kommunrepresentanter.

Dialogmötet föreslås följas upp med ett dialogseminarium eller liknande forum under samrådet.

Figur 10 nedan. I det digitala dialogverktyget kunde man markera olika platser i kartan och lämna synpunkter om olika platser i utvecklingsskissen

Figur 11 till vänster. Bilder från öppet hus i Lanna och Fjugesta.

Resultat och uppföljning

Inkomna synpunkter

Skriftliga synpunkter. Sammanlagt har 60 olika yttranden kommit in skriftligt under den tidiga dialogen, via mejl, brev och synpunktsformulär. Dessa redovisas i kapitel *Synpunkter* nedan. De skriftliga synpunkterna berör olika delar av kommunen enligt följande:

- Lanna - 48 procent (29 yttranden)
- Mullhyttan - 20 procent (12 yttranden)
- Fjugesta - 8 procent (5 yttranden)
- Gropen-Kvistbro - 7 procent (4 yttranden)
- Övriga Lekeberg och blandade synpunkter - 17 procent (10 yttranden)

Antalet svarande motsvarar cirka 0,7 procent av Lekebergs invånare.

Synpunkter via Placetoplan. Sammanlagt har 434 olika personer lämnat synpunkter via den digitala plattformen under den tidiga dialogen. Dessa redovisas i kapitel *Synpunkter* nedan. De skriftliga synpunkterna berör de olika tätorterna enligt följande:

- Lanna - 74 procent (321 personer)
- Mullhyttan - 11 procent (49 personer)
- Fjugesta - 9 procent (37 personer)
- Gropen-Kvistbro - 6 procent (27 personer)

Antalet svarande motsvarar cirka 5 procent av Lekebergs invånare.

Sammanfattning. Det antal som lämnat synpunkter skriftligt eller via den digitala plattformen kan inte läggas samman eftersom många yttrat sig båda vägarna. De är inte heller direkt jämförbara eftersom de skriftliga yttrandena kan vara under-tecknade av flera personer medan de som lämnat synpunkter i placetoplan är enskilda personer. Några slutsatser kan dras antalet synpunkter som kommit in:

- att antalet som lämnat synpunkter skriftligt är en större andel av befolkningen än vad som är vanligt när översiktsplaner tas fram, en grov uppskattning är att det är nästan en dubbelt så stor andel (jämförelsetal ca 0,3-0,4 procent)

- att det är cirka sju gånger fler som använt sig av placetoplan än av det mer traditionella sättet att lämna synpunkter, motsvarande cirka 5 procent av invånarna. Detta bedöms vara en mycket en hög andel.

Delaktighet i aktiviteter

Sammanlagt deltog cirka 75 personer till öppet hus i de olika orterna och 110 personer till glasmontern när den var bemannad, fördelat enligt följande:

- Mullhyttan - 19 öppet hus, 29 glasmonter, totalt cirka 48 (9,0 procent av invånarna på orten)
- Gropen-Kvistbro - 8 öppet hus, 17 glasmonter, totalt cirka 25 (8,8 procent av invånarna på orten)
- Lanna - 29 öppet hus, 51 glasmonter, totalt cirka 80 (5,2 procent av invånarna på orten, se L29)
- Fjugesta - 9 öppet hus, 11 glasmonter, totalt cirka 20 (0,8 procent av invånarna på orten)

På samma sätt som för inkomna synpunkter kan det vara några som valt att komma både till glasmonter och öppet hus, men siffrorna ger ändå en bild av delaktigheten. Följande kan konstateras:

- Sett till antalet deltagare var det flest i Lanna, och minst i Fjugesta. Att det skulle komma många i Lanna var väntat på grund av den kraftiga tillväxten i Lanna på kort tid. Det var också väntat att det skulle komma relativt få i Fjugesta, eftersom tidigare erfarenheter visar att engagemanget i centralorter brukar vara relativt sett lägre än i mindre tätorter
- Sett till andel deltagare i förhållande till befolkningen på orten var det däremot störst andel i Mullhyttan och Gropen-Kvistbro. Detta stämmer med bilden av att engagemanget är större i mindre orter, men att andelen var markant större i dessa orter än i Lanna var inte förväntat.
- På alla orter kom det fler till glasmontern än till öppet hus. En trolig förklaring är att det kändes mer lättillgängligt att gå förbi när man ändå hade annat ärende, en annan att det kändes lättare att delta utomhus. Det kan också ha påverkat att bemanningen av glasmontern låg tidigare i veckan än öppet hus.

Delaktighetsnivåer

I kommunikationsplanen formulerades olika delaktighetsnivåer att uppnå för olika målgrupper, se sid 6 och fig 12 nedan.

Den tidiga dialogen har framför allt riktat sig till allmänheten. De delaktighetsnivåer som kommunikationsplanen hade som mål för allmänheten var:

- Alla - *Konsultation*. Konsultation har skett med alla, genom bred inbjudan till dialogaktiviteter och möjlighet att lämna synpunkter. Under den tidiga dialogen har delaktighetsnivån uppnåtts.
- Särskilt intresserade - *Diskussion*. Särskilt intresserade har beretts möjlighet till diskussion på öppna hus och bemannad monter under dialogturnén. Under den tidiga dialogen har delaktighetsnivån uppnåtts.

- Prioriterade grupper - *Medskapande*. Under den tidiga dialogen har delaktighetsnivån inte uppnåtts ännu. Dialog har genomförts med två av fyra prioriterade grupper, men med lägre delaktighetsnivå (*Diskussion*) än förväntad.

Mätbara mål

I kommunikationsplanen formulerades också ett antal konkreta mål för kommunikationen om översiktsplanen, att följa upp i under arbetet. De mätbara punkterna handlar om att:

- Mäta antal besökare på ÖP-sidan på lekeberg. se. Målet var minst 800 besökare totalt fram till antagandet av översiktsplanen. Under den tidiga dialogen har det inte funnits verktyg att mäta antalet besökare på kommunens hemsida. Målet har inte kunnat mätas.

Figur 12. Föreslagen nivå av delaktighet för olika målgrupper i kommunikationsplanen.

- Att utökad dialog har genomförts med lägst delaktighetsnivå *Diskussion* med alla prioriterade målgrupper innan antagandet av översiktsplanen. Under den tidiga dialogen har detta skett med två av grupperna. Målet har inte uppnåtts än.
- Att minst 400 olika personer deltagit i någon form av dialogaktivitet, till exempel möte, fokusgrupp, inskickad fråga, synpunkt innan antagandet av översiktsplanen. Under den tidiga dialogen har detta mål redan uppnåtts med råge. Enbart på den digitala plattformen har 434 olika personer deltagit.
- Att minst två tredjedelar av de som svarar på enkät om dialogen svarar att de är nöjda med dialogen och/eller har förtroende för kommunens arbete med samhällsplanering. Under den tidiga dialogen har inga enkäter eller uppföljningsfrågor ställts till deltagarna. Målet har inte kunnat mätas.

Ovanstående punkter ska följas upp även efter samråd och granskning. Inför det fortsatta arbetet föreslås att:

- mätfunktion av antal besökare ordnas på kommunens hemsida
- utökad dialog med prioriterade grupper genomförs under samrådet
- att dialogen följs upp med enkäter eller uppföljningsfrågor till deltagarna, vilket också möjliggör en kvalitativ uppföljning av dialogen.

Sammanfattande bedömning

När det gäller den breda dialogen som syftar till att nå så många som möjligt, har resultatet varit över förväntan. Den kraftfulla satsning på de olika dialogaktiviteter som gjorts, har resulterat i att antalet personer som deltagit och lämnat synpunkter varit många gånger fler än vad som brukar vara fallet vid dialoger om översiktsplanering. Fler har nåtts av informationen om det pågående arbetet och fler har använt möjligheten att lämna sina synpunkter. Engagemanget och responsen har varit mycket stort och givande, och många har också uttryckt uppskattning över dialogsatsningen. Delaktigheten har också lett till betydligt fler inkomna synpunkter än brukligt, vilket ger värdefull input till det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

När det gäller den utökade dialogen med prioriterade målgrupper har arbetet hittills inte nått hela vägen fram. Detta beror dels på pandemiläget vilket gjorde att dialogen med två av de prioriterade grupperna fått skjutas fram, dels på att de fördjupade delaktighetsnivåerna kräver betydligt större arbetsinsatser än projektet i detta skede mäktat med tillsammans med satsningarna på den breda dialogen.

Inför det fortsatta dialogarbetet i samrådet bör man fundera över prioriteringen mellan den breda respektive utökade dialogen. Generellt sett har den största dialoginsatsen med fokus på allmänheten genomförts i detta tidiga skede av processen, när möjligheterna att påverka är som störst. I samrådet tillkommer andra målgrupper och dialoginsatser riktade till allmänheten planeras bli mindre än under den tidiga dialogen.

Inom ramen för det mer begränsade utrymmet för dialog med allmänheten i samrådet föreslås att:

- den utökade dialogen med prioriterade grupper ges mer utrymme än den breda dialogen
- kommunikationsplanens delaktighetsnivåer ses över och ev revideras i förhållande till resurserna i projektet.

Figur 13. Bild från bemannad monter i Mullhyttan

Förslag på fortsatt arbete

Här sammanfattas [hur det fortsatta arbetet påverkas](#) av de synpunkter som kommit in i den tidiga dialogen. [Förslag på fortsatta arbete](#) redovisas avsnittsvis enligt översiktsplanens uppbyggnad. Utöver [nedanstående punkter](#) kan också andra [frågor](#) tillkomma i den politiska styrningen av projektet när till exempel nya underlag tas fram.

Ett hållbart Lekeberg

Planeringsmål för en hållbar befolkningsutveckling

Befolkningsberäkningar och mål

I det fortsatta arbetet ska:

- Den genomsnittliga hushållstorlek som används för att beräkna bostadsbehovet omprövas (L8, L27)¹
- Befolkningstabeller och scenarier för Lanna och kommunen som helhet räknas om, med utgångspunkt från de synpunkter som kommit in i dialogen och på korrigerade underlag från SCB (L27, L28)
- Inriktningen för den fortsatta bebyggelseutvecklingen i olika delar av kommunen omprövas (L2, L8, L12, L19, L22, L27, L28)
- Omfattningen av bostadsbyggande i Lanna i sin helhet omprövas (L2, L8, L12, L19, L22, L27, L28, Lp)

Hela Lekeberg

Jordbruksmark och djurnäring

I det fortsatta arbetet ska:

- [Frågan om utbyggnad på jordbruksmark utredas vidare](#) (F1, F3, F5, Ö3, Ö4, Ö10, Fp, Gp)
- Behov av skyddsavstånd mellan bostäder och anmälningspliktig eller tillståndspliktig djurverksamhet utredas vidare (L18, Ö10)
- Möjligheten att utveckla boendemiljöer utanför tätorterna som underlättar för att integrera boende, odling och djurhållning övervägas (Ö5)

¹ Fp, Lp, Mp, Gp hänvisar till sammanfattning av synpunkter i placetoplan under respektive ort, medan FX, LX, MX, GX, ÖX hänvisar till skriftliga synpunkter under respektive ort.

Övriga frågor

I det fortsatta arbetet ska:

- Önskemål om tydlighet i frågan om huruvida Lekeberg vill utvecklas som verksamhetskommun med fler och större företag beaktas (Ö9)
- Önskemål om tydlighet om var man kan förvänta sig kommunalt verksamhetsområde för VA i framtiden beaktas (Ö6)
- Namnsättningen av väg 204/Letstigen tydliggörs (Ö4)

Frågor att förmedla vidare

I det fortsatta arbetet ska:

- Frågan om standarden på väg 526 och 527 Sörby-Helgesta-Hackvad kyrka-Lundby, förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning för fortsatt dialog med Region Örebro län och Trafikverket (Ö1)
- Frågan om återvinningsstationer i Lanna och utanför tätorter förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning för fortsatt dialog med FTI (L5, L19, L20, L21, L22, L23, L27, Ö3)
- Frågor om stora klasser i skolan och om skolskjutsar förmedlas vidare till kommunens barn- och utbildningsförvaltning (Ö3)
- Frågan om bokbussar förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidsavdelning (Ö3)
- Frågan om föreningsstöd förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidsavdelning (Ö3)
- Frågan om möjlighet för äldre att äta tillsammans med andra förmedlas vidare till kommunens socialförvaltning (Ö3)

Hållbar utveckling av tätorterna

Fjugesta

Övergripande frågor

I det fortsatta arbetet ska:

- Lokalisering och utformning av föreslagna områden för störande verksamheter omprövas (F1, F2, Fp)²
- Möjligheten att utveckla sammanhängande bostadsområden väster om väg 204 prövas, med hänsyn till bland annat natur- och rekreationsvärden i området (F1, F2, F3, F5, Fp)
- Behovet av rekreationsområden i Fjugesta utredas vidare (F1, F4, F5, Fp)

Specifika områden

I det fortsatta arbetet ska:

- Pilen i utvecklingsskissen sydväst om Fjugesta som avser en möjlighet framtida bebyggelseutveckling efter 2050 omprövas (F3)
- Utbyggnadsområdena för verksamhet norr om Fjugesta omprövas. Istället kan möjligheten att utveckla rekreationsvärdena i anslutning till jordbruksmarken prövas (F5)

Kommunikationer

I det fortsatta arbetet ska:

- Behovet av cykelvägar i närområdet till Fjugesta studeras närmare (Ö2)

Frågor att förmedla vidare

I det fortsatta arbetet ska:

- Frågan om skötsel av delar av den allmänna platsmarken som ängsmark, förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning och arbetet med nytt naturvårdsprogram (F4, Fp)
- Frågan om utveckling av vandringsleder i drumlinlandskapet förmedlas vidare till arbetet med det grönstrukturprogram (F4, Fp)
- Frågan om lokaler för fritidsverksamhet för ungdomar förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidsförvaltning (F4, Fp)

² FP hänvisar till sammanfattning av synpunkter i place-toplan under respektive ort, medan FX och ÖX hänvisar till skriftliga synpunkter under respektive ort.

Lanna

Övergripande frågor

I det fortsatta arbetet ska:

- Frågan om hur och i vilken ordning Lannas bebyggelse och infrastruktur bör utvecklas utredas vidare (L1, L16 L17, L19, L20, L27, L28, Lp)³
- Frågan om lämplig karaktär på bebyggelse i olika delar av Lanna och vilka styrmedel som bör användas för att uppnå detta utredas vidare (L8, L27, L28, Lp)

Specifika områden

I det fortsatta arbetet ska:

- Önskemål om ett utpekade område för bostäder och blandad bebyggelse väster om Hidinge skola i vägas in (L6)
- Utbyggnadsområdena för bostäder i Nygrana-Kulltorpsområdet öster om Garphytteån omprövas (L2, L3, L4, L5, L12, L16)
- Utbyggnadsområdena för bostäder i Hidinge/Skärmarpsområdet väster om Garphytteån omprövas (L12, L14, L16)
- Utbyggnadsområdena för bostäder på fastigheten Lekeberg Knista-Lekeberga 1:7 väster om Hidinge nya kyrka omprövas (L10, L12, L16)
- Lanna Forest tas bort som framtida utbyggnadsområde för bostäder då detaljplanearbete redan pågår (L20)

Trafik

- Lämpliga åtgärder för att öka framkomlighet och trafiksäkerhet för fotgängare och cyklister utredas vidare (L1, L4, L8, L17, L23, L24, L29, Lp)
- Lokalisering av huvudcykelstråk utredas vidare, och de delar av cykelförbindelser som inte är färdigutredda illustreras som länkar utan exakt dragning. Överväg (L7, L25, L26, L29)
- Den södra väglänken illustreras som en ungefärlig sträckning i det fall avgörandet om vägen dröjer (L7)

³ LP hänvisar till sammanfattning av synpunkter i place-toplan under respektive ort, medan LX och ÖX hänvisar till skriftliga synpunkter under respektive ort.

- Möjligheten att lägga till en gång- och cykelväg på gamla E18/väg 691 övervägas (L27, L28)
- Ridförbindelser som inte är färdigutredda illustreras som länkar utan exakt dragning, om ridförbindelser fortsatta ska redovisas (L15)

Natur och rekreation

I det fortsatta arbetet ska:

- [Behovet av rekreationsområden i Lanna utredas vidare \(L4, L12, L19, L27, L28, Lp\)](#)
- Innebörden av de gröna områden som redovisas i översiktsplanen förtydligas (L9)
- Ett möjligt motionsspår genom Lanna via idrottsplatsen, nya Sälvenområdet, runt Garphytteån motionsspår övervägas (L29)
- Önskemål om bibehållna rekreationsytor väster om skola vägas in (L29)

Övrigt

I det fortsatta arbetet ska:

- Frågan om behov av centrum i Lanna och dess lokalisering utredas vidare (L4, L5, L20, L22, L27, Lp)
- Tillräckliga avstånd mellan djurverksamhet och bostadsbebyggelse utredas vidare (L8, L18)
- Eventuellt behov av fördröjningsytor från Lanna mot Svartån utredas (L18)

Frågor att förmedla vidare

I det fortsatta arbetet ska:

- Detaljeringsgraden i grönstrukturprogrammet och önskemål om att boningshus och ekonomibyggnader på Hidinge-Smedstorp 1:1 inte ska ingå i grönområde förmedlas vidare till och avvägs i det fortsatta arbetet med grönstrukturprogrammet (L6)
- Detaljeringsgraden i grönstrukturprogrammet och önskemål om att fastigheterna Lekeberg skärmartorp 1:17, 1:27, 1:30 och Knista Lekeberga 1:5 inte ska ingå i grönområde förmedlas vidare till och avvägs i det fortsatta arbetet med grönstrukturprogrammet (L6)
- Frågan om aktiviteter för ungdomar i Lanna förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidsavdelning (L4, L24, Lp)
- Frågan om vägbom i Lanna förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning (L19)
- Frågan om hundrastgård i Lanna förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning (L23)

- Frågan om öppna gruvhål förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning (L23)
- Frågan om barnomsorgsbehov i Lanna förmedlas vidare till Barn- och utbildningsförvaltningen (L28, Lp)
- Frågan om renovering av Åvallen förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning och kultur- och fritidsavdelning (L29)

Mullhyttan

Övergripande frågor

I det fortsatta arbetet ska:

- Balansen mellan behovet av platser för nya bostäder och olika andra värden (natur, rekreation, kulturmiljö etc) och konsekvenser för befintliga bostäder utredas vidare (M4, M12, Mp)⁴
- Inriktningen från den gällande översiktsplanen att konvertering från fritidsboende till åretruntboende bör möjliggöras i Mullhyttans omland övervägas (M3)
- [Möjligt läge för torg i Mullhyttan utredas vidare \(Mp\)](#)
- [Frågan om lämplig karaktär på bebyggelse i Mullhyttan utredas vidare \(Mp\)](#)
- [Frågan om åtgärder för att höja trafiksäkerheten i Mullhyttan utredas vidare \(M6, M10, Mp\)](#)

Specifika områden

I det fortsatta arbetet ska:

- Utbyggnadsområden för verksamheter vid sydvästra infarten till Mullhyttan omprövas (M4, M5, M7, M8, M9, Mp)
- Utbyggnadsområdet för bostäder mellan Carlsforsvägen och den nordsydliga gångstigen genom skogen och beakta rekreationsvärdena i området omprövas (M2, M10, Mp)
- Utbyggnadsområdet för bostäder [norr om Carlsforsvägen](#) omprövas (M10, M11, Mp)
- Det område för bostäder på västra sidan om Carlsforsvägensom som felaktigt hamnat på redan bebyggda tomter tas bort (M1, Mp)

⁴ MP hänvisar till sammanfattning av synpunkter i place-toplan under respektive ort, medan MX och ÖX hänvisar till skriftliga synpunkter under respektive ort.

Övrigt

I det fortsatta arbetet ska:

- Föreslagen pendelparkering vid östra infarten till Mullhyttan omprövas (M10, M12, Mp)

Frågor att förmedla vidare

I det fortsatta arbetet ska:

- Önskemål om ny idrottshall i Mullhyttan förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidsavdelning (M6, M10, M12, Mp)
- Önskemål om belysning på banvallen och vid Ålundavägen/Carlsforsvägen förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning (M10, Mp)

Gropen-Kvistbro

Övergripande frågor

I det fortsatta arbetet ska:

- Frågan om åtgärder för att höja trafiksäkerheten i Gropen-Kvistbro utredas vidare (Ö4, Gp)
- Behovet av rekreationsområden i Gropen-Kvistbro utredas vidare (Fp)

Specifika områden

I det fortsatta arbetet ska:

- Önskemål om ev bostadsbebyggelse i närtid på delar av fastigheten Ökna 1:70 vägas in (G1)⁵
- Utbyggnadsområden för bostäder som föreslagits på Ökna 6:1 och Gropen 1:42 omprövas (G2)
- Utbyggnadsområdena för bostäder bakom Kvistbro kyrka omprövas (Ö4, Gp)

Övrigt

I det fortsatta arbetet ska:

- Lokalisering av föreslagen pendelparkering söder om Kvistbro kyrka omprövas (Ö4)

⁵ GP hänvisar till sammanfattning av synpunkter i placeplan under respektive ort, medan GX och ÖX hänvisar till skriftliga synpunkter under respektive ort.

Synpunkter

Det har kommit in många tankar, idéer och synpunkter i en tidiga dialogen. Här redovisas alla de ortsviis, först med en sammanfattning av synpunkterna som kommit in via det digitala verktyget Placetoplan, därefter därefter redovisas alla synpunkter som skickats in via brev, mejl eller synpunktsformulär.

Redovisning

Alla synpunkter som kommit in, [redovisas i detta kapitel](#) under följande rubriker:

- Fjugesta
- Lanna
- Mullhyttan
- Gropen-Kvistbro
- Övriga Lekeberg och blandade synpunkter

Under varje rubrik sammanfattas först alla synpunkter som kommit in via via det digitala verktyget Placetoplan (förutom för *Övriga Lekeberg och blandade synpunkter*). Därefter redovisas alla

yttranden som kommit in via mejl, brev eller synpunktsformulär. Sakinnehållet i synpunkterna är redovisade i sin helhet med en kommentar efter (endast hälningsfraser och dylikt är borttagna). I rubrikerna har den roll som är mest framträdande angivits, även om man kan ha flera roller.

[Alla personnamn har tagits bort för att möjliggöra publicering av dialogredogörelsen på hemsidan.](#)

Den påverkan synpunkterna har på fortsatt arbete [sammanfattas](#) i kapitel [Förslag på fortsatt arbete](#) ovan.

Fjugesta

Sammanfattning av synpunkter i Placetoplan (Fp)

Totalt 37 svarande

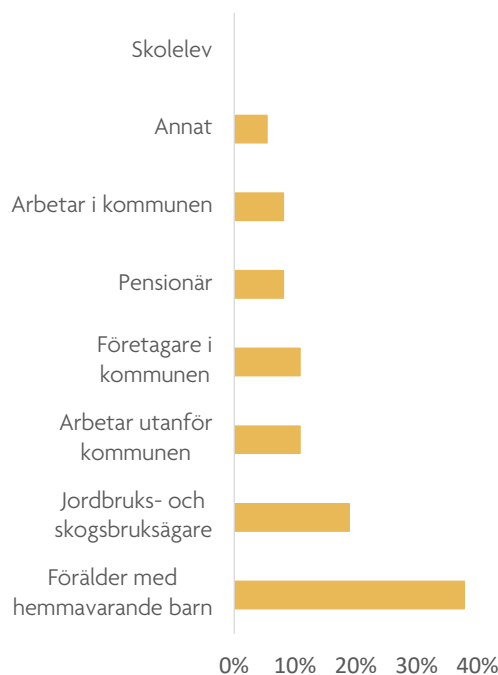
Totalt 72 synpunkter

Vilka svarade?

Totalt inkom 72 synpunkter från 37 svarande på utvecklingsskissen för Fjugesta tätort via sidan www.placetoplan.com/fjugesta.

Jämn könsfördelning

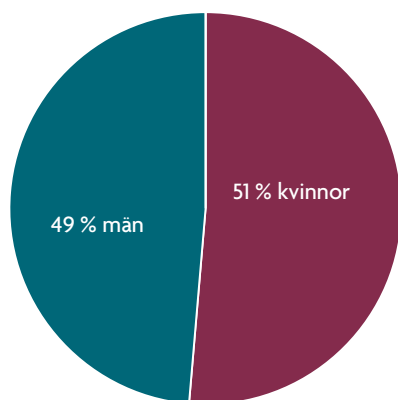
Bland de svarande fanns en jämn representation mellan kvinnor (51 %) och män (49 %).

Figur 14. Grupper som svarade - Fjugesta

Barn saknade representation

Barn saknade dock representation i dialogen, men 38 % av de svarande vuxna angav att de var förälder med hemmavarande barn. En majoritet av de svarande var mellan 30-49 år (se diagram nedan). Även svarande över 80 år saknade representation.

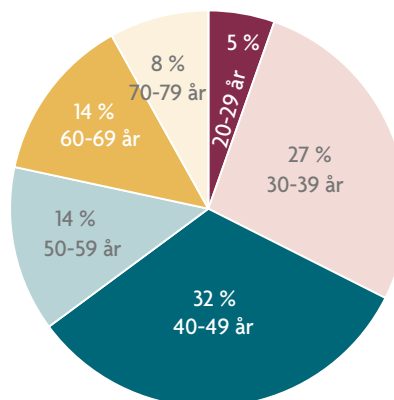

Figur 15. Könfördelning svarande - Fjugesta

En femtedel svarade som jordbruks- och skogsbruksägare

Störst andel av de svarande var föräldrar med hemmavarande barn 38 %, följt av jordbruks- och skogsägare 19 %. 8 % svarade som pensionärer. Skolelever saknade helt representation.

En majoritet svarade som boende i Fjugesta.

Figur 16. Åldersfördelning svarande - Fjugesta

Positiva synpunkter på Fjugesta utvecklingskiss

Fördelning

Totalt inkom 5 positiva synpunkter på Fjugesta utvecklingskiss. 60 % av synpunkterna berörde *bostadsbebyggelse* och resterande 40 % *natur och friluftsliv*.

Dagens lantliga idyll uppskattas

Av de fem positiva synpunkter som inkom på utvecklingskissen berörde flera att invånarna vill bevara den lantliga idyll och karaktär som finns i Fjugesta idag.

Positivt om ny bebyggelse

Det västra läget, söder om Fjugesta Letstig, pekades dock ut som en bra plats för ny bebyggelse, då marken ändå inte lämpar sig så bra för jordbruksändamål. Läget, med närhet till centrala Fjugesta och kommunikationer, ansågs också vara bra. På så vis fanns delade meningar om inställningen till ny bebyggelse.

"Ändra inget runt Kälkesta, vi önskar ha kvar den lantliga idyllen! Landsbygdsbor önskar inte mer bebyggelse eller industritomter, då väljer man att bosätta sig i en stad eller inne i samhället."

Kvinna 40-49 år, Förälder till hemmavarande barn

"Bra plats att bebygga, då marken inte lämpar sig för jordbruksändamål då den är alldeles för torr och grusig."

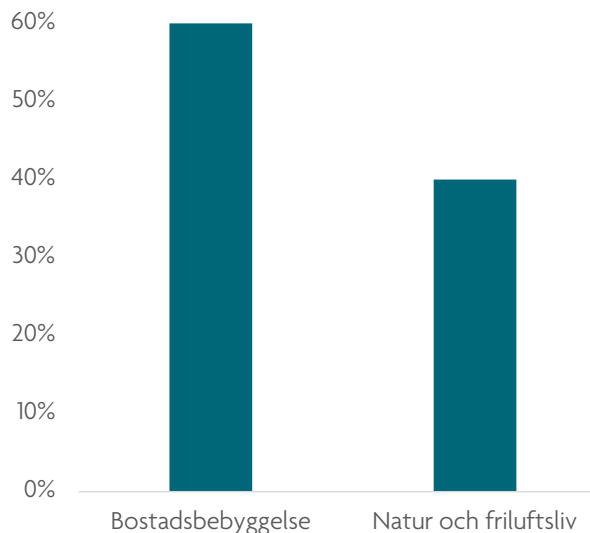
Jordbruks- och skogsägare

"Lämpligt markunderlag, fint läge för bostäder med direkt närhet till centrala Fjugesta, kommunikationer"

Företagare i kommunen

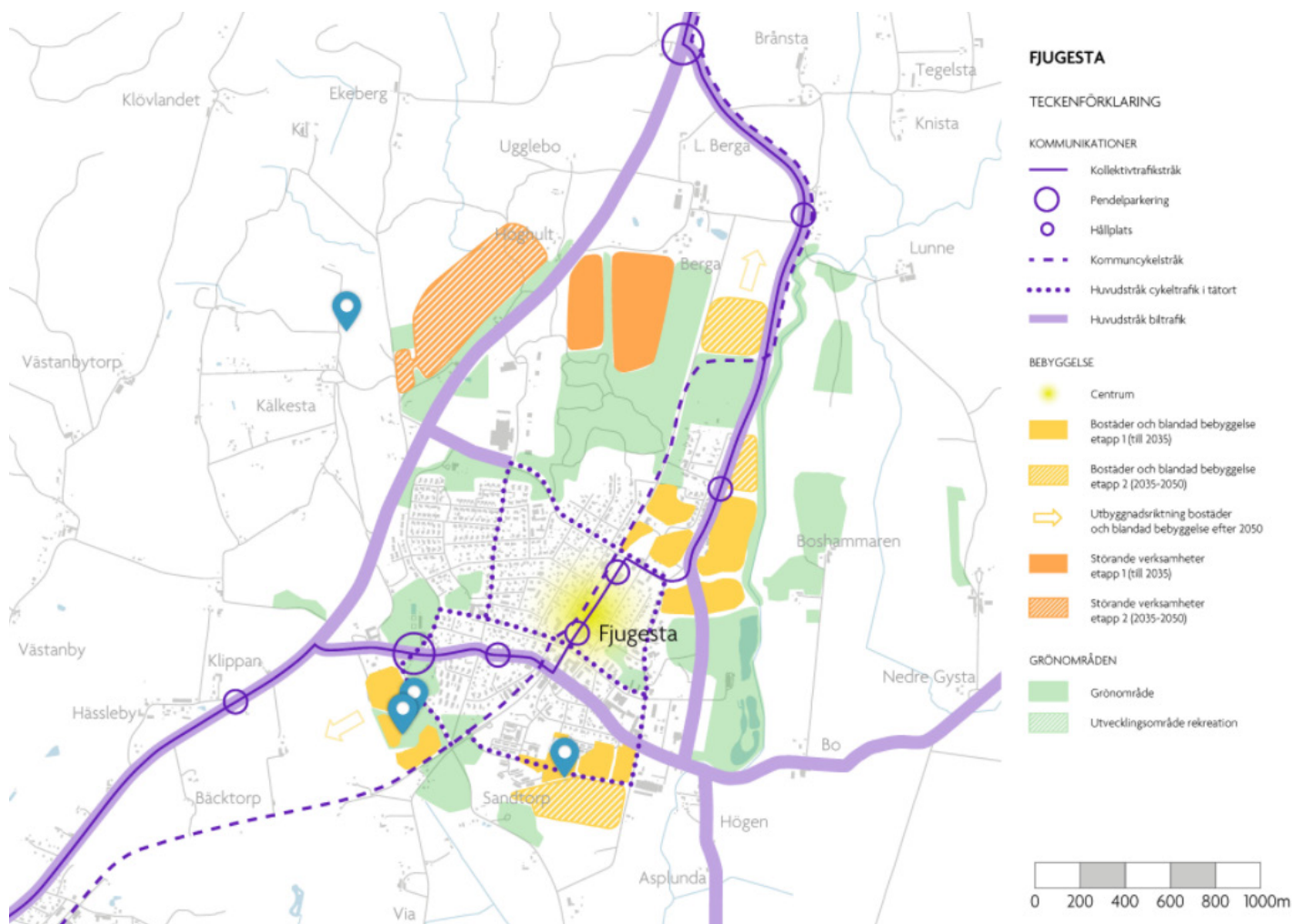
"Behåll denna skogsdunge till förskolan och gör en liten gångstig och grillplats där i. Skulle säkert uppskattas av hundägare och flanörer också. Ta inte bort dungen!"

Kvinna 40-49 år, Förälder till hemmavarande barn

Figur 17. Kvaliteter kopplade till positiva synpunkter

Figur 18. Positiva synpunkter på Fjugesta utvecklingskiss

Förbättringsförslag till Fjugesta utvecklingskiss

Fördelning

Totalt inkom 23 förbättringsförslag på Fjugesta utvecklingskiss. De berörde främst hur *bostadsbebyggelse* (35 %) på olika sätt påverkar *jordbruk/skogsbruk/hästhållning* (22 %) och *natur och friluftsliv* (22 %).

Ny markanvändning på privat mark

Flera av de negativa synpunkterna berörde de förslag om ändrad markanvändning på privat mark. Bl.a. i form av ny störande verksamhet på och i direkt anslutning till befintligt bostadsområde, samt planerna på bebyggelse på privatägd jordbruksmark.

"Vi bor i det området där det markerats som "störande bebyggelse" adressen Kälkesta Skogshyddan. Känns konstigt att man markerat våran fastighet och tomt."

Kvinna 30-39 år, förälder till hemmavarande barn

"Privat mark som idag används i aktivt jordbruk! Kommer kommunen expropriera jordbruksmark som används till odling?"

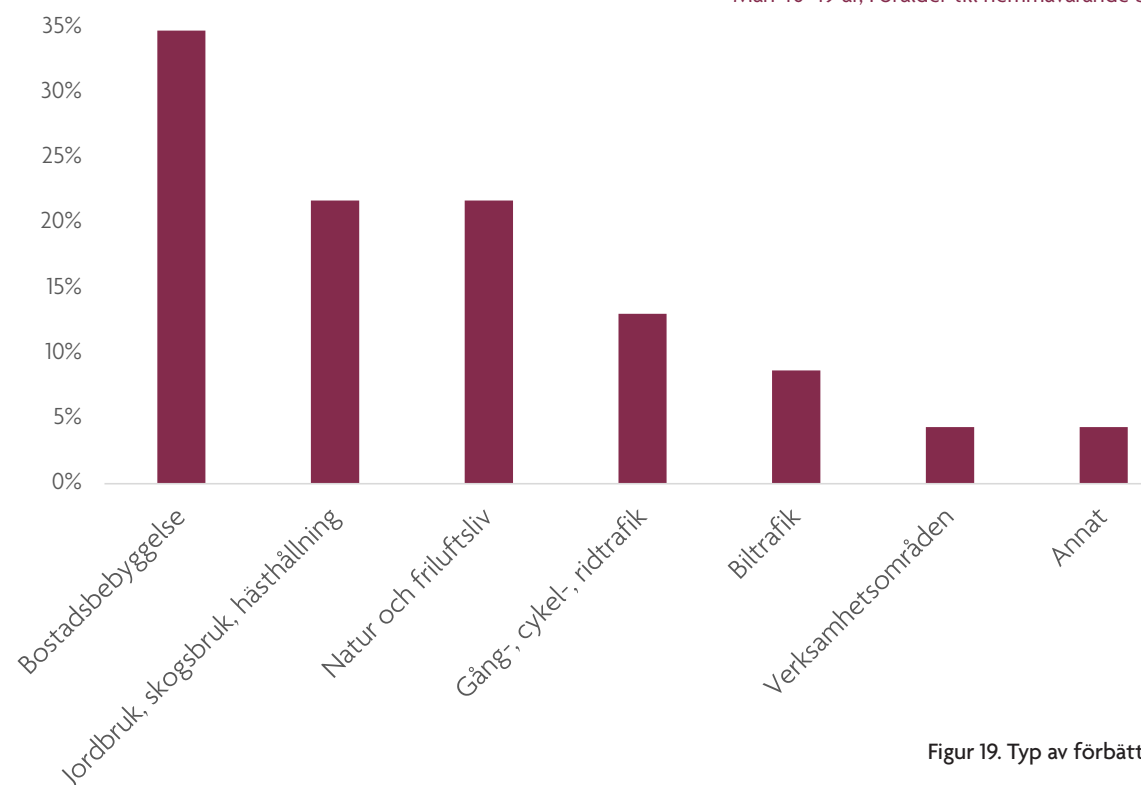
Jordbruks- och skogsbruksägare

"Detta är privat mark som brukas idag och planeras brukas i minst en generation till, antagligen fler... Ett av Lekebergs största värden borde vara just den lantliga miljön, vilken inte tas till vara i det här förslaget!"

Jordbruks- och skogsbruksägare

"Man kan inte bara planera in ett område med störande industri precis vid husknuten på fastigheter som för några år sedan låg i skogen."

Man 40-49 år, Förälder till hemmavarande barn

Figur 19. Typ av förbättringsförslag

Förbättrad trafiksäkerhet i Fjugesta

I övrigt inkom många synpunkter som berörde behovet av förbättrad trafiksäkerhet i Fjugesta, speciellt i relation till barn och deras skolvägar, då tung trafik passerar precis utanför skolan.

De svarande föreslog följande åtgärder i utvecklingskissen:

- Förbjud tung trafik genom centrala Fjugesta
- Fler gång- och cykelbanor för att boende ska kunna ta sig fram utan bil.
- Fler övergångsställen (bl.a. längs Edsbergsvägen i höjd med banvallen.)

"Som det är idag riskerar man livet när man cyklar eller går längs vägen mot Kumla."

Kvinna 30-39 år

Platser för rekreation ute och inne

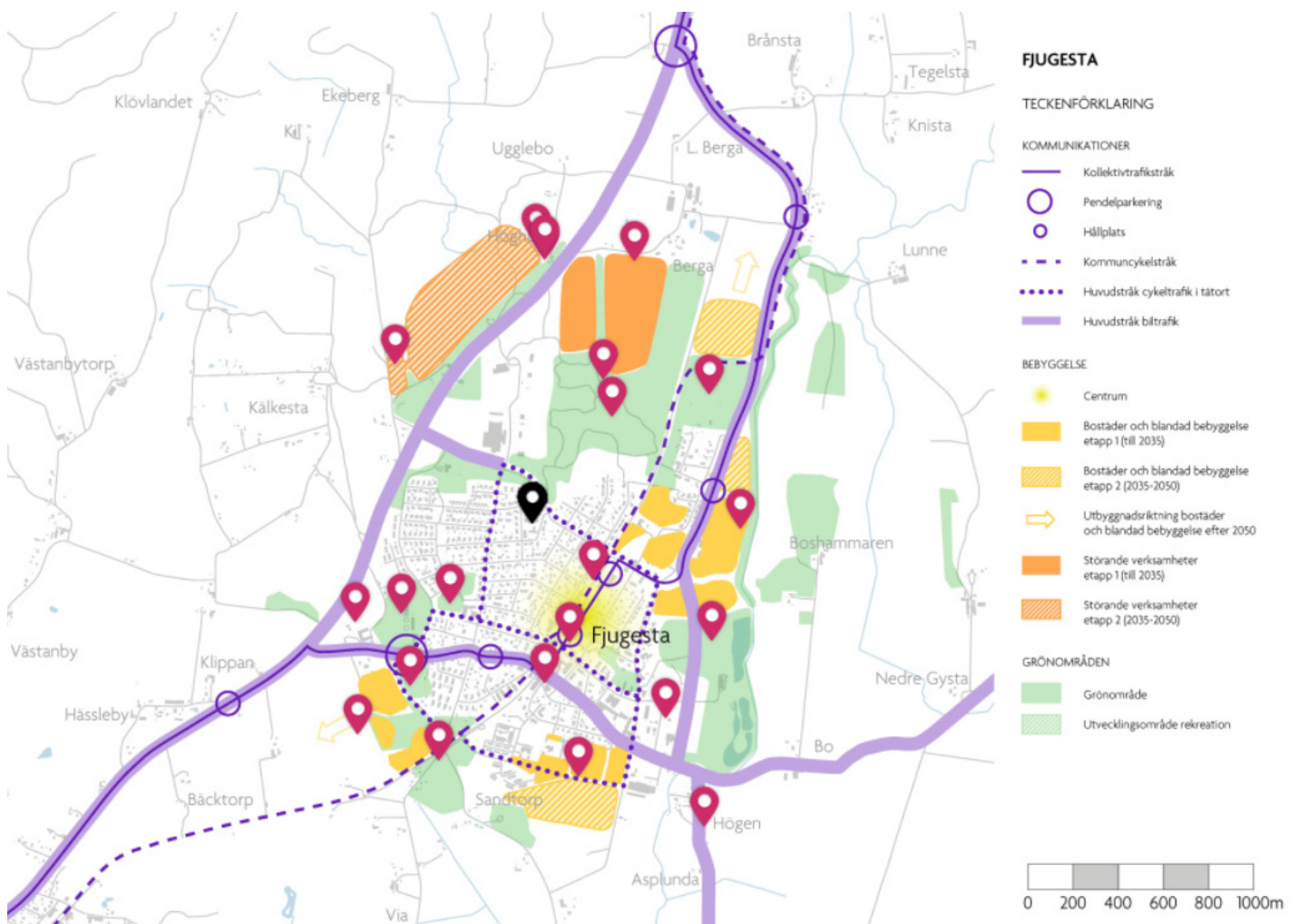
De svarande efterfrågade också fler platser för rekreation som är aktiva över året:

- Utveckla området vid Sannabadet till att bli "något mer" än bara en badplats ett par månader om året.
- Underhåll av elljusspåret (underlag, belysning)
- Iordningställ skogspartiet bakom Sannamarkens gamla marknadsbodar, på Trekanten, så att det kan nyttjas som ett mindre friluftsområde för utflykt eller lek i skogen. Marknadsbodar som raststugor?
- Skapa ett område med kolonilotter
- Skapa ett nytt grön- och aktivitetsområde
- Tillför ett aktivitetshus i "Sannaladan" som central fest- och mötesplats

Behov av billigare bostäder

Några av synpunkterna berörde också behovet av en blandning utav bostadstyper och framför allt billigare bostäder för livets alla skeden.

Figur 20. Förbättringsförslag på Fjugesta utvecklingskiss

Berätta vad du tycker är viktigt att tänka på när Fjugesta växer

Översikt

Av de totalt 24 svarande på ovanstående fråga berördes liknande teman som i förbättringsförslagen. Det handlade dels om bevarandet av befintliga kvaliteter och behovet av förbättrad infrastruktur i Fjugesta.

Skapa förutsättningar för att växa

Flera av de svarande uttryckte ett behov av att stärka befintlig infrastruktur innan tätorten växer ytterligare. För att kunna bo i kommunen på lång sikt efterfrågades:

- Utbyggd förskola och skola (med personal), skolskjuts
- Idrottsanläggningar och idrottshallar
- Gång- och cykelvägar inom och mellan tätorterna
- Lokaler för ungdomar/fritidsverksamhet

"Skapa rätt förutsättningar för att växa. Se till att det finns förskolor, skolor och personal för alla dessa verksamheter, så att man som invånare kan känna att det går att bo långsiktigt i kommunen."

Kvinna 30-39 år

Delade meningar om bebyggelseutveckling - olika sätt att bevara

Bland de svarande fanns delade meningar om hur en bebyggelseutveckling bör genomföras i Fjugesta. Gemensamt för alla svarande var att de ansåg att det är viktigt att kommunen bevarar de värden som finns på platsen idag. För vissa innebar det att tillkommande bebyggelse ska likna den som finns i orten idag, och på så vis bevara den lantliga karaktären, och för vissa innebar det att Fjugesta inte ska växa med mer bebyggelse överhuvud taget.

Flera privata markägare reagerade också på att ändrad markanvändning föreslogs på deras tomter.

"Bygg inte på höjden och bygg i liknande stil som omgivning."

Kvinna 40-49 år

"Ta hänsyn till de som redan bor i kommunen men även närheten till natur vid planering av störande verksamhet."

Man 40-49 år

Andra menade att det är viktigt med tillkommande bebyggelse och att den helst tillförs i anslutning till befintlig bebyggelse (i centrum) och gärna genom att bygga på höjden, för att spara mark och locka nya demografiska grupper. Detta **istället** för mer gles bebyggelse på fullgod jordbruksmark eller grönområden som är ändliga resurser.

"Nya bostäder bör placeras nära befintlig bebyggelse i Fjugesta... Förslaget där Sannamarken tidigare legat är mycket lämpligt..."

Man 60-69 år

"Bevara värdefull åkermark. Vi behöver mat i framtiden."

Kvinna 40-49 år

Utveckla attraktiva platser och stråk

Idag saknas aktivitets- och gemensamhetslokaler i Fjugesta, vilket efterfrågades vid en utveckling av orten, både för barn, ungdomar och vuxna. Sannaladan föreslogs kunna blir just det. De svarande ville också se fler attraktiva utflyktsmål i form av:

- Naturområden, promenadstråk och vandringsleder längs det vackra landskapet
- Större lekparkar för äldre barn, skatepark, MB-banor
- Park- och badmiljö vid Svartån
- Ängar för biologisk mångfald
- Sevärdhet genom att låta en konstnär måla vattentornet i Fjugesta (ev av ungdomar)

"Att skapa attraktiva utflyktsmål. Naturområden, lekparkar, promenadstråk och uteaktiviteter för alla åldrar."

Kvinna 30-39 år

Vilka tycker du är de bästa rekreationsområdena i och nära Fjugesta?

Översikt

Av de totalt 19 svarande på frågan var Bergaskogen, Kälkesta, Vattenparken och banvallen de rekreationsområden som omnämndes i högst utsträckning. Men även Geijers äng, Sälvens naturreservat, Sixtorp, Klaessonkorset och Brotorpskorset.

Rekreationområden med potential

De svarande såg potential att utveckla miljöerna kring Svartån och Riseberga, kring Sannaladan och tidigare Sannamarken. Skogen kring elljusspåret behöver också bättre underhåll och skötsel.

Landskapet ger möjlighet till rekreation

Åkermarkerna och kulturlandskapet i sig ger rekreation för boende i Fjugesta.

"Kälkesta, Vattenparken, Bergaskogen"

Kvinna 40-49 år

"Vattenparken är bra men det borde planteras träd och buskar som hör till den typen av miljö och gynnar fågellivet. Alltså inte små prydnadsträd utan mer av landskapsplanteringar. Ta hjälp av de som kan den biten."

Kvinna 40-49 år

"Kälkesta och närheten till skogen i området och Svartån."

Kvinna 30-39 år

"Geijers äng och Bergaskogen."

Kvinna 30-39 år

"Banvallen ner till Gropen en bra löpväg med fin natur."

Man 50-59 år

"Bergaskogen"

Man 40-49 år

Figur 21. Ordmoln av populära rekreationsområden i Fjugesta tätort

Skriftliga synpunkter med kommentarer F1-F5

För synpunkter och kommentarer om utvecklingen av Fjugesta, se även Ö4.

F1 - Boende Fjugesta

Jag har synpunkter rörande Fjugesta med kringliggande bebyggelse från översiktsplanen. Områdena jag syftar på är följande:

Man måste respektera människor som bor eller rör sig i och kring dessa områden, vilket är många fler än man kanske kan tro, många familjer har dessutom gjort det under många generationer, alla är inte nyinflyttade.

Anledningen till att många valt att bosätta sig i och kring Fjugesta har varit närheten till naturen och det lantliga men ändå tillgång till samhället med helt ok utbud i form av serviceverksamhet.

Närheten till större städer gör också att många jobbar på annan ort men åker hem till Fjugesta för att slippa de större städernas ljud, stress osv.

Det är inte förfallna fastigheter som bekostats med kommunala pengar som hamnat i eller i närheten av dessa områden utan många är renoverade och bekostade av hårt arbetande skattebetalare.

Ingen vill få ett område för störande verksamhet planerat på eller bredvid sin bostad, enbart att denna handling kom ut (även om det är i ett tidigt skede) skulle kunna påverka värdet på många fastigheter i området negativt, vad är den kommunala åsikten rörande det?

Det är bra att en kommun växer men det får inte vara på bekostnad av redan befintliga invånare, är det någonting denna kommun skall bli känd för så är det närheten till den fina naturen, de öppna landskapen men även bra förbindelser till större närliggande städer, inte störande verksamhet!

Hoppas verkligen att redan boendes åsikter kommer vara med och påverka dessa planer, så det inte enbart är kortsiktiga ekonomiska intressen eller prestige att vi är en växande kommun som kommer vara 100% styrande vid dessa beslut!

Kommentar: Verkligheten är att Lekeberg växer, på grund av läget så nära Örebro. Lekeberg är den kommun som växer mest i Örebro län och en av de som växer mest i landet i förhållande till sin folkmängd. Det är något som kommunen måste förhålla sig till i sin långsiktiga planering vare sig man vill eller inte. Frågan om hur befolkningstillväxten ska kunna ske utan att äventyra viktiga värden i Lekeberg, precis som du och flera andra lyfter, är en av översiktsplanens viktigaste frågor att hantera i det fortsatta arbetet.

I Fjugesta är det mycket ont om mark för utbyggnad av bostäder och verksamheter, och inriktningen i översiktsplanen är att i första hand försöka använda den mark som redan är bebyggd så effektivt som möjligt, utan att förstöra de värden som kan finnas där. Men det kommer också att behövas viss utbyggnad av bostäder och verksamheter utanför redan bebyggda områden om Fjugesta ska kunna växa. Historiskt sett har tätorterna växt genom att man lagt ut nya bostads- och verksamhetsområden framför allt på jordbruksmark. Möjligheten att fortsätta bygga på jordbruksmark är idag mycket begränsad, och ska inte göras innan andra alternativ har uttömts. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås att frågan om utbyggnad på jordbruksmark utreds vidare. Se även F3, F5, Ö3, Ö4, Ö10..

Även i skogsmark finns det värden för t.ex. natur, rekreation och produktion, som man behöver ta hänsyn till. I och runt Fjugesta är rekreationsvärdena och möjligheten att ta sig ut i naturen viktiga, precis som du skriver. I Fjugesta finns det dessutom ganska ont om rekreationsområden. Som ett av flera underlag för översiktsplanen håller ett nytt grönstrukturprogram på att arbetas fram. De områden för störande verksamheter som är utritade i den tidiga utvecklingsskissen finns inte med som rekreationsområde i utkastet till grönstrukturprogram. Men det betyder inte att

det inte kan finnas värden här som behöver tas tillvara för natur- och rekreationsvärden. Detta behöver studeras vidare innan området eventuellt kan tas i anspråk för annan markanvändning. **Behovet av rekreationsområden i Fjugesta utreds vidare i det fortsatta arbetet. Se även F4, F5.**

Det finns en efterfrågan på industrimark, dvs verksamheter som kan vara störande för omgivningen och som inte kan ligga i bostadsområden. Sådan verksamhet bör ligga nära väg 204 och om möjligt ha tillgång till kollektivtrafik och cykelvägar för dem som arbetar där. I den här första utvecklingskissen har en lokalisering på båda sidor om vägen i anslutning till det befintliga verksamhetsområdet i Berga prövats som utgångspunkt för den tidiga dialogen. Även om det inte ligger i ett större sammanhängande bostadsområde skulle en sådan lokalisering medföra stor påverkan på de bostäder som ligger här. Med anledning av de synpunkter som har kommit in från er som bor här, men också från andra vad gäller möjligheten att bygga ut Fjugesta åt andra håll, **föreslås att lokalisering och utformning av föreslagna områden för störande verksamheter omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. I samband med detta bör också möjligheten att utveckla sammanhängande bostadsområden väster om väg 204 prövas, med hänsyn till bland annat natur- och rekreationsvärden i området. Se även F2, F3, F5.**

F2 - Boende Fjugesta (Kälkesta)

Vi har sett förslaget på översiktsplanen och hoppas verkligen att man tänker om kring Kälkesta och de områden där man ritat ut ”störande verksamheter”. Det är förslag på att lägga störande verksamhet på våran tomt och runt om där vi bor.

Skogen längs med vägen om man fortsätter förbi våran infart och förbi biotopskogen är ett populärt stråk för promenad, cykling och många plockar blåbär där. Det vore synd att förstöra så fina områden för att göra plats för industri eller dyl.

Varför inte göra möjlighet för fler villatomter? Jag förstår att kommunen måste växa men då är det ett mkt bättre alternativ och något som skulle locka fler invånare.

Vi trivs i vårat hus, har lagt ner mycket tid och pengar för att skapa vårat drömboende. Nu kommer vi få stanna alla projekt i väntan på beslut. Det känns såklart tråkigt och tufft men också tanken på att man vill ta bort det fina i Kälkesta är väldigt trist.

Villatomter som är skogsnära är verkligen attraktivt och svårt att hitta, det skulle göra att man kan utveckla hela Kälkesta ännu mer och på så vis få kommunen att växa med antal invånare och skapa en fin plats för barn att växa upp.

Om det finns ett behov av industrimark så måste det gå att finna en plats som inte är lika attraktiv att bo på, en plats där man inte behöver köra över människorna som bor där och förstöra naturen som används av kommunens invånare.

Kommentar: Utvecklingskissen på sid 51 i dialoghandlingen visar ett första förslag över möjliga lägen för nya verksamhetsområden. I det fortsatta arbetet behöver alternativa lokaliseringar för både bostäder och störande verksamheter utredas vidare, inte minst med hänsyn till befintliga bostäder. Under den tidiga dialogen har svårigheten med att utveckla bostäder runt Fjugesta blivit allt tydligare, och dina tankar om att pröva bostäder istället för verksamheter i Kälkesta-Lugnet-området är intressant i det här sammanhanget. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås att lokalisering av bostäder väster om väg 204 prövas och att lokalisering av områden för störande verksamheter omprövas. Se även F1, F3, F5.

F3 - Markägare Fjugesta (Knista-Sanna 1:21)

Äganderätt

Som markägare i kommunen och näringsidkare ser jag det som särskilt viktigt att lyfta frågor kring äganderätten. Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel bör vara en ständig aktuell fråga inte minst i den kommunala översiktsplaneringen. Precis som det framgår i dialoghandlingen så står jordbruksmarkens värden ibland i konflikt till planeringen av mark för bostäder, industri och andra samhällsviktiga åtgärder för en långsiktig utveckling av Lekeberg. Frågan om äganderätt blir då central. Vem vet vilken mark som lämpar sig bäst att odla livsmedel på? Vem vet var förutsättningarna är sämre och var det kan vara lämpligt att omvandla jordbruksmark till andra ändamål? Ägaren till jord - och skogsmark har ofta under generationer brukat marken, gjort markkarteringar och på så vis bildat sig en stor kunskap kring markens förutsättningar till att producera livsmedlen eller var skogen växer bäst.

Genom att Lekebergs kommun i denna dialog lyssnar in markägarnas kunskap om sin mark kan en hållbar utveckling för kommunen uppnås. Infrastrukturella åtgärder bör vägas noga mot livsmed-

elsproduktion. Det är mycket svårt att återställa jordbruksmark och Sveriges behov av livsmedel behöver säkras.

Jord- och Skogsbruk är också en bärande näring i kommunen. Näring som skapar arbetstillfällen och som bidrar till en livskraftig landsbygd. Äganderätten är central för att dessa näringsidkare ska kunna planera långsiktigt och våga investera i sitt företag.

Kommentar: Lekebergs kommun ifrågasätter inte äganderätten, och har inte avsikt eller möjlighet att tvinga fram ny bebyggelse på annans mark. I den första utvecklingskissen har kommunen tittat på möjlig markanvändning ur ett helhetsperspektiv, det vill säga var det skulle vara möjligt och lämpligt att utveckla till exempel Fjugesta i framtiden. Med detta som underlag har styrgruppen valt att i en tidig dialog lyssna in bland annat markägarna, för att få viktiga inspel till de ställningstaganden som behöver göras för att forma ett första förslag till ny översiktsplan. Förslaget ska sedan samrådats under våren 2023.

I Fjugesta är det ont om utbyggnadsmark eftersom det finns värdefull jordbruksmark norr, öster och söder om samhället och väg 204 avgränsar bebyggelsen mot väster. Möjligheten att bedriva jordbruk och säkra livsmedelsproduktion är precis som du påpekar viktigt inför framtiden, liksom att Fjugesta har möjlighet att växa på något sätt. Inriktningen i översiktsplanen är att detta i första hand bör ske genom att utnyttja den redan bebyggda marken så effektivt som möjligt, utan att äventyra andra värden som natur-, rekreations- och kulturvärden etc. Eftersom denna strategi inte bedöms räcka för att möta Fjugestas tillväxtbehov på längre sikt kommer dessutom ny mark att behöva tas i anspråk i viss mån. Det är här vi behöver hjälpas åt att tänka till, inte minst tillsammans med er markägare som har kunskap om marken, precis som du skriver.

I den tidiga utvecklingskissen har utgångspunkten varit att inte gå över väg 204 med ny bostadsbebyggelse då detta medför omfattande åtgärder och kostnader för att överbrygga vägen med till exempel gång- och cykelbanor, för att samhället inte blir tudelat samtidigt som framkomligheten på väg 204 bibehålls. Under den tidiga dialogen har dock svårigheten att utveckla bostads- och verksamhetsmark runt Fjugesta blivit allt tydligare, inte minst med anledning av de inspel som kommit från markägarna. Inför det fortsatta arbetet föreslås att [konsekvenserna av det intrång på jordbruksmarken](#) som den tidiga utvecklingskissen för Fjugesta medför, får en större tyngd än

de svårigheter som bebyggelse på andra sidan om väg 204 medför. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås därför att lokalisering av sammanhängande bostadsbebyggelse prövas väster om väg 204 för att ytterligare begränsa utbyggnad av bebyggelse på värdefull jordbruksmark. I den mån det visar sig vara motiverat att i begränsad omfattning använda jordbruksmark för bebyggelseutveckling, till exempel på mark som kommunen äger, ska marken användas så yteffektivt som möjligt med hänsyn till olika behov och värden. [Frågan om utbyggnad på jordbruksmark föreslås utredas vidare i det fortsatta arbetet, se även F1, F5, Ö3, Ö4, Ö10.](#)

Kollektivtrafik

Skrivningarna i dialoghandlingen påminner mycket om de skrivningar som även återfinns i den regionala utvecklingsstrategin för Örebro län (RUSen). Lekebergs kommun har tidigare varit kritiska till den förändring som skett kring kollektivtrafikens prioriteringar. Historiskt sett så har kollektivtrafiken haft ett mål att täcka stora delar av länet geografiskt med någon tur per dag som möjliggjort för framför allt gymnasieelever och arbetspendlare att ta sig till skola/arbetsplats. På senare år har den sociala hållbarheten fått stå tillbaka till förmån för ekologisk hållbarhet. De turer med flest resenärer har prioriterats. Turer som tidigare gått över kommunens landsbygdsområden har tagits bort. Lekebergs kommun har länets lägsta tätortsgrad. Det innebär att många människor bor på landsbygden och färre i tätorter. En omständighet som borde lyftas fram tydligare i Lekebergs kommuns översiktsplan. Hållbarhet är en viktig fråga för framtiden. Hållbarhet består av tre dimensioner: ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet. Alla dessa dimensioner måste bejakas för att hållbarhet ska uppnås. I skrivningarna om kollektivtrafik så är övervikten på den ekologiska hållbarheten påtaglig. Anropstyrd trafik är inget alternativ för gymnasieelever och arbetspendlare på landsbygden. Tjänsten går inte att använda när dessa målgrupper behöver resa och den resande behöver veta att den kommer till arbete/skola i tid vilket inte kan garanteras med anropsstyrd trafik.

Som näringsidkare i kommunen och som förälder till gymnasieelev boende på landsbygden så ser jag att alla hållbarhets dimensionerna bör bejakas i frågan om kollektivtrafik i översiktsplanen. Lekebergs kommuns höga andel av befolkningen boende utanför de föreslagna stråken bör lyftas fram tydligare och huvudstråken i vissa fall få stå tillbaka för turer över kommuners landsbygdsområden. Detta

för att en livskraftig landsbygd ska kunna garanteras i framtiden.

Kommentar: Översiktsplanen har inte mer fokus på ekologisk hållbarhet än på övriga hållbarhetsdimensioner. Möjligen kan det behöva förtydligas i det fortsatta arbetet. Det ekologiskt mest hållbara är att så många som möjligt kan använda kollektivtrafik i så långa sträckor som möjligt. Det ekonomiskt mest hållbara är att de pengar som läggs på kollektivtrafik kan utnyttjas av så många som möjligt, och det socialt mest hållbara är att så många som möjligt har tillgång till bra kollektivtrafik, helst alla.

För att nå dit är det bättre att det finns bra och snabb kollektivtrafik i tre stråk genom Lekebergs kommun där det bor mycket folk, än att det finns tre busslinjer genom kommunens glesbebyggda delar med så långa restider att få kan använda dem. Möjligheten att få båda delarna finns inte idag, även om det hade varit önskvärt. Utmaningen ligger därför i, dels att få så mycket kollektivtrafik som möjligt för så många som möjligt i Lekeberg, dels att underlätta och förstärka möjligheten att nå och använda kollektivtrafiken i stråken för dem som bor längre ifrån dessa för att skapa bättre förutsättningar att bo på landsbygden i Lekeberg.

I Lekeberg bor många människor på landsbygden precis som du skriver, ungefär 28 procent bor idag utanför de fyra tätorterna. I det planeringsmål för befolkningsutvecklingen som beskrivs i dialoghandlingen (sid 31) föreslås en befolkningssökning på landsbygden med drygt 600 invånare, en ökning med ca 0,9 procent per år till år 2030. Detta ska jämföras ca 0,1 procents ökning per år 2015-2019 utanför tätorterna (sid 17). Intentionen i ÖP är med andra ord att landsbygden fortsatt ska vara en viktig och attraktiv del av Lekeberg, något som kan behöva lyftas fram tydligare i det fortsatta arbetet.

Men all landsbygd ligger inte långt från kollektivtrafik, tvärtom är många byar och orter koncentrerade längs med de gamla huvudvägarna, varav de flesta utgör huvudstråk i ÖP:n. Om vi tittar på stråket mellan Fjugesta och Mullhyttan som du nämner, har cirka 900 personer gångavstånd till stråket där buss 527 går (Fjugesta inte inräknat). Det innebär att så mycket som elva procent av Lekebergs befolkning direkt berörs av bättre pendlingsmöjligheter (fler turer, förbindelser helger, kvällar, etc) i denna sträckning redan idag. Med bra länkar för bil och cykel är det betydligt fler. Förbättrade förbindelser mellan Mullhyttan och

Örebro innebär också att det blir mer attraktivt att bo i närheten av det här stråket vilket förstärker utvecklingen av Mullhyttan och landsbygden i hela den här delen av kommunen.

Utöver stråket till Mullhyttan (och E18-stråket), har Fjugesta-Kumla angetts som ett viktigt stråk för kollektivtrafik i strukturbilden, en linje som nyligen lagts ner. Målet bör vara att återupp-rätta denna linje, vilket på samma sätt berör en betydande del av landsbygden. Att få till reguljär busstrafik i fler stråk i kommunen bedöms för närvarande vara mycket svårt, inte minst med de nedskärningar inom kollektivtrafiken som regionen gjorde under 2020. För kollektivtrafik på landsbygden, se även Ö2, Ö3, Ö8.

Som ägare till Lekeberg Knista-Sanna 1:21 så vill jag inte att utbyggnad av bostäder som planeras på min mark nedanför Sannamarken sker. Jag vill att den gula pilen som i dialoghandlingen finns utmärkt på min mark tas bort. Argumentationen är att denna åker är mycket lämpad för odling av spannmål och därför fortsättningsvis bör brukas som jordbruksmark.

Kommentar: Pilen i utvecklingskissen på fastigheten Lekeberg Knista-Sanna 1:21 sydväst om Fjugesta avser en möjlig framtida bebyggelseutveckling efter 2050. I det fortsatta arbetet föreslås att pilen för framtida bebyggelse omprövas.

F4 - Boende Fjugesta

Först en eloge till kommunens initiativ till att lyssna på folkviljan i sitt arbete med att planera och utveckla kommunen.

Eftersom våra förslag och idéer är lite mer övergripande och inte så lätt låter sig placeras på någon av kartorna väljer vi att lista dem, utan rangordning, och överläter kommunen att lägga in dem i lämpliga kategorier för andra att ta del av.

1. Anlägga ängar; Vi tycker att det, mot bakgrund av hur viktigt det är med biologisk mångfald, är viktigt att kommunen i all sin planering av ytor undersöker möjligheten att anlägga ängar. Förutom att man då gör en insats för mångfalden anser vi att man därigenom förskönar kommunen och minskar behovet av att klippa gräsmattor. Att anlägga en äng tar sin tid så man måste ha tålmod och förklara för invånarna i kommunen syftet med en sådan åtgärd.

Kommentar: Kommunen äger en del mark, inte minst så kallad allmän platsmark i tätorterna som används för gator, torg och parker mm. Förslaget

att sköta delar av denna som ängsmark istället för till exempel klippt gräsmatta i områden där klippta ytor inte behövs för till exempel lek och spel, är en intressant idé att förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning som ansvarar för skötsel av allmän platsmark. Det pågår också ett arbete med att ta fram ett nytt naturvårdsprogram för kommunen där denna fråga bör vara relevant.

2. Vattentornet Fjugesta; Vårt förslag gällande vattentornet är att låta någon konstnär måla det så att det kan bli en sevärdhet i kommunen. Kanske skulle detta kunna göras av ungdomar under ledning av en graffitikonstnär.

Kommentar: Ert intressanta förslag om vattentornet ryms inte inom arbetet med översiktsplanen, utan föreslås lämnas i form av ett medborgarförslag till kommunen.

3. Cykelleder; Vi anser att kommunen skall börja planera för cykel och gångleder mellan Fjugesta, Mullhyttan (med mellanliggande Kvistbro-Gropen) och Lanna. Detta skulle underlätta kommunikationerna och uppmuntra till fysisk aktivitet. Idag är det en alldeles för stor risk, för exempelvis en familj, att ge sig ut på de vägar som förbinder de olika tätorterna. Det finns anledning att tro att vi, inte i en alltför avlägsen framtid, måste använda cykeln i större utsträckning än i dag. Man behöver kanske inte färdigställa all sträckning på en gång utan ta en bit i taget.

Kommentar: I arbetet med översiktsplanen föreslås utbyggnad av kommuncykelstråk mellan tätorterna. Eftersom dialoghandlingen fokuserade på tätorterna syns dessa inte i sin helhet, men redovisas i tätorterna på kartorna på sid 47, 57, 69 och 79 i dialoghandlingen.

4. Nybyggnation; För att utnyttja planlagd mark bättre och säkerställa en bättre demografisk framtid bör kommunen där det är möjligt bygga mer på höjden.

Kommentar: I arbetet med översiktsplanen föreslås att både befintlig mark och ny mark som tas i anspråk bör användas mer yteffektivt i den mån det är möjligt i avvägning mot till exempel natur- och kulturvärden. Att bygga tätare kan både handla om att bygga "tätt och lågt", t.ex. mindre tomter, radhus istället för villor etc, eller om att bygga "högt och glest" där det bedöms vara lämpligt, till exempel i mer centrala lägen och i parkliknande miljöer. Inriktningen är att generellt använda marken effektivare, och att i t.ex. Fjugesta där

det är särskilt ont om mark vara särskilt försiktig med att "slösa" med mark, se t.ex. sid 43-44 i dialoghandlingen. Se även F3, F5, Ö10.

5. Vandringsleder; De flesta invånare i kommunen och många besökare kan vittna om att landskapet söder om Fjugesta med sina drumliner och rullande landskap är unika och otroligt vackra. Idag kan man njuta av landskapet när vi far fram på våra vägar. Vi tycker att kommunen skall undersöka möjligheten av att vandringsleder i detta landskap på det sätt man gjort i England och som är så uppskattat. Vi tror att det på sikt skulle kunna bli en attraktion. Vi inser att detta är en fråga som kommunen inte kan driva igenom utan markägares medverkan men att man skulle kunna dra vandringsstigar utmed diken, åkervägar och andra markavgränsningar. Vi tror inte heller att det hela skulle behöva vara förknippade med några stora kostnader. Detta förslag inser vi inte är helt lätt att verkställa men kommunen kan kanske börja fundera och sondera om det är möjligt.

Kommentar: Frågan om vandringsleder i drumlinlandskapet förmedlas vidare till arbetet med det gröonstrukturprogram som tas fram som underlag för översiktsplanen.

6. Lokaler för ungdomar; Sist men inte minst måste kommunen satsa på lokaler för fritidsverksamhet för våra ungdomar. Det kan inte nog betonas hur viktigt det är att i förebyggande syfte att hjälpa våra ungdomar till en meningsfull fritid. Om detta vittnar många av de händelser som hela tiden utspelar sig runt om i vårt land. Detta är något som måste få kosta!

Kommentar: I översiktsplanen betonas vikten av mötesplatser och rekreationsområden mer generellt, medan frågan om fritidslokaler hantearas av andra delar av kommunens verksamhet. Synpunkten om lokaler för fritidsverksamhet för ungdomar förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidsförvaltning. Behovet av rekreationsområden i Fjugesta utreds vidare i det fortsatta arbetet. Se även F1, F5.

F5 - Markägare Fjugesta (Berga 5:1)

Att bebygga jordbruksmark

Enligt svensk lag får brukningsvärd jordbruksmark endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar, om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk (Miljöbal-

ken 3 kap. 4 §). Mellan år 2016–2020 exploaterades runt 3 000 hektar jordbruksmark i Sverige– främst till förmån för bostäder, men även till vägar och industrier¹. Samtidigt som tillgången till jordbruksmark minskar, ökar behovet av mat globalt. När katastrofala odlingsår till följd av torka och översvämningar blir allt vanligare globalt och lokalt, är det av största vikt att det finns goda jordar att tillgå. Den svenska jordbruksmarken beräknas öka i värde i takt med att effekterna av klimatförändringarna förvärras. Vill verkligen Lekebergs kommun bidra till en fortsatt minskning av åkermarken? Till vilket pris?

Jordbruksmarken är en ändlig resurs och kommunerna har en nyckelroll i dess bevarande. På lång sikt är marken ovärderlig. På kortare sikt styrs markens ekonomiska värde av en mängd globala faktorer, som urbanisering, EU:s jordbrukspolitik och den globala marknaden. Men marken har förstås också stora värden genom försörjningssäkerhet. Tätortsnära gårdar har dessutom ett stort socialt, rekreativt och pedagogiskt värde i sina lokala sammanhang.

Ska vi aldrig tillåta byggnation på jordbruksmark? Ett ”nej” rakt av vore opraktiskt. Det måste gå att skilja på att bygga enstaka hus eller ekonomibyggnader på åkermark, i anslutning till gårdar eller hus där fältet i övrigt fortsatt kan brukas, och att helt och hållet bygga igen flera hektar med nya kvarter, lager eller industrier. Exploatering av mindre, svårbrukade skiften eller fattiga jordar bör kunna accepteras till viss del.

Kommentar: Jordbruksmark har en avgörande betydelse för att långsiktigt trygga livsmedelsförsörjningen, men också andra värden för t.ex. kulturmiljö, landskapsbild och sysselsättning. Här har Lekebergs kommun samma utgångspunkt som ni formulerar. dvs att det är viktigt att skydda jordbruksmarken för framtida livsmedelsproduktion och att i möjligaste mån vill undvika att bebygga jordbruksmark för tätortsexpansion.

Avvägningen mot behovet för en tätort att kunna växa är dock svår, och en central fråga i arbetet med översiktsplanen. I Fjugesta, som i norr, öster och söder är helt omgiven av värdefull jordbruksmark, är denna avvägning extra svår. I första hand är inriktningen att använda den mark som redan är bebyggd så effektivt som möjligt. Men eftersom bedömningen i arbetet med översikts-

planen är att även ny mark kommer att behövas i anspråk för framtida bebyggelse behöver översiktsplanen studera vidare var detta kan ske med minsta möjliga påverkan på t.ex. jordbruksintresset. I det fortsatta arbetet föreslås att frågan om utbyggnad på jordbruksmark utreds vidare, se även F1, F3, Ö3, Ö4, Ö10.

I den tidiga utvecklingskissen har utgångspunkten varit att inte gå över väg 204 med ny bostadsbebyggelse, se även F1, F2, F3. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås att lokalisering av sammanhängande bostadsbebyggelse prövas väster om väg 204 för att ytterligare begränsa utbyggnad av bebyggelse på värdefull jordbruksmark. I den mån det visar sig vara motiverat att i begränsad omfattning använda jordbruksmark för bebyggelseutveckling, till exempel på mark som kommunen äger, ska marken användas så ytteffektivt som möjligt med hänsyn till olika behov och värden.

Precis som ni skriver får brukningsvärd jordbruksmark endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar, om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Frågan om vad som bör anser vara väsentligt samhällsintresse är något som avvägs i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, i dialog med länsstyrelsen. Det kan till exempel vara enstaka hus eller ekonomibyggnader i anslutning till gårdar som ni nämner. Ett första förslag till formulering av väsentligt samhällsintresse i förhållande till jordbruksmark kommer att finnas med i samrådsförslag under våren 2023. Se även F1, F3, F5, Ö10.

Områdets rekreativa värden

I förslaget som ligger som underlag till den tidiga dialogen har ca 40 hektar brukningsvärd jordbruksmark, bara i nordöstlig riktning i direkt anslutning till Fjugesta, tagits i anspråk. Där har i stället bostäder, vägar och rekreationsområden föreslagits. Området har redan idag stora rekreativa värden. Många promenerar på den gamla banvallen som går rakt igenom det böljande odlingslandskapet av drumliner, formade av den senaste istiden och klassade som riksintresse. Från banvallen ser man den vackra Spökkullen - en gravplats från vikingatiden där får och lamm betar om sommaren. Längre bort i horisonten syns delar av Kilsbergen. Här passerar även mycket vilt, det är inte ovanligt att få se rådjur, harar och älgar på fälten. Mellan Berga-

¹ Jordbruksverket. (2021). Exploatering av jordbruksmark 2016-2020 (Rapport 2021:08). <https://webbutiken.jordbruksverket.se/sv/artiklar/ra218.html>

vallen och Berga gård, både ser och hör vi ofta den rödlistade kornknarren. Även tofsvipor, lärkor och hönsfåglar som raphöns och vaktlar brukar trivas här. De ekologiska odlingarna bidrar till den biologiska mångfalden. Ett nytt rekreativt område och bostadsområde här skulle förstöra huvuddelen av dessa värden.

Kommentar: Med anledning av era och andras synpunkter i den tidiga dialogen föreslås att utbyggnadsområdena för verksamheter och bostäder på fastigheten Lekeberg Berga 5:1 norr om Fjugesta omprövas i det fortsatta arbetet. Istället bör möjligheten att utveckla rekreativvärdena i anslutning till jordbruksmarken norr om Fjugesta studeras, till exempel genom rekreativstråk på banvallen. Behovet av rekreativområden i Fjugesta utreds vidare i det fortsatta arbetet. Se även F1, F4.

Landsbygdens värden

Närheten till naturen och det öppna landskapet är av stort värde för Lekebergsborna. Folk flyttar hit eller väljer att stanna kvar för att de vill bo på landsbygden. Det är viktigt att inte bygga igen och tappa den känslan, som är del av Lekebergs identitet.

Kommentar: Se kommentar under Områdets rekreativa värden ovan.

Företagandet en huvudnäring för Lekeberg

Lekeberg är en väldigt företagstät kommun och företagsklimatet är för det mesta bra. Berga gård är brukad av samma familj i tre generationer och vi vill att även den fjärde generationen ska få samma möjlighet, utan att samhället växer in på gårdsplanen. På kartan i förslaget finns, förutom rekreativområdet på västra sidan av banvallen, ett bostadsområde med på banvallens östra sida. Med ett bostadsområde så nära gården begränsas företagets möjlighet starkt till vissa investeringar och utvecklingen av företaget riskerar att stanna av. Idag bedrivs växtodling, äggproduktion och lammproduktion ekologiskt på Berga gård. Gårdens produkter vidareförlas och säljs i Berga Skafferi - gårdsbutik och café. Äggen levereras bland annat till kommunens verksamheter, och fodret som hönsen äter växer delvis på det tilltänkta rekreativområdet och bostadsområdet. Både elever från Lekebergsskolan och barn från olika förskolor kommer årligen på studiebesök. Att besöka en gård och lära sig om hur mat produceras blir allt viktigare när kopplingen mellan konsument och producent försvagas.

Kommentar: Se kommentar under Områdets rekreativa värden ovan.

Lämplighet och alternativ lokalisering

Vi ser förstås problemet. En kommun behöver utvecklas för att må bra. Men om det får ske på bekostnad av de som redan bor i kommunen blir det kontraproduktivt. Därför är det väldigt bra med den tidiga dialogen och oerhört viktigt att faktiskt lyssna och ta till sig av det som medborgarna skickar in.

Det är inte fler villor med stora trädgårdar som Lekeberg behöver i första hand, utan billigare alternativ för ensamstående, unga och äldre. I detta läge är det rimliga att förtäta där det går och bygga på höjden. En fortsättning vid de nybyggda lägenheterna vid Norrgårdsvägen, till exempel. Mellan kyrkvägen och ån är däremot inte lämpligt att bygga, främst med anledning av översvämningsrisken från ån, men även för att det skulle innebära förlust av fin utsikt för boende i husen på andra sidan vägen. Finns det möjlighet att erbjuda industrierna mark närmare centrum något utrymme i Fjugestas utkant i stället, för att sedan planera för fler bostäder där? Behövs det verkligen mer plats till andra industrier utmed 204:an eller kan det istället bli billigare bostadsalternativ som hyresrätter där? Det finns exempel på kommuner som kartlagt ödehus som en del av lösningen vid bostadsbrist². Det kan vara något för Lekeberg att ta efter.

Kommentar: För att hushålla med markresursen föreslås i arbetet med översiktsplanen att både befintlig mark och ev ny mark som tas i anspråk fortsättningsvis ska användas mer yteffektivt, framför allt genom att bygga tätare, se även F3, F4, Ö10. Behovet av att komplettera bebyggelsen med bostadstyper och upplåtelseformer som saknas är också något som lyfts fram. I det fortsatta arbetet kommer frågan om hur mycket verksamhetsmark och var den bör ligga att utredas vidare. Övriga synpunkter noteras.

Infrastruktur

En eventuell ny infartsväg från 204:an till Berga industriområde vore lämpligt att placera vid den nya fartkameran, där det redan finns en väg över diket.

Kommentar: Synpunkten noteras.

² Jareteg, F. (15 januari 2019). Fler kommuner kartlägger ödehus. <https://www.land.se/landkoll/fler-kommuner-kartlagger-odehus/>

Avslutningsvis

Berga gård kommer inte att sälja brukningsvärd jordbruksmark för bostadsområde eller rekreationsområde i enlighet med förslaget, och när vi talat med andra markägare i området är det tydligt att vi är eniga i det beslutet. Vi anser att det befintliga samhället i första hand bör förtätas, som förslaget är inne på. I andra hand är det lämpligare att bygga ut Fjugesta till andra sidan av 204:an, istället för norrut som förslaget fokuserar på. Vi har exempelvis i dagsläget dialog med kommunens

tjänstepersoner angående försäljningen av en bit skogsmark i det läget. Jordbruksmarken är ovärderlig och vi utgår ifrån att kommunen i största möjliga mån begränsar byggnationen på sådan mark, för en hållbar utveckling av kommunen. Befolkningen behöver all mark vi kan få till odling i framtiden.

Kommentar: Se kommentar under Områdets rekreativa värden ovan.

Vi ser fram emot att ta del av resultatet av den här tidiga dialogen, och hoppas att det kommer in många synpunkter.

Foto: 4:e generationen mäter höstvete, på fältet där bostadsområdet är föreslaget. Banvallen går till höger. Foto F5, Hösten -20

Lanna

Sammanfattning av synpunkter i Placetoplan (Lp)

Totalt 321 svarande
Totalt 646 synpunkter

Vilka svarade?

Totalt inkom 578 synpunkter från 321 svarande via sidan www.placetoplan.com/lanna.

Störst andel kvinnor

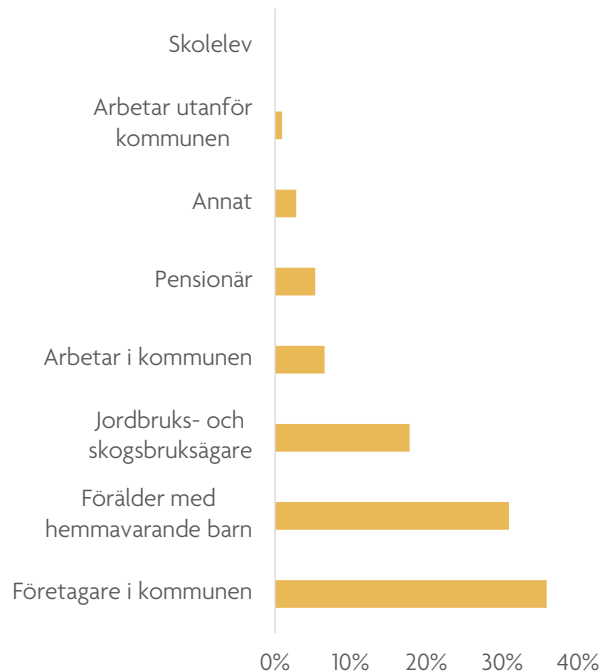
Bland de svarande utgjordes den största andelen av kvinnor 53 %, följt av 46 % män och 1 % annan.

Barn saknade helt representation

Störst andel av de svarande utgjordes av respondenter i ålder 40-49 år. Barn och unga under 20 år saknades helt bland de svarande, likaså äldre över 80 år.

Företagare och föräldrar mest förekommande

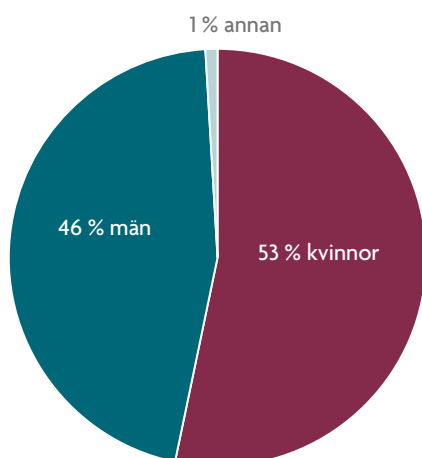
De svarande representerade främst företagare i kommunen 36 %, föräldrar med hemmavarande

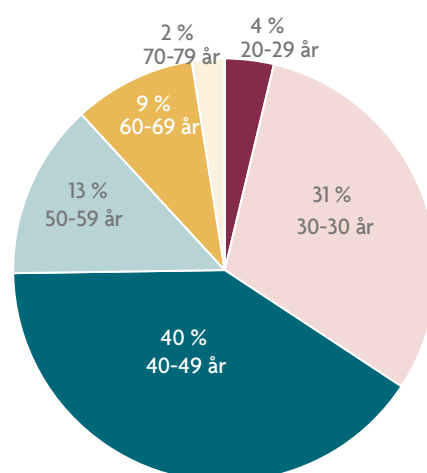
Figur 22. Grupper som svarade - Lanna

barn 31 % följt av jordbruks- och skogsbruksägare 18 %.

Skolelever saknade helt representation.

Figur 23. Könfördelning svarande - Lanna

Figur 24. Åldersfördelning svarande - Lanna

Positiva synpunkter på Lanna utvecklingskiss

Fördelning

Totalt inkom 26 positiva synpunkter på Lannas utvecklingskiss. 54 % av synpunkterna kopplades till natur och friluftsliv följt av kulturmiljö och utformning 27 % och biltafik 12 %.

Positivt att viktiga grönområden bevaras

Bland de positiva synpunkterna lyftes att viktiga grönområden i anslutning till skolan får vara kvar när orten utvecklas.

"Skogen är underbar för våra barn i området"

Kvinna 30-39 år, Arbetar i kommunen

Bra med ny väg för cykel och bil

De föreslagna, nya dragningarna för cykel- och biltrafik mellan Lanna och Fjugesta fick positiv återkoppling.

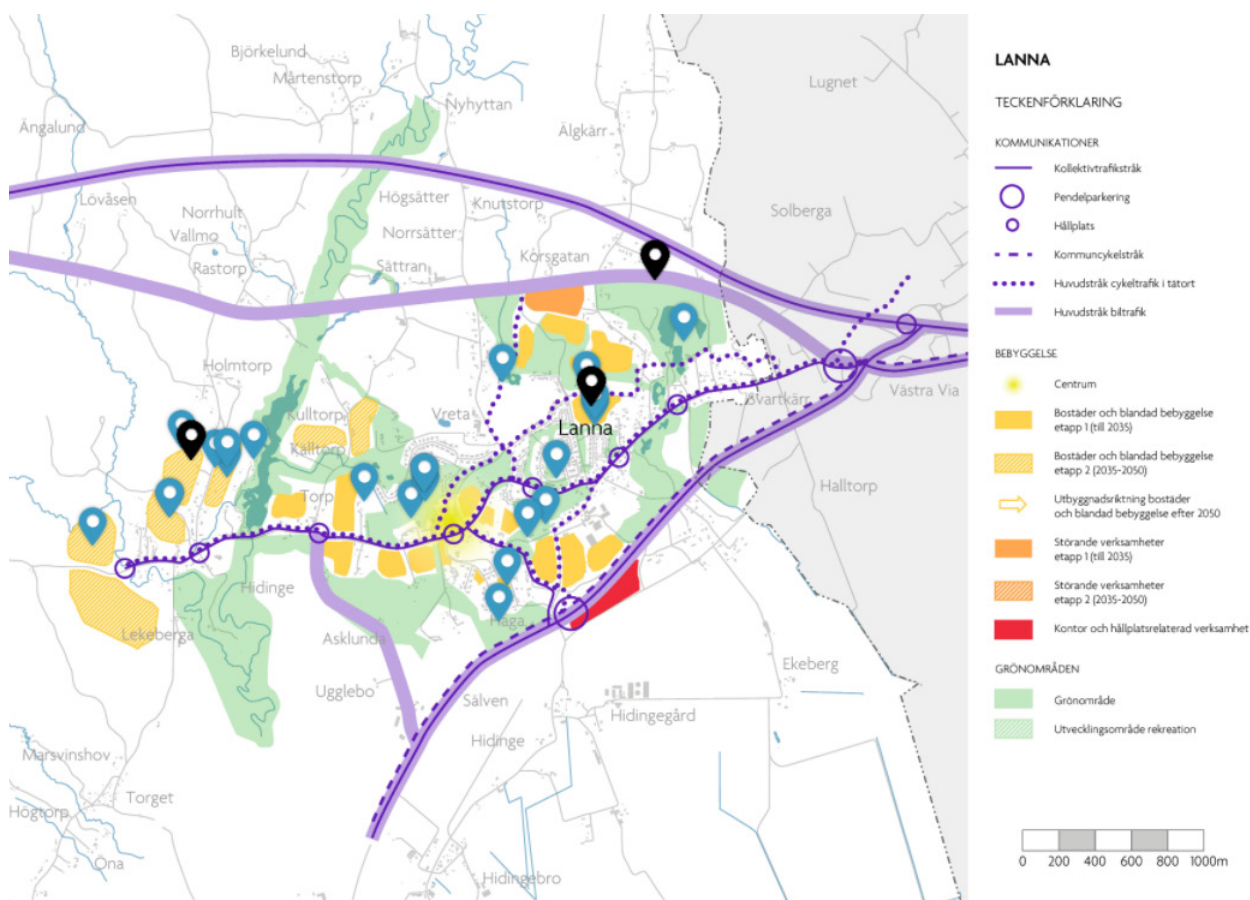
"Bra att skolan får ha kvar grönområdena närmast dem för eleverna att leka i!"

Man 40-49 år, Förälder till hemmavarande barn

"Mycket bra om det går att få till en cykelväg mellan Lanna och Fjugesta."

Kvinna 20-29 år, Arbetar utanför kommunen

Figur 25. Positiva synpunkter på Lanna utvecklingskiss

"Bra att huvudled för trafik och buss är på väg 566, led trafiken mot den vägen"

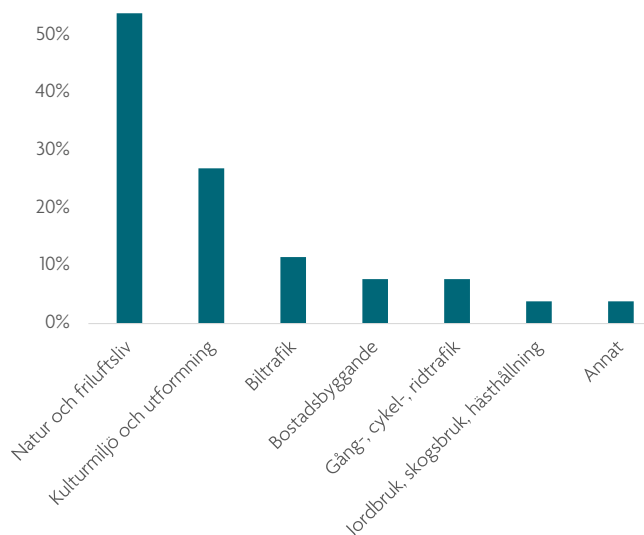
Kvinna 40-49 år, Förälder till hemmavarande barn

"Bra med en ny väg in till Lanna."

Man 40-49 år, Arbetar utanför kommunen

"Riktigt bra om gamla E18."

Kvinna 30-39 år, Företagare i kommunen

Figur 26. Kvaliteter kopplade till positiva synpunkter

Förbättringsförslag till Lanna utvecklingskiss

Fördelning

Totalt inkom 284 förbättringsförslag till på Lannas utvecklingskiss. 23 % av synpunkterna kopplades till *bostadsbebyggelse* följt av *gång-, cykel-, ridtrafik* 20 % och *biltrafik* 14 %.

Många svarande motsatte sig fortsatt tillväxt

Drygt en femtedel av alla synpunkter handlade om att man motsätter sig en fortsatt tillväxt i Lanna tätort.

De främsta argumenten var att den lantliga karaktären ska bevaras och värnas, att *trafiksäkerheten* behöver bli bättre och att *teknisk infrastruktur, barnomsorg* och skola måste få en chans att hinna ikapp befolkningsökningen som redan ägt rum.

Samtidigt ville några se ökade satsningar på ett centrum i Lanna, samt en större livsmedelsaffär, en återvinningsstation och en bensinstation.

"Tillåt inte att den lantliga idyllen förstörs även i Hidinge! Samla villa-bebyggelsen där ni har börjat dvs i centrala Lanna och sprid inte ut och förstör landskapet överallt."

Kvinna 50-59 år

Vid en eventuell tillkomst av fler bostäder rådde delade meningar om vilka behov som behöver mötas. Vissa förespråkade att tomterna måste göras större för att motverka känslan av "villamatta", med bebyggelse för tätt in på varandra. Andra svarande efterfrågade möjligheter att bo kvar i Lanna under livets alla skeden, exempelvis i form av hyreslägenheter för unga vuxna och pensionärer som sålt sina villor.

De svarande var dock generellt negativa till exploatering på jordsbruksmark, skogsmark och ytor för hästhållning.

"Det behöver finnas boende för människor i andra stadier av livet. Exempelvis för pensionärer som vill flytta närmare sina barn och barnbarn eller för de unga vuxna som inte vill flytta in till Örebro."

Kvinna 20-29 år

"Bevara de fina hagarna. Här finns möjlighet för bete för de många hästarna som finns här i Lanna."

Kvinna 20-29 år

Utveckla platser för lek, möten och rekreation

De svarande gav flera förslag på hur platserna i Lanna kan bli mer attraktiva för lek, möten och rekreation. **Till exempel kan** lekparken utvecklas med mer träd/buskar och med fler redskap som lockar barn och ungdomar i olika åldrar. Även bättre belysning vid pulkabacken så att den kan nyttjas kvällstid. I Lanna Valley saknas lekplatser helt.

"Utveckla lekparken. Stor yta idag men väldigt få saker för barnen att leka med. Ett utegym bredvid hade varit perfekt på dem stora gräsytan utan att ta bort barnens fotbollsplan som finns där."

Kvinna 20-29 år

Flera svarande efterfrågade också en upprustning av skyltning, broar och trappor i Sävens naturreservat.

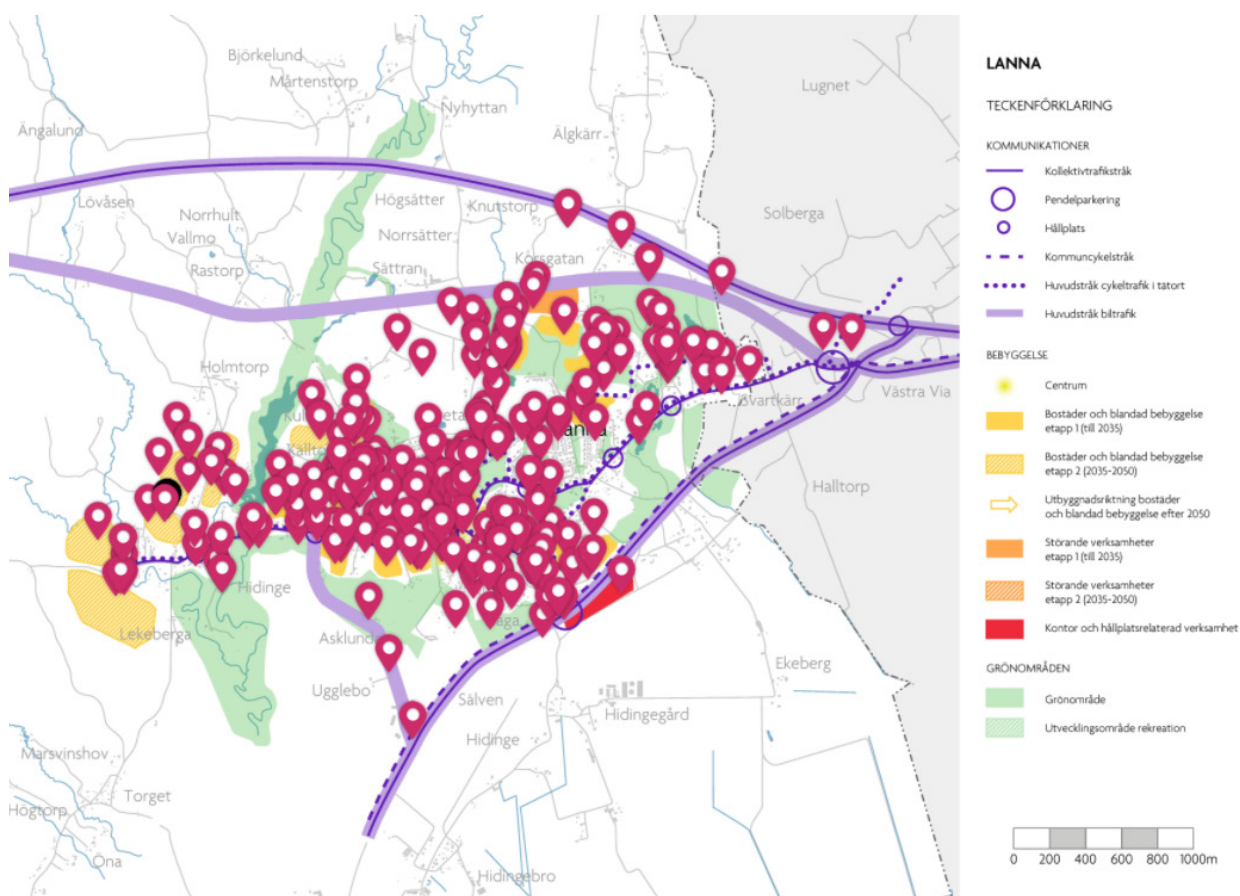
För att få fler att röra på sig i området föreslogs ett eljusspår samt ett utegym som antingen kan ligga i anslutningen till spåret, vid lekparken eller vid skateramperna.

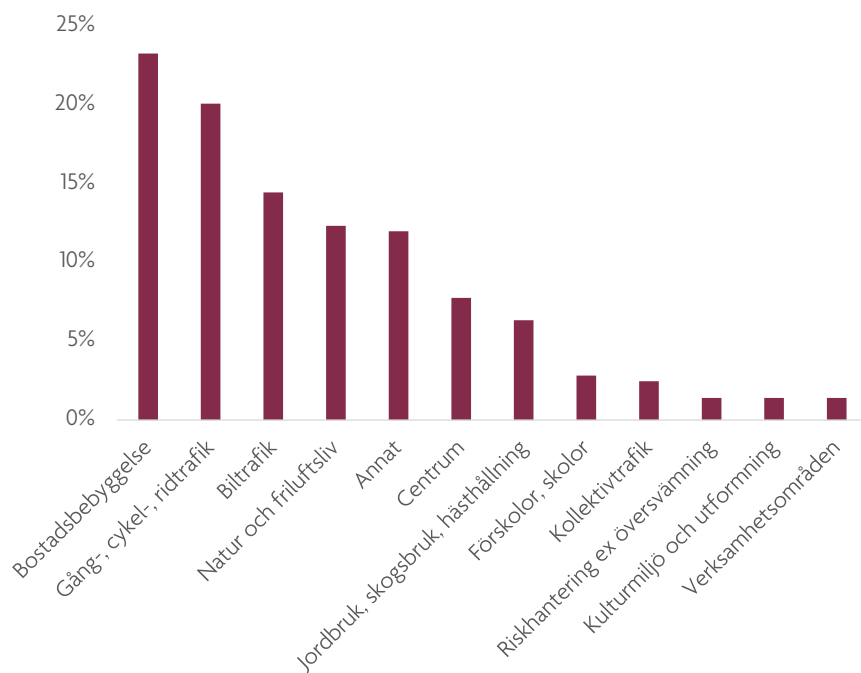
Behov av ökad trafiksäkerhet

En stor andel synpunkter handlade om åtgärder på vad som upplevs som mer eller mindre akuta brister i trafiksäkerhet. Problembeskrivningen och förslagen på åtgärder överlappade i stor utsträckning de svar som inkom på frågor som sammanfattas på följande sidor. Bl.a. efterfrågades:

- Belysta gång- och cykelvägar med fokus på säkra skolvägar
- Sänka hastigheter och farthinder (bl.a. på Inspelsgatan och Vretavägen)
- Gångtunnel under väg 204 har begränsat framkomlighet

Figur 27 Förbättringsförslag på Lanna utvecklingskiss

Figur 28. Typ av förbättringsförslag

Berätta vad du tycker är viktigt att tänka på när Lanna växer

Översikt

Totalt inkom 151 svar som svarade på ovanstående fråga.

Viktigt att infrastruktur och offentlig service hänger med

Många av de svarande uttryckte att det är ohållbart för Lanna att växa mer innan avsaknaden av viss infrastruktur är åtgärdad:

- Utbyggt förskola och skola
- Återvinningscentral/-station
- Utbyggt nät för VA
- Tätare avgångar i busstrafiken (väder-/vindskyddade hållplatser)
- Vårdcentral/vård och omsorg
- Livsmedelsbutik med postutlämning och apotek
- Frisör
- Samlingslokaler

*"Lanna ska inte växa mer nu!
Ta hand de som redan finns
här först."*

Man 60-69 år, Arbetar utanför kommunen

"Vi bor i nybyggt villa i Valley, men tycker kommunen ska införa ett byggstopp för nya villor i Lanna. Så vi kan kommunen komma ikapp skola, fsk, väger, belysning, vatten, återvinningsstation etc."

Kvinna 40-49 år

Åtgärda bristande trafiksäkerhet

En stor del av de svarande beskrev stora problem med upplevda brister i trafiksäkerhet i Lanna. Flera berättade att de är rädda för sina egna och sina barns liv. De efterfrågade:

- Säkra skolvägar för cyklande och gående barn (hastighetssäkring och övergångsställen i anslutning till Hidinge skola)
- Hastighetsdämpade åtgärder längs Vretavägen
- Övergångsställen (prio mellan förskola/skola)
- Gång- och cykelvägar
- Sänkta hastigheter
- Separerad ridtrafik
- Ökad belysning

"Jag tycker att det är så viktigt att barnen ska kunna ta sig fram utan att vi som föräldrar behöva vara livrädda att de ska bli påkörda."

Kvinna 60-69 år

"Jag är positivt till Lannas tillväxt och tycker kommunen har en bra plan vad gäller förskola och skola, dock finns det ju behov vad gäller vägar och trafiksäkerhet. Både som bilförare och gående/löpare ser jag bristerna i för smala vägar utifrån trafikmängden."

Kvinna 30-39 år, Förälder till hemmavarande barn

Viktigt att värden för befintliga boenden består

Många av de boende uttryckte en stor oro för att många befintliga kvaliteter ska byggas bort i samband med fortsatt exploatering av området. De menade att många som bor i Lanna har valt bort det stadsmässiga i närliggande städer för att uppleva den lantlig karaktären och en mindre "by". Därför menade de att det är av stor vikt att värden som tillgång till grönområden, fortsatt lantlig karaktär, betesmarker och jordbruksmark bevaras och värnas.

"Låt Hidinge/Lanna vara en glesbygd med hästgårdar, gården och vacker natur! Värdera skog och de djur som bor däri, och stöd bönder som brukar åkermarken. Sverige har redan alldeles för låg självförsörjningsgrad så bygg inte på åker/brukbar mark!!"

Kvinna 40-49 år, Förälder till hemmavarande barn

"Vi har flyttat hit för att bo 'lantligt' inte i en tätort/samhälle, då hade man kunnat valt Fjugesta eller Örebro."

Kvinna 40-49 år, Förälder till hemmavarande barn

Lekparker & tillgängliggörande av naturområden för friluftsliv

Invånarna i Lanna som svarade på frågan uttryckte att natur och rekreation är viktigt för de som bor i området. De ville se att följande prioriteras:

- Idrott- och friluftsliv (framför allt för barn/ungdomar)
- Lekparker (idag finns bara skolgården)
- Bevara naturområden för naturlek och rekreation
- Löpspår och utegym vid Vretalund
- Sammanlänkade gångstråk
- Värna hästgårdarna
- Elljusspår

"Att idrott och friluftsliv för framförallt barn/ungdomar består."

Man 40-49 år, Förälder till hemmavarande barn

"BEHÅLL SKOGEN! Ta inte bort den lilla skog som finns kvar i och runt Lanna. "

Man 30-39 år, Arbetar utanför kommunen

Kritik mot ändrad markanvändning på privat mark

Ett tiotal svarande uttryckte kritik mot de ändringar av markanvändning som är utritade på privat mark utan att markägare blivit tillfrågade. Det gällde bl.a. nya dragningar av gång-, cykel-, och ridvägar.

"I förslaget har cykelvägar och ridvägar ritats in på privata marker på flertalet ställen i Lanna. Hur vet ni att de aktuella markägarna vill sälja mark till kommunen?"

Man 40-49 år

Tycker du att Lanna behöver ett centrum och var ska det ligga?

Översikt

Totalt inkom 103 svar på frågan om Lanna behöver ett centrum och var det i så fall ska ligga.

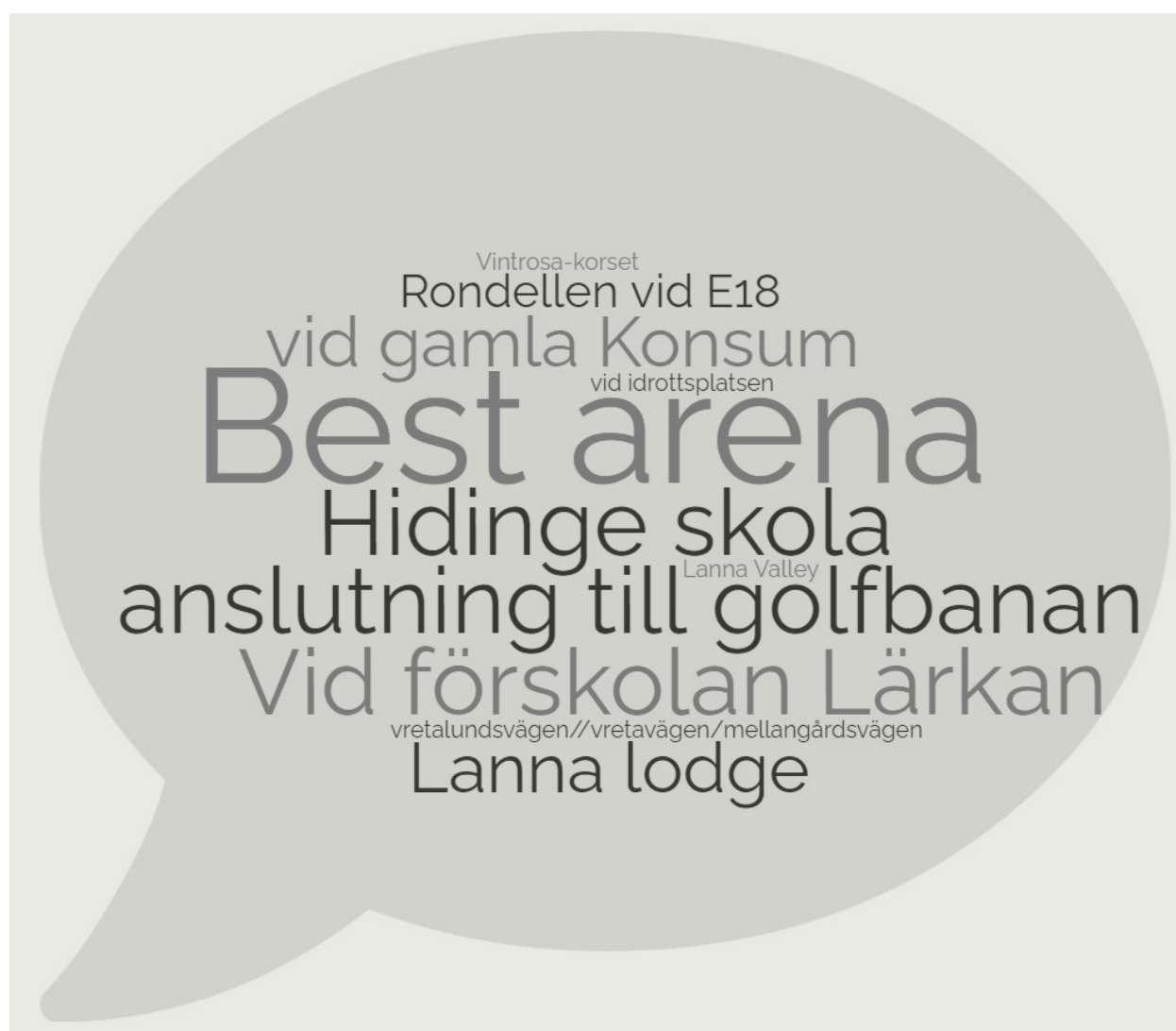
Majoriteten vill inte se ett centrum

Majoriteten, 70 av de 103 svarande, ville inte se ett centrum i Lanna. Ytterligare 8 svarande argumenterade för att det redan finns ett centrum på orten som inte behöver utvecklas ytterligare.

Förslag på lägen och typ av service

Av de 33 som var positiva till ett utvecklat centrum i Lanna föreslogs lägen så som Best arena, i anslutning till golfbanan, intill skolan/förskolan, i Lanna lodge eller Lanna valley.

Där skulle de bl.a. vilja se fler centrumfunktioner så som livsmedelsbutik (Ica/Willys/Coop), vårdcentral och apotek. Dock framfördes åsikter om att centrumet inte bör bli storskaligt eller högre än 1-1,5 våningsplan.

Figur 29. Ordmoln med föreslagna lägen för ett centrum i Lanna

Hur tycker du att trafiksäkerheten kan förbättras för gående och cyklister på Hidingevägen (väg 562/561) mellan Hidinge skola och kommungränsen?

Översikt

Totalt inkom 75 förslag på hur Hidingevägen (väg 562/561) mellan Hidinge skola och kommungränsen kan blir trafiksäkrare.

Separerad gång- och cykelväg

Majoriteten av de svarande föreslog en belyst och separerad gång- och cykelväg hela sträckan mellan Hidinge skola och kommungränsen.

Åtgärderna är särskilt prioriterade i anslutning till skolan för att möjliggöra för barn att gå självständigt. I övrigt menade vissa att cykelvägen inte nödvändigtvis måste dras jäms med bilvägen.

Överlag efterfrågades också fler övergångsställen, också här med särskild prioritet mellan Förskolan Norrgården och Hidinge skola.

Sänkt hastighet och farthinder

Flera av de svarande efterfrågade också sänkta hastigheter (max 30 km/h) och hastighetsdämpande åtgärder så som farthinder, upphöjda övergångsställen och förbud mot tung trafik (utöver bussar).

Detta är särskilt prioriterat vid skolan och runt badgruvan på sommaren.

"Begränsa hastigheten, åtminstone på farliga nyckelpunkter, för alla motordrivna fordon..."

Man 30-39 år

"Säker skolväg måste vara prioritet innan Lanna ska överhuvudtaget växa mer."

Man 40-49 år

"Övergripande bör det anordnas gång och cykelbanor, finns otroligt få sträckor idag och många tvingas ta sig genom Lanna och till skola osv på osäkra vägar och det har skett många tillbud och även olyckor. Detta är brådskande."

Man 30-39 år, Förälder till hemmavarande barn

Skriftliga synpunkter med kommentarer L1-L29

För synpunkter och kommentarer om utvecklingen av Lanna, se även Ö4.

L1 - Boende Lanna (Vretavägen)

Ni skriver i förslaget och i tidigare översiktsplan, "utvecklingen behöver ske i en takt och på ett sätt så att helheten blir bra och utvecklingen hållbar både för de som bor där idag och i ett längre perspektiv", samt att det ska ske "på ett balanserat och hållbart sätt".

Jag anser inte att ni tidigare, samt även i denna plan tagit hänsyn till de som redan bor i området och som drabbats hårt av exploateringen som skett främst på tidigare golfbana. Omkringboende har fått sin närmiljö kraftigt påverkad både vad gäller förlorad lantlig miljö och våldsamt ökad trafik. Inte minst det senare är ett akut problem för oss som bor längst Vretavägen, där trafiksituationen är förskräcklig. Innan man beviljar ytterligare bygglov måste trafiksituationen lösas! Detta kan enbart lösas genom byggnation av en ny väg från gamla E18 till Lanna Lodge, öster om Vretavägen. Besökande hos oss är chockade över trafiken på Vretavägen, inte minst tung byggtrafik! Jag har tidigare vidarebefordrat skriftväxling med Trafikverket om de mätningar som genomförts och som beslutsunderlag är fullständigt undermåliga. Mätningar som exkluderar en mycket stor del av de fordon som trafikerar vägen (och ibland på tider på året när golfbanan är stängd)!!! *Bevilja inga bygglov utan att tillse att infrastruktur, bl.a. i form av vägar finns på plats innan byggnation!* Byggtrafik till och från beviljad byggnation vid Sällven/Nyhyttan kommer nu med all säkerhet att gå längst Vretavägen!

Jag har även synpunkter på storlek på tomter till nybyggnation. För att bevara den lantliga karaktär som önskas (förutom på gamla golfbanan där det tillåtits att bygga ohämmat) bör tomtstorleken helst vara minst 1.500 kvm. Kommunen har själva föregått med mycket gott exempel, t.ex. på Carl Jan Granqvists väg, där rymliga tomter kompletterats med lekpark och grönområden. Kommunen bör försöka att återgå till den filosofi som rådde då och som möjliggjorde att tillväxten skedde "på ett balanserat och hållbart sätt". Detta gäller även t.ex. skolan, barnomsorg och trafik.

Inte bara vi som bott i området länge, utan också många nyinflyttade, är förskräckta över hur bygglov beviljas som överhuvudtaget inte tar hän-

syn till de som bor här och hur trafiksituationen påverkar deras (/vår) miljö.

Kommentar: Det finns en stor frustration i Lanna över att man inte tycker att samhällsbyggandet i Lanna har fungerat och att man inte känner sig lyssnad på. Detta är något kommunen tar till sig och på olika sätt försöker att hantera på ett bättre sätt framöver. En del av detta är den tidiga dialogen om översiktsplanen som har gett många värdefulla inspel till det fortsatta arbetet och som kommer att påverka hur förslaget till översiktsplan kommer att se ut i samrådet våren 2023.

*En av de frågor som flera lyfter är trafiksituationen och att man inte tycker att det bör byggas mer innan denna är löst. När det gäller Vretavägen pågår ett arbete med att få till en ny matarväg mellan gamla E18 och Lanna Lodge/centrala Lanna, öster om bebyggelsen vid Vretavägen, vilken ska avlasta Vretavägen från all genomfartstrafik. Den illustreras i kartorna på sid 57, 59 och 63 i dialoghandlingen. En annan viktig fråga som behöver lösas i Lanna är trafiksäkerhet och framkomlighet för oskyddade trafikanter. **I det fortsatta arbetet behöver lämpliga åtgärder för att öka framkomlighet och trafiksäkerhet för fotgängare och cyklisterna studeras vidare, se L4, L8, L17, L23, L24, L29.***

*För närvarande beviljas inga bygglov som rör lokalisering av ny bebyggelse i Lanna, i avvaktan på en tydlig inriktning om Lannas fortsatta utveckling i översiktsplanearbetet. **Hur, hur mycket och i vilken ordning Lannas bebyggelse och infrastruktur ska utvecklas är frågor som behöver hanteras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen och övrig samhällsplanering.***

Även frågan om lantlig karaktär har lyfts av flera. Olika delar av Lanna har olika karaktärer och här behöver man titta närmare på hur dessa kan hanteras i den fortsatta utvecklingen av Lanna. I vissa delar av Lanna kan det handla om just stora tomter med naturkaraktär, medan det i andra delar kan vara viktigare att ha en tätare markanvändning med till exempel marklägenheter för att komplettera bostadsbeståndet.

Hur man sen åstadkommer t.ex. en lantlig karaktär är en mer komplicerad fråga, Det blir inte automatiskt lantligt för att man gör stora tomter. Bygger man t.ex. en modern villa på en stor tomt, och lägger sten och makadam på marken, blir det inte särskilt lantligt. Men storleken på tomten

kan vara en viktig faktor tillsammans med andra faktorer. Detta behöver studeras vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. **Frågan om bebyggelsens karaktär i olika delar av Lanna, och hur man bör reglera detta behöver utredas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Här blir det nya kulturmiljöprogram som håller på att tas fram ett viktigt underlag.** Se även L15 L8, L12, L27, L28.

L2 - Markägare Lanna (Sälven 1:29)

Vi har idag endast en passiv näringsverksamhet men man vet aldrig vad framtiden har på lut så man vill gärna hålla sig uppdaterad just speciellt när det påverkar ens mark.

Vi har idag en jordbruksfastighet/hästgård men har senaste åren inte haft några hästar uppstallade i vårt stall på gården pga min mans allergi men vi har haft sommarhästar i hagar på vår mark alt. arrenderat ut mark till en bonde.

På i stort sett alla förslag som kommit ut de senaste åren, detaljplaner och översiktsplaner mm så har man missat att markera vår mark som hästgård och man har missat att ta i beaktande de skyddsavstånd som rekommenderas.

Redan innan vi flyttade hit så bedrevs hästverksamhet aktivt på gården så kan inte för mitt liv förstå varför detta hela tiden missas i alla planer för vår byggd. Det gagnar varken kommunen eller oss, då det blir mycket onödigt arbete för båda parter, när vi måste skicka in klagomål om rättning och ni måste dubbelarbeta och göra om.

Idag vet vi inte OM vi kommer utöka hästverksamheten på gården eller om vi kanske kommer uppföra hus till våra barn på marken, vem kan sja om framtiden? Men vi vill kunna känna trygghet med att bestämma själva över vår mark och att vi bor i en kommun som lyssnar på sina invånare. Vi flyttade ut på "landet" för att bo på landet, inte för att bo i en tätort eller förort.

Vi tycker också det är bra att bygden växer, finns många fördelar med det, men det måste också finnas en gräns för hur mycket och hur snabbt. Infrastruktur och barnomsorg mm behöver vara på plats innan man fortsätter att välkomna fler invånare. Kommunen måste också börja lyssna mer på vart invånarna som redan bor i bygden, anser det vara lämpliga för nya byggnadsområden. Jag blir upprörd och ledsen när jag läser citat som "om allergi skulle uppstå så kan hästverksamhet komma att begränsas"... vad i hela friden! Vad är det egentligen kommunen är ute efter. Behålla sina nuvaran-

de invånare glada eller jaga dem på flykt. Det är tack vare oss som bor här nu som det ens finns en kommun och bygd. Är tacken vi får att "begränsa er". Vart är det sunda förnuftet? "Välkommen ut på landet men blir du allergisk så kanske du borde flytta någon annanstans?" Nej... jag tror nog att om alla bara sätter sig ner tillsammans så kan vi komma på en lösning som gagnar oss alla, nya som gamla lekebergsbor.

Kommentar: I kartan över ridtrafik på sid 60 i dialoghandlingen är målpunkter för ridning som är utmarkerade, däremot inte hästgårdar. Angående bostäder och hästverksamhet, se L8.

*Utvecklingsskissen (sid 63) visar ett första förslag över var det skulle kunna vara möjligt att lägga sammanhängande bostadsbebyggelse i Lanna som underlag för den tidiga dialogen. I dialogen har det kommit in många synpunkter om hur mycket och hur snabbt Lanna bör utvecklas, och från markägare som inte vill ha bostäder på sin mark. Med anledning av de synpunkter som har kommit in från boende och markägare i ert område **föreslås att de utbyggnadsområden för bostäder som föreslagits i Nygranna-Kulltorpsområdet omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.** Se även L3, L4, L5.*

Vad gäller rätten över att bestämma över sin mark är det markägaren som bestämmer om man vill använda marken för bostadsbyggande eller inte ifall det är utpekade som bostadsområde i översiktsplanen. Kommunen varken kan eller vill tvinga fram bebyggelse mot markägarens vilja. Se även F3.

*Men vad som händer i områdena runt omkring är svårare att råda över som enskild, till exempel att en plats alltid ska förbli landsbygd. Lanna är sedan många år redan en tätort. Med 10-15 minuter och bra förbindelser till Örebro är trycket mycket stort på att bo här. Man kan bromsa bebyggelseutvecklingen men inte ens en kommun kan på sikt förhindra att bebyggelsen växer i ett attraktivt område nära en storstad. Den viktiga frågan för översiktsplanen blir därför hur bebyggelseutvecklingen ska se ut för att utvecklingen ska bli hållbar och de människor som bor i Lanna ska må bra. Med anledning av hur viktig den här frågan är och alla de synpunkter som många Lannabor precis som du har på hur mycket och hur snabbt Lanna ska utvecklas, **föreslås att omfattningen av bostadsbyggande i Lanna omprövas i sin helhet i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.** Se även L1, L8, L12, L19, L22, L27.*

L3 - Markägare Lanna (Sälven 1:9)

Vi såg era planer för VÅR mark, Sälven 1:9 i Hidinge och har absolut inga planer på att sälja. Det bedrivs idag aktivt bete på marken och det kommer att fortsätta. Så ta bort vår mark ur era planer!

Kommentar: Med anledning av de synpunkter som har kommit in från er och andra boende och markägare i området föreslås att de utbyggnadsområden för bostäder som föreslagits i Nygranna-Kulltorpsområdet omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se L2, L4, L5.

L4 - Markägare Lanna (Sälven 1:32)

Bra att kommunen gör en översiktsplan för en längre period.

Jag har en jordbruksfastighet, Sälven 1:32, gränsar till Sälven 1:41 och 1:39.

Tyvärr tycker jag att texten och planerna på kartorna haltar. Ett exempel är att strukturen är splittrad och med förslaget i figur 47, sid. 63, fortsätter man att lägga ut bostadsområden på det som tidigare varit jordbruksmark. Eftersom ridsporten tas upp i planen anser jag att marken mellan Kulltorp och Hidingevägen kan avsättas för ridsport och annat friluftsliv, utegym, motionsslinga. Kanske en badplats vid ån. En busshållplats skulle få fler att åka kollektivt. Tar man bilen till pendlarparkeringen är det lätt att fortsätta resan med bil. Anläggningar som, till skillnad mot 20-40 småhus, är enklare att avlägsna om framtiden kan ha behov av jordbruksmark. Dessutom är vägen redan idag otillräcklig för den blandade trafiken och sträckan mellan Hidinge nya kyrka och skolan har bostäder nära vägen. En gång- och cykelväg mellan Källtorp och Lanna valley/skolan behövs.

Ett samlat centrum i anslutning till skolan, busshållplatsen, nya bebyggelsen och Lannas gamla centrum låter bra och behövs. Framförallt behövs någon typ av seniorbostäder och hyresbostäder. Närheten till skolan och deras kök/ matsal ger både en samlingslokal och möjlighet till måltider för pensionärer. Förskolan Lärkan är byggt för att kunna omvandlas till seniorbostäder. Flera sådana. Skogsdungen vid Vretavägen var tidigare en fin dunge med hasselbuskar, träd och stigar och kan bli en ypperlig och spännande lekplats. Idag är den livsfarlig med alla vindfallen. Jag vet att den är privatägd men ingen av ägarna sköter den. Den lilla skogsdungen mellan skolan och bostadsområdet är flitigt utnyttjat och rätt sliten. Det behövs en till.

Jag ser gärna att min fastighet kan bli en hästgård med samarbete mellan ridhuset och stallen

omkring men och bostäder med generösa tomter i likhet med de äldre fastigheterna.

En fråga kommunstyrelsen kan ställa sig är vem man ska lyssna på, de som vill bygga och flytta hit eller de som redan bor här. När Vinna-projektet, ett samarbete mellan Vintrosa och Lanna med eu-bidrag diskuterade tillväxten tog man upp ungdomars sysselsättning. Idrottsföreningen, med sina blandade aktiviteter, lockar många men alla är inte idrottsintresserade och lokalerna är otillräckliga. En ungdomsgård där man kan ordna LAN, spela/göra musik, meka. Vill man inte ha bus behövs bra lokaler med aktiviteter.

Kommentar: Med anledning av de synpunkter som har kommit in från er och andra boende och markägare i området föreslås att de utbyggnadsområden för bostäder som föreslagits i Nygranna-Kulltorpsområdet omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se även L2, L3, L5.

Dina tankar om att utveckla området för rekreation och ridsport, ev kombinerat med hästboende och generösare tomter är intressanta att ta med in i det fortsatta arbetet med att utveckla Lanna. En framtida busshållplats på Hidingevägen vid vägen mot Sälven finns redan med i regionens kollektivtrafikplanering.

*Trafiksäkerhet och framkomlighet för gående och cyklister i Lanna är en viktig utgångspunkt i arbetet med översiktsplanen. Där det är möjligt behöver en separat gång-/cykelväg byggas längs med Hidingevägen, men för att inte göra intrång på privata fastigheter kan det bli nödvändigt att hitta andra sätt att samsas på vägbanan. Utvecklingskissen föreslår sk bymiljövägar (sid 61 i dialoghandlingen) där det inte går att komma fram på annat sätt. Den befintliga vägen är dock smal så en mycket viktig åtgärd för att öka trafiksäkerheten är att avlasta Hidingevägen från biltrafik, genom en nordlig och en sydlig väglänk till centrala Lanna (sid 59). **I det fortsatta arbetet behöver lämpliga åtgärder för att öka framkomlighet och trafiksäkerhet för fotgängare och cyklister studeras vidare, se L1, L8, L17, L23, L24, L29.***

Tanken med ett centrum är just det som du skriver, att skapa en närhet mellan olika centrala funktioner som skola, kollektivtrafik, mötesplatser, service och t.ex. seniorbostäder eller andra typer av bostäder som saknas i Lanna, Frågan om aktiviteter och lokaler för unga är något som skulle kunna passa här. Intressant information också om Lärkan som byggt för att kunna omvandlas till seniorbostäder.

Även tillgången på bra natur- och rekreationsområden och möjlighet att ta sig runt till fots är viktig för en bra livsmiljö, precis som du lyfter, och något som behöver tittas vidare på i det fortsatta arbetet. Som underlag för översiktsplanen håller ett grönstrukturprogram för kommunen på att tas fram, och ett arbete med ett nytt naturvårdsprogram har påbörjats. **Behovet av rekreationsområden i Lanna utreds vidare i det fortsatta arbetet, se även L12, L19, L27, L28.**

Frågan om aktiviteter för ungdomar i Lanna förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidsavdelning. Se även L24.

Frågan om centrum behöver utredas vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, se även L5, L20, L22, L 27

L5 - Boende Lanna

1) Figur 46 sid 61 (Kulltorp?) visar hästrelaterad verksamhet. Helt rätt, stort stall ca 15 hästar, padok belyst, ridhus med belysning ca 1200 kvm stort, samt hagar för hästar. Figur 47, sid 63 visar förslag eller bostäder och blandad bebyggelse etapp 2 (normal?)? Figur 46 helt rätt, figur 47 helt fel?

2) Lanna är till och med större än Fjugesta, om 10-15 år dubbelt så stort, men saknar livsmedelsaffär samt återvinningsstation?

Kommentar: Utvecklingsskissen på sid 63 i dialoghandlingen visar ett första förslag över var det skulle kunna vara möjligt att lägga sammanhängande bostadsbebyggelse i Lanna, i det här området som du nämner på längre sikt, 2035-2050. Detta behöver dock utredas närmare och är kan inte heller bli verklighet om inte markägaren så önskar. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås att frågan om ev bostadsbebyggelse i Nygranna-Kulltorpsområdet omprövas. Se även L2, L3, L4.

I utvecklingsskissen föreslås en ny centrumfunktion i närheten av skolan dit t.ex. en livsmedelsbutik skulle kunna lokaliseras på sikt. I takt med att Lanna växer kommer befolkningsunderlaget att kunna möjliggöra för en livsmedelsbutik. Kommerciella verksamheter är dock inget som kommunen har rådighet över. Lokalisering av en återvinningsstation pågår, och förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning för fortsatt dialog med FTI som ansvarar för återvinningsstationerna, se L19, L20, L21, L22, L23, L27.

Frågan om centrum behöver utredas vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, se även L4, L20, L22, L 27.

L6 - Markägare Lanna (Hidinge-Smedstorp 1:1)

Synpunkter på Figur 47 i Utvecklingsskissen

Punkt 1. Den del av fastigheten Hidinge-Smedstorp 1:1 som ligger norr om landsvägen är för närvarande upplåten till Lekebergs IF för fotbollsverksamhet. Avtalet har en uppsägningstid på ett år. I förslaget till översiktsplan är området markerat som "Grönområden rekreation".

I framtiden kan det hända att avtalet med Lekebergs IF upphör att gälla. Om den situationen skulle uppstå så möjliggörs att marken används för "Bostäder och blandad bebyggelse". Vi vill att detta klargörs på något sätt i text eller skiss.

Kommentar: Området är grönt i utvecklingsskissen då det ses som viktigt som möjlig framtida område för rekreation. Ert önskemål om ett utpekade område för bostäder och blandad bebyggelse väster om Hidinge skola vägs in i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. En möjlighet skulle kunna vara att kombinera nya bostäder med rekreationsmöjligheter.

Punkt 2. Hela södra delen av fastigheten är markerad med grön färg "Grönområden natur". Vi har i mars 2018 lämnat synpunkter på förslaget till ny Grönstrukturplan och vi har samma synpunkter nu. Vi vill inte att vår tomt, våra boningshus och ekonomibyggnader ska markeras på detta sätt. Vi vill

också att markområdet öster om våra hus ska vara möjligt att bebygga med bostäder. Det som kan vara aktuellt är att bygga ett hus för vår son och/eller ett hus för oss själva.

*Kommentar: I grönstrukturprogrammet för Lanna (fokus på naturvärden) som inte är antaget ännu, är naturvärdena redovisade på en översiktlig skala, vilket gör att de i flera fall ligger över till exempel bostadshus. Det kan innebära att det finns naturvärden att beakta vid t.ex. ändrad markanvändning. **Frågan om detaljeringsgraden i grönstrukturprogrammet och ert önskemål om att boningshus och ekonomibyggnader på Hidinge-Smedstorp 1:1 inte ska ingå i grönområde förmedlas vidare och avvägs i det fortsatta arbetet med grönstrukturprogrammet. Se även L9.***

L7 - Boende Lanna (Skrantås)

1. På min fastighet Hidinge Lanna 1:76 har det ritats in en ny tillfartsled till Lanna från RV 204.

Den är inritad på ett detaljerat sätt så alternativa dragningar kan komma att uppfattas strida mot översiktsplanen. Det är även angivet i text ganska precis var dragningen ska vara. En översiktsplan bör inte vara så detaljerad.

Konsekvensen för mig som fastighetsägare är att eventuell framtida bebyggelse av min fastighet på aktuella platsen kan komma att omöjliggöras med motivation att det strider mot översiktsplanen.

Platsen är angiven som tomtmark i förrättningshandlingarna, och måste därför anses vara lämplig till att bebyggas med bostäder.

Det innebär att min rätt att bestämma över min mark tas ifrån mig utan utredning som enligt lag alltid ska ske vid inskränkning i äganderätten. Man sätter i praktiken ett byggförbud över den delen av min fastighet.

Även kommunen begränsar sina möjligheter till alternativa dragningar på det sätt det nu är framställt i förslaget.

Det vore bättre att ange sträckningen med ett bredare "sträck" likt den gamla översiktsplanen, samt i text beskriva dragningen i ett vidare geografiskt område, och på flera alternativa sätt.

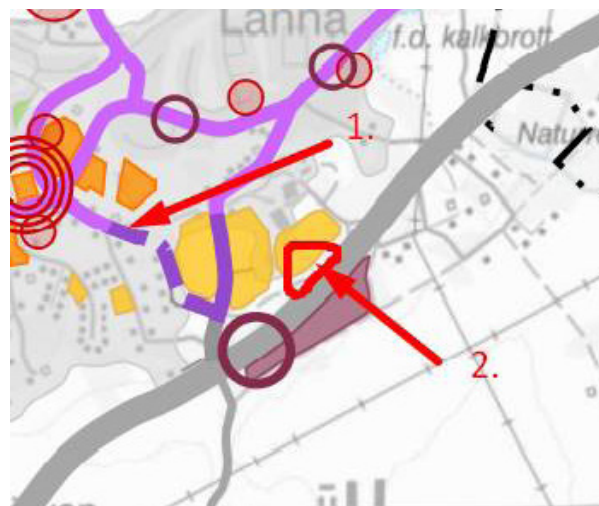
2. Området har varit upplag för rödfyr, har setts under 80-90-talet. Som sedan har övertäckts med andra massor.

Kommentar: Detaljplanearbete pågår och har dragit ut på tiden. I samband med den håller en ny trafikutredning på att tas fram som ska ge un-

derlag för en ny bedömning av om vägen behövs eller inte. I det fall den fortfarande bedöms som nödvändig ska även den exakta dragningen av vägen utredas färdigt. Förhoppningsvis går det att hitta ett läge som inte inkräktar på er fastighet. Frågan om vägen kommer att bli av eller var den ska gå är alltså ännu inte klart.

Översiktsplanen är i ett tidigt skede och vägdragningen i utvecklingsskissen följer det preliminära läget för vägen men kommer att revideras under arbetets gång när frågan om den södra väglänken är avgjord. **Om avgörandet skulle dröja föreslås att den istället ritas som en ungefärlig sträckning precis som du föreslår.**

Informationen om ev rödfyr tas tacksamt emot inför det fortsatta arbetet.

L8 - Boende Lanna

Om det så kallade nollscenariot

Sidan 31: "Nollscenariot representerar ett förlängning av nuläget och innebär att inga förändringar görs i inriktningen för den fysiska planeringen. Möjligheterna att växa avtar därför i takt med att samlade lösningar för vägar, VA-system, och annan service inte kommer på plats i tid för den efterfrågan som finns, att mark- och planframförhållningen är låg och att inga särskilda satsningar görs för att underlätta för arbetspendling från olika delar av kommunen. Nollscenariot utgår från den nationella prognosen för Lekeberg, och innebär att befolkningen ökar med cirka 600 personer till år 2050, vilket ger en befolkningstillväxt på cirka 0,2 procent per år och en befolkning på 8 800 personer år 2050."

Nollscenariot är ett väldigt luddigt begrepp, som kan förstås som att "inga förändringar görs" uti-

från nuvarande läge. Enligt min åsikt så har Lanna exploaterats utifrån en total marknadsstyrning de senaste tio åren, vilket har varit en totalkatastrof för områdets karaktär och miljö. Att nollscenario skulle vara att fortsätta enligt den planen är att fortsätta en extrem marknadsstyrning, inget annat. Dessutom har vi nått den punkt där infrastrukturen är ofantligt eftersatt, med stora trafikrisker för barn, eftersatt VA-system som leder till att det stinker avlopp på folks fina verandor, överbelastad barnomsorg och en skola som byggts ut två gånger på sex år och ändå är för liten. *De prognoser som jämförs mellan i rapporten blir alltså skeva, utifrån att Lanna haft en helt okontrollerad tillväxt senaste tio åren, som kommunen inte kunnat kontrollera följderna av.*

Vidare står i ovan text att "nollscenariot utgår från den nationella prognosen för Lekeberg, och innebär att befolkning ökar med ca 600 personer till år 2050..." Sen när har Lanna ökat med siffor relaterade till några nationella prognoser? Det var väldigt många år sedan, i så fall. Under de senaste åren har Lanna ökat explosionsartat, och inte enligt några som helst gängse "nationella prognoser".

*Kommentar: I planeringssammanhang brukar man jämföra med ett nollscenario som kan beskrivas enligt det som du citerat. Det betyder inte att man vill ha det scenariot, men det är det som faktiskt är det scenario som man kan vänta om man inte ändrar inriktningen på planeringen. Det scenario som föreslås för framtiden i översiktsplanen är det som kallas "planeringsmål" och innebär en viss minskning i förhållande till att fortsätta som tidigare, vilket väl ingen vill. Den viktiga frågan här är om detta planeringsmål är rätt utgångspunkt för den fortsatta planeringen eller inte. Med utgångspunkt från de synpunkter som kommit in i dialogen **föreslås att omfattningen av bostadsbyggande i Lanna omprövas i sin helhet i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.** Se L2, L12, L19, L22, L27. Om nollscenario, se även L28.*

För att bli bättre på att ligga steget före med samhällsplaneringen än kommunen varit tidigare i Lanna, behöver planeringen arbeta med scenarier så att man vet hur många människor man planerar för. För att hitta rätt nivå på scenarierna behövs något att utgå ifrån, till exempel olika prognoser. Sen kan man välja att av olika skäl lägga sig över eller under dem. Om man hade arbetat med scenarier, planerat utifrån dem och följt upp byggandet, hade Lanna utveckling kunnat planeras på ett bättre sätt än vad som nu skett.

Om planeringsmål baserat på ration 2,2 personer/hushåll

Sidan 18: " Parallellt med den ökade inflyttningen minskar också medelåldern tydligt i Lekeberg. På fem år har den minskat från 42,0 (2014) till dagens 41,0, se figur 8. En annan tydlig effekt av inflyttningen är att gruppen barn 0-14 år utgör över en femtedel av befolkningen⁶, vilket är en betydligt större andel än i länet och i landet som helhet, se figur 10. Den andra åldersgruppen som växer både i antal och andel av befolkningen är gruppen 30-44 år, det vill säga barnens föräldrar."

Här framgår det tydligt att en stor del av de inflyttade till kommunen (Lanna som växt mest) är barnfamiljer, som bygger hus med mellan 5-7 rum. Utifrån detta faktum kan man kraftigt ifrågasätta följande:

"Enligt planeringsmålet behövs ett tillskott mot svarande cirka 1 250 bostäder, räknat på 2,2 personer per bostad, jämfört med ett sammanlagt behov av cirka 250 bostäder enligt noll scenariot."

Hur kan man räkna på 2,2 personer per bostad när ovanstående fakta just presenterats, på samma sida i dialoghandlingen dessutom? Eller planerar kommunen att bygga enbart tvårumslägenheter framåt? Mer rättvisande vore att räkna 4,0 som ratio i planeringsmålet. Då ger 330 nya bostäder i Lanna 1320 personer. Varav 660 kan behöva förskole- eller skolplats.

*Kommentar: Siffrorna för antal personer per hushåll är ett genomsnitt där inte bara sammanställningen i de inflyttade barnfamiljerna ingår, utan också t.ex. hushåll som successivt blir mindre eftersom barnen flyttar hemifrån eller att man skiljer sig osv. Intentionen i översiktsplanen är inte heller att planera för enbart villor, utan för en sammansatt bostadsutveckling där bebyggelsen kompletteras med bostadstyper som saknas, t.ex. radhuslägenheter. Med det sagt kan det ändå finnas skäl att titta på om översiktsplanen ska använda en annan siffra för antal personer per hushåll, än 2,2 som är den man brukar utgå ifrån. **I det fortsatta arbetet föreslås därför att den genomsnittliga hushållstorleken för att beräkna bostadsbehovet ses över.** Se även L27, L28.*

Riktstorlek på tomter

På sidan 52 står "I den mellersta delen av Lanna, dvs området norr och söder om skolan och Hidingevägen, har den lantliga karaktären gått förlorad. Här kan bebyggelsen med fördel knytas samman ytterligare, och området närmast skolan/

nya centrum få en tätare karaktär med kompletterande bostadstyper och funktioner.”

Och på sidan 62: ”Den tidigare inriktningen från FÖP 2012 att bebygga med stora tomter om ca 1 500 kvadratmeter behöver därför överges för att hushålla med marken i möjligaste mån. Inriktningen framåt bör istället vara tomter på 600-800 kvadratmeter i de centrala delarna av Lanna, och något större, ca 800-1 000 kvadratmeter i de äldre västra och östra delarna av Lanna i Hidinge/Skärmartorp och vid väg 562/Lannabruk.”

Min fråga är för det första: hur kommer det sig att den lantliga karaktären i mellersta Lanna har gått förlorad? Trots att FÖP 2012 fastslog att tomtstorleken skulle vara 1500 kvm för att tillförsäkra att den lantliga karaktären skulle vara kvar? Svaret är att den politiska ledningen i Lekeberg har brutit mot sin egen FÖP, byggt sönder Lanna och nu som svar på hur det ska hanteras, väljer att föreslå att bygga ytterligare förtätat, med andra ord *det är redan trasigt så nu är det bara att bygga på. Detta samtidigt som en ensam pensionär, tillika min närmsta granne, inte får stycka av en av sina tomter och sälja till en enda privatperson. En tomt som med råge skulle överstiga 1500 kvm.* Ord kan inte beskriva min besvikelse över hur Lekebergs kommun brutit i denna fråga. Och nu är det försent. Hur är det ens möjligt?

Kommentar: Bebyggelsestrycket i Lanna exploderade efter att nya E18 blev klar ungefär samtidigt som ny FÖP för Lanna (och Vintrosa) 2012. Eftersom man i FÖP:en inte alls tagit höjd för detta blev den snabbt inaktuell som styrdokument. Det kommunen skulle ha gjort då är att ta fram en ny FÖP med inriktningar som bättre stämde med de nya förutsättningarna och som man avsåg att följa. Istället fortsatte planeringen av ny bebyggelse med olika avsteg från FÖP:en. Det är inte olagligt för en kommun att frånga sin ÖP/FÖP men olämpligt om det innebär en helt annan inriktning, eftersom man då saknar en styrning av helheten, något som vi ser konsekvenserna av idag i Lanna. Det enda som går att göra nu är att lära av sina misstag och på alla sätt försöka utveckla miljön i Lanna på bästa sätt utifrån de förutsättningar som finns idag.

När det gäller tomtstorlekar och karaktär på bebyggelse, se L1, L12, L27, L28. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen behöver frågan om bebyggelsens karaktär i olika delar av Lanna, och hur man bör reglera detta, utredas vidare.

Ridtrafik och hästföretagare

På sidan 60: I Lanna finns en stark hästtradition och flera aktiva hästföretag, ridskolor och ryttarföreningar. I takt med den snabba bebyggelseutvecklingen i Lanna har förutsättningar för att ta sig fram med häst försämrats. I den fördjupade översiktsplanen (FÖP) för Vintrosa-Lannaområdet 2012 lyftes ridnäringen och bland annat pekades flera befintliga ridstigar och nya länkar för ridning ut. Flertalet av dessa nya länkar har inte realiserats och befintliga ridvägar har i flera fall skurits av när nya områden bebyggts, tvärtemot intentionerna i den fördjupade översiktsplanen.”

Ännu ett exempel på hur kommunen brutit mot sina egna styrdokument. I de förslag som läggs fram om nya områden som föreslås byggas i Lanna är dessutom flera hästgårdar och hästverksamheter direkt drabbade, med att få villakvarter i direkt anslutning. Om allergi uppstår är det hästverksamheterna som får flytta på sig, har det hetat. Detta är inget annat än katastrof, för en jordbruksbygd som Lanna är och har lång tradition som.

Istället skulle kommunen värna om de småföretagare som hästverksamheterna ofta är, och ge dem förutsättningar att bedriva sin verksamhet som är till gagn och glädje för oss *alla* som bor i Lanna. Det som sker när jordbrukarna, hästägarna och de andra som har djur och brukar jorden får flytta på sig till förmån för marknadsstyrda intressen är något som styrande politiker i Lekeberg kommer få bära som en skam.

I dialoghandlingen kan jag se *ett (!) förslag som jag ställer mig positiv till*, och det är förslaget att ta bort obehörig biltrafik på väg 562/566 för att det ska bli tryggare att gå och cykla där.

Sammanfattningsvis vill jag, som kommuninvånare sedan 2003, säga att det som gjorde att jag som 24-åring flyttade till Lanna var den lantliga karaktären, åkrar, ängar och skog. Att kunna se betande hästar och kor i hagar omkring Lanna. När min äldsta dotter föddes 2009 var det inga problem att få förskoleplats, och även skolan fungerade bra några år senare. Efter det har varit en tydlig negativ utveckling, där närmiljön har genomgått en drastisk förändring till det sämre. Lanna är en byggarbetsplats som luktar avlopp, med överfulla förskolor och kaotiska skolklasser. Från politiskt håll trycks det på om ytterligare exploatering, det ska förtätas och byggas utegym och lekplatser vid badgruvan (dit ingen Lanna-bo ens går och badar längre).

Min absoluta övertygelse är att Lekebergs kommun nu står vid ett vägskäl. En fortsatt exploatering av Lanna kommer att medföra att hela området

tappar sin attraktionskraft, invånare säljer sina hus och lämnar kommunen. Det har redan börjat, och familjer som för några få år sedan byggde hus på Skrantåsvägen och Lanna Valley lämnar nu, för de vill inte vara en del av den ökande otrivseln som Lanna-borna lever med.

Min uppmaning till styrande politiker är; ta ansvar för den enorma expansion som skett i Lanna det senaste decenniet, och börja betala av på den infrastrukturskuld som ni byggt upp. Innan det är åtgärdat, med färdigställande av vägnät, fungerande VA-system samt bärande system som förskola- och skola i balans, ska vidare utbyggnad vara ytterst, ytterst begränsad.

*Kommentar: Precis som du citerar finns en stark hästtradition i Lanna, vilken i takt med bostadsutvecklingen drabbats av t.ex. avskurna ridvägar. Människor har i långa tider bott nära sina djur, men i det moderna samhället har djurhållning och bostäder hamnat i konflikt med varandra. Dels behöver djur en annan miljö än vad tätortsmiljöer kan erbjuda, dels har krav på t.ex. allergen- och luktfrihet resulterat i krav på skyddsavstånd och rättsfall som tvingat näringen att backa om någon drabbas av allergier. Detta är inget som är önskvärt, men något som översiktsplaneringen behöver förhålla sig till. Det finns en konflikt mellan djurverksamheter och bostadsbebyggelse vare sig vi vill det eller inte. **Balansen mellan djurverksamhet och bostadsbebyggelse i Lanna behöver utredas vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Det handlar både om avstånd mellan befintliga verksamheter och ny bostadsbebyggelse, som möjlighet att ägna sig åt ridsport, ridvägar etc.** Se även L2, L18, Ö10.*

*Trafiksäkerhet och framkomlighet för fotgängare och cyklister är en viktig fråga i arbetet med översiktsplanen. Utöver gång- och cykelbanor där det är möjligt och bymiljövägar eller liknande på andra ställen, är avlastning av väg 562/566 från biltrafik en viktig åtgärd för att åstadkomma en bra trafikmiljö framför allt på väg 562/566. Nya väglänkar mot norr och söder (fig 44, sid 59 i dialoghandlingen) är en viktig del av detta, ev kombinerat med andra åtgärder som att förhindra genomfart av obehörig trafik. **I det fortsatta arbetet behöver lämpliga åtgärder för att öka framkomlighet och trafiksäkerhet för fotgängare och cyklister studeras vidare, se L1, L4, L17, L23, L24, L29.***

När det gäller frågan om fortsatt exploatering i Lanna, se kommentar "Om det så kallade nollscenariot" ovan.

L9 - Boende Lanna (Skärmartorp)

I Lekeberga-Sälvens naturreservat finns det idag tre bebyggda tomter. Lekeberg Skärmartorp 1:17, 1:27 och 1:30. Samtliga av dessa tomter ligger inom erat grönmålade område och ska därför plockas bort då de inte är del av naturreservatet utan avgränsade tomter.

Även fastigheten Knista-Lekeberga 1:5 som ligger på kanten av naturreservatet är grönmålat och ska plockas bort.

*Kommentar: De områden som är markerade som grönområde för natur- respektive rekreation, är schematiskt redovisade i utvecklingsskissen, eftersom översiktsplanen har en relativt grov skala. De gröna ytorna baseras dels på det gröonstrukturprogram som tagits fram för Lanna och som fokuserar på naturvärden, dels på det gröonstrukturprogram för Lekeberg som håller på att tas fram och som fokuserar på rekreativvärden. Dessa båda är också översiktliga och anger var det på ett ungefär finns natur- respektive rekreativvärden. Naturreservatet med de bestämmelser som gäller där är däremot exakt avgränsat i relation till fastighetsgränser. **I det fortsatta arbetet föreslås att innebörden av de gröna områden som redovisas i översiktsplanen förtydligas.** Se även L11.*

*Det kan också finnas anledning att se över detaljeringsgraden i programmet och/eller dess redovisning i översiktsplanen. **Frågan om detaljeringsgraden i gröonstrukturprogrammet och ert önskemål om att fastigheterna Lekeberg skärmartorp 1:17, 1:27, 1:30 och Knista Lekeberga 1:5 inte ska ingå i grönområde förmedlas vidare till och avvägs i det fortsatta arbetet med gröonstrukturprogrammet.** Se även kommentarer under synpunkt L6.*

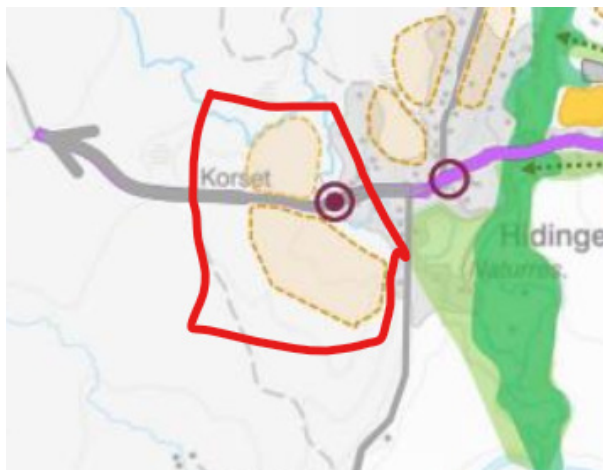
L10 - Markägare Lanna (Knista-Lekeberga 1:7)

Vi avser inte att sälja någon del av fastigheten Knista-Lekeberga 1:7 som är utpekad i översiktsplanen som ett område för Bostäder och blandad bebyggelse etapp 2 och önskar således att området inte kommer att tas upp i detaljplanen.

Sedan tycker vi det finns flera övriga argument varför det inte är lämpligt att uppföra ett bostadsområde på platsen varav några är:

Södra delen kommer väldigt nära ett lantbruk vilket inte gynnas av att ha en större mängd villor nära inpå då det bullrar och dammar och luktar osv.

Norra delen har länsstyrelsen arbetat hårt med att bevara och gynna den rödlistade flodpärlmusslan i bäcken som lever i symbios med bäckringen, det finns även bäcknejonöga i vattendraget. Alla tre arterna kommer påverkas negativt av bebyggelsen.

Kommentar: I utvecklingsskissen finns föreslagna områden för bostäder på fastigheten Lekeberg Knista-Lekeberga 1:7 väster om Lanna. I det fortsatta arbetet föreslås att dessa områden omprövas. Se även L12, L14, L16. Övrigt om Hidinge-Skärmartorp, se L9, L11, L13, L15.

L11 - Markägare Lanna (Knista-Lekeberga 1:1)

Jag vill komma med några synpunkter kring översiktsplanen som ni har uppe för diskussion just nu. Det gäller främst synpunkter kring min fastighet Knista-Lekeberga 1:1. Se bifogad bild, den kartbilden ni har ritat på och fastighetskartan stämmer inte överrens.

Punkt nr 1: (röd pil och siffran 1) Ni har på eran karta ritat in grönområde på min jordbruksmark, över mitt bostadshus samt över andras bostadshus som gränsar till eller ligger i naturreservatet. Se den ljusgröna gränsdragningen på bifogad bild. Den är den verkliga gränsen för naturreservatet. Ett område som vi på gården hoppas fortsätter vara populärt och välbesökt.

Punkt nr 2: (vid röd pil och siffran 1) I det grönområdet ni har ritat ut så finns det mark som är undantagen från naturreservatet och heller inte ska betraktas som grönområde.

Punkt 3: Det jag har strekat med mörkgrönt är mark som används i min befintliga jordbruksverksamhet med djur och växtodling. Det låter, dammar, tunga maskiner som rör sig m.m.

Punkt 4: Länsstyrelsen har i många år arbetat med den biologiska mångfalden i naturreservatet. De vattendrag som går genom reservatet kan komma att påverkas mycket av att villor byggs nära inpå. Det gäller t.ex. den rödlistade flodpärlmusslan men också risk för spridning av invasiva arter från folks trädgårdar.

Kommentar: När det gäller avgränsningen av gröna områden, se kommentar under L2. Det finns ingen intention att föreslå ändrad markanvändningen varken för jordbruksmarken eller enskilda tomter med bostadshus.

Din synpunkt om påverkan på den biologiska mångfalden i naturreservatet noteras.

Om Hidinge-Skärmartorp, se L9, L10, L12, L13, L14, L15, L16.

L12 - Flera boende/fritidsboende Lanna (Skärmartorp)

Invändningar mot exploatering av Hidinge och Skärmartorp.

Vår samfällighet bestående av 10 fastigheter som funnits vid dammen i Skärmartorp sedan 30-talet tar kraftigt avstånd från att exploatera området Hidinge och Skärmartorp!

Området präglas av en lantlig karaktär med stora tomter och en vacker genuin bybildning med kyrkan i mitten och naturreservatet Lekeberga Sälven som närmaste granne. Den gamla snickerifabriken och området med sommarstugor har funnits i snart 100 år och området är kulturellt intressant att bevara.

Skärmartorpsvägen med både permanenta hus, bondgård och sommarstugor ligger vackert inbäddat med stora tomter i det lantliga området. Låt det förbli så! Människor som bor här har flyttat hit för dessa natur- och kulturvärden och inte för att hamna i ett villaområde.

Det finns också en rik flora och fauna i området som ska tas hänsyn till och det borde ligga i kommunens intresse att värna om biologisk mångfald. Varje år sker en grodvandring till dammen och vi som bor nära upplever även att många andra djur rör sig i området runt dammen. Det finns även en biotop som måste skyddas.

Förutom att vi som bor i byn Hidinge och området Skärmartorp njuter av den vackra naturen är det många från det tätbefolkade Lanna som nyttjar naturen för rekreation. Låt området vara en lunga även för dem. Människor behöver vacker orörd natur för att må bra.

Området Lanna har genomgått en total förändring under en väldigt kort period och vi anser att den kraftiga exploateringen har förstört den lantliga karaktären av området och vill vi verkligen inte se samma sak hända i Hidinge och Skärmartorp! Att lägga in områden i den uppdaterade översiktsplanen för att på sikt bygga villaområden skulle för alltid förstöra byns genuina karaktär och unika placering i landskapet.

Skärmartorp 1:35, 1:36, 1:37, 1:38, 1:39, 1:40, 1:41, 1:42, 1:43, S:1 (av samfälligheten gemensamt ägd mark och vatten totalt 6,8 hektar)

Kommentar: Utvecklingsskissen på sid 63 i dialoghandlingen visar ett första förslag över var det skulle kunna vara möjligt att lägga sammanhängande bostadsbebyggelse i Lanna. I Hidinge-Skärmartorp handlar det om längre sikt, 2035-2050. Med anledning av de synpunkter som kommit in från er och andra i den tidiga dialogen föreslås att omfattningen av bostadsbyggande i Lanna omprövas i sin helhet i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se L2, L8, L19, L22, L27.

Ett nytt kulturmiljöprogram håller på att tas fram som underlag för översiktsplanen. Här har området kring Hidinge nya kyrka preliminärt identifierats som en särskilt värdefull kulturmiljö, vilket också behöver vägas in i bedömningen om den framtida utvecklingen och karaktären av Hidinge-Skärmartorp. Möjligheten att utveckla rekreationsvärdena som en resurs för hela Lanna är en annan aspekt. Med anledning av detta och de synpunkter som kommit in från er och andra i området, föreslås att frågan om ev bostadsbe-

byggelse i Hidinge-Skärmartorpsområdet omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se även L9, L10, L11, L13, L14, L15, L16. [Behovet av rekreationsområden i Lanna utreds också vidare i det fortsatta arbetet, se även L4, L19, L27, L28.](#)

L13 - Fritidsboende Lanna (Skärmartorp)

Vi vill inte se och uppleva en fortsatt exploatering av trakten och en detaljplanering av områden i Hidinge. Att på så sätt möjliggöra byggen av stora villaområden med tillhörande infrastruktur i Hidinge, runt kyrkan och den fina bybildningen, skulle förstöra den lantliga miljö som vi tycker är så värdefull. Stoppa inte in de här områdena i översiktsplanen!

Lekeberg är under den senaste 10-årsperioden en av Sveriges mest expansiva kommuner. Den främsta anledningen är den stora och snabba tillväxten av Lanna, som fullständigt ändrat karaktären på områdena runt golfbanan, skolan och i själva Lanna. När nu kommunen vill fortsätta genom att tillåta motsvarande byggen och en liknande utveckling nästgårds i Hidinge, så är det dags att dra i handbromsen. Låt landsbygd vara landsbygd.

Kommentar: Se kommentar under L12. Se även synpunkter och kommentarer L10, L11, L14, L15 och L16.

L14 - Fritidsboende Lanna (Skärmartorp)

Jag tycker att det är ledsamt att Hidinge/Skärmartorp i era ögon räknas som Lanna och att ni vill fortsätta den galna exploateringen även där. Området är fortfarande genuint och orört, låt det förbli så. Förstör inte Hidinges vackra bybildning och den lantliga idyll som Skärmartorpsvägen utgör.

Vi som bor i området har valt att skaffa hus, gårdar och sommarstugor för att vi vill bo lantligt och inte i ett villaområde. Att rita in stora områden med tänkt villabebyggelse på och bredvid folks tomter är oförsämligt. Vi vill absolut inte se samma utveckling i Hidinge/Skärmartorp som i Lanna!

Nu mera är det många som promenerar, joggar, cyklar och rider i området och det fungerar som en välbehövlig lunga för fler än bara oss som bor där. Låt det förbli så.

Jag ber er lyssna på oss som bor i området och tänka på att det inte är en merit att vara en av landets snabbast växande kommuner när det endast är ett enda område som får ta hela smällen. Kommunen har redan rejäl växtvärk med infrastruktur, skolor och barnomsorg som inte fungerar. Varför arbetar ni inte med att få ordning på det istället för att rita

in ytterligare villabebyggelse. Det är ert ansvar att se till att dessa saker går hand i hand och därför ni har valts av folket som bor i kommunen.

För närvarande sommarboende. Under många år permanent boende i trakten och har förhoppning om att Skärmartorp och Hidinge ska värd att återvända till permanent även framöver.

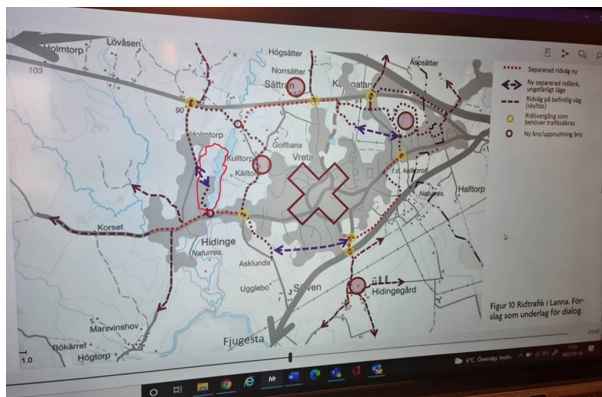
Kommentar: Hidinge-Skärmartorp, Lanna och Vintrosa är idag så pass sammanbyggda att de rent statistiskt räknas som en och samma tätort, dvs med mer än 200 invånare och max 200 meter mellan bostäderna. Närheten gör att det också ur planeringssynpunkt finns anledning att se Hidinge-Skärmartorp och Lanna som en helhet, t.ex. att skola, kollektivtrafik mm servar även dem som bor i Skärmartorp.

Vad gäller frågan om växtvärk och framtida bebyggelse se L1, L2, L22. För kommentar om rekreation mm, se L12. Om Hidinge-Skärmartorp se L9, L10, L11, L12, L13, L15 L16.

L15 - Fritidsboende Lanna (Skärmartorp)

Fick syn på bifogad skiss via en grupp på FB och undrar hur ni kan rita upp ridvägar över privata tomter och privata vägar? Vi som bor i sommarstugeområdet har stora privatägda tomter och vår samfällighet äger resten av marken + vägen vid dammen och är inte intresserade av att upplåta detta till ridväg. Har man som ryttare väl tagit sig över bron (som i sig är osäker) är det inga problem att ta sig upp för backen vid kyrkan och in på Skärmartorpsvägen (är själv ryttare och har ridit den vägen många gånger).

Ägare av Skärmartorp 1:40 och delägare i samfälligheten Skärmartorp S:1 (av samfälligheten gemensamt ägd mark och vatten totalt 6,8 hektar), se ungefärlig markering nedan eller titta på en detaljerad karta från lantmäteriet.

Kommentar: Dragningen av ridvägar i kartan på sid 61 är i detta skede mycket preliminära. I den sträckning du avser är de illustrerade med streckad linje över samfällad mark och med pil över privat tomt. Avsikten i det här skedet är att visa på behoven av ridvägar och att få in synpunkter på de preliminära sträckorna där det skulle kunna vara lämpligt. Exakta dragningar behöver utredas i samband med kommunens fortsatta infrastrukturplanering och i samråd med markägare, I det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås ridförbindelser illustreras som länkar utan exakt dragning, alternativt inte redovisas alls liksom i övriga orter. Se även L26.

L16 - Boende Lanna (Skärmartorp)

Väg 566 är i dagsläget inte anpassad till mängden trafik en utbyggnad kommer att medföra.

Dragning av kommunal vatten- och avloppsledning till området vid ändhållplatsen för buss 514, blir svårdragen, då Trafikverket inte godkände nedgrävning av fiberkabeln längs med vägen.

Nybyggnation runt Lekhytteån strider mot strandskyddet. I ån finns idag den sällsynta flodpärlmusslan som länsstyrelsen arbetat hårt för att ge en gynnsam miljö.

Längs östra sidan av Lekhytteån i Skärmartorp (Sälven 2:57), finns idag betesmark för hästar, och ett hästföretag bedrivs på fastigheten. Nybyggnation väster om Lekhytteån måste därför ta hänsyn till skyddszonen för nybyggnation i anslutning till hästverksamhet.

På kartskisserna som presenterats, finns förslag om bostäder på ett flertal av hästgårdarna i området. Vi (ryttare, företagare och hästägare i området) har tidigare påtalat bristen på ridvägar i området, eftersom dessa har stängts av, blivit cykelleder etc. Att planera för framtida bostäder på dessa hästfastigheter är ytterligare ett sätt att slå undan benen på företagare och barn som brinner för sin idrott. Företagarna kommer inte att kunna utveckla sina verksamheter genom tex om- och tillbyggnader av ekonomibyggnader, eftersom villkoren för bygglov ändras. Ridsport är idag den tredje största ungdomsidrotten (den största flickidrotten) och innebär dessutom en meningsfull fritid och / eller tävlingsverksamhet för en halv miljon svenskar. Dessa ryttare (ungdomar (till största delen flickor)) är i Lekebergs kommun, hänvisade till privata anläggningar (till skillnad från de andra stora ungdomsidrotterna), vilka man nu från politikernas håll vill begränsa ytterligare. I Nyhyttan finns ett av få

ridhus i västra delen av kommunen. Detta används flitigt av såväl tävlings- som hobbyryttare. Förslaget i nya översiktsplanen kommer att begränsa detta.

Fortfarande finns kor, hästar och får i Skärmartorp. Betesmarker hålls öppna. Jaktmarker och rekreationsområden finns i anslutning till bostäderna. Vi som bor här har valt att bo på landet, med naturen runt knuten. Rariteter som utter, kungsfiskare och flodpärlmusslor finns i vår närmiljö, liksom ekologisk nöt- och fårproduktion.

Som avslutning passar vi på att skicka med dessa rader, som till viss del fortfarande symboliserar livet i Skärmartorp, med en känd bro, porlande bäcker och råmande kor:

TESS LÖRDAN

I bugane böljer går rågfält å vete,
å vågera vaggar på krusiger sjö.
På Lekebergsåsen går korna i bete,
å skällera pinglar,
å svalera singlar
i höjda, där molntappar segla som snö.
Tralla-lalla-lallej ...
Nu tänker jag på dej.

Fijoln han får hänga på spiken å vänta
tess lördan um kvälln, då får stråktagle gno.
Då går ja te dans mä en skrattane jänta,
där kvarnbäcken rusar
å furera susar.
Då går ja te dansen på Lekebergs bro.
Tralla-lalla-lallej ...
Då dansar ja mä dej!

Så skaldade Jeremias i Tröstlösa. Det är denna miljö vi boende värnar om och vill bevara.

Kommentar: En av de frågor som flera lyfter är trafiksituationen. Trafiksäkerhet och framkomlighet för oskyddade trafikanter, inte minst på väg 562/566, är en viktig utgångspunkt i arbetet med översiktsplanen. Hur, hur mycket och i vilken ordning Lannas bebyggelse och infrastruktur ska utvecklas är frågor som behöver hanteras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen och övrig samhällsplanering. Se synpunkter och kommentarer L1, Ö17, L28.

Runt Garphytteån och Lekhytteån gäller 100 meters strandskydd. All ev framtida bebyggelse behöver anpassa sig till strandskyddet. Vad gäller hästverksamhet och ridvägar se synpunkter och kommentarer L2, L4, L8, L15, L26. Informationen om fiberkabeln noteras.

Med anledning av era och andras synpunkter i dialogen föreslås att de utbyggnadsområden för bostäder som föreslås att de utbyggnadsområden för bostäder som föreslagits i Skärmartorp och i Nygranna-Kulltorpsområdet öster om Garphytteån omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se L2, L3, L4, L5, L10, L12. Övrigt om Hidinge-Skärmartorp, se L9, L11, L13, L14, L15.

L17 - Boende Lanna

Jag är uppväxt i Lanna och har gått på Hidinge skola. Under flera år bodde jag i Örebro men längtade sedan starkt tillbaka till landet. Jag köpte en av de allra första tomterna som såldes i Lanna för att äntligen kunna bygga ett eget hus där mina barn skulle kunna växa upp i lantlig miljö. Där och då fanns, mig veterligen, inga planer på den explosion av nybyggda villor man kan se idag!

Det gör ont i hjärtat att den landsbygd som fanns, ej längre går att känna igen...

Att nya villor byggdes kändes från starten bra, att nya människor flyttade hit/tillbaka men att det skulle bli så många, på så små tomter och på bekostnad av de flesta centrala naturområden kunde nog ingen ana. Att det nu dessutom planeras för fler tomter gör ont ända i själen.

Snälla bara sluta bygga! Nu måste vi vårda det som finns kvar och ta hand om:

- Naturen, bevara den som finns kvar
- Barnens säkerhet vad gäller vägövergångar
- Säkra hämtningar och lämningar vid skolan
- Lekplatser, som på ett säkert sätt, kan nås av alla barn
- Trafiksäkerhet överlag
- Våra äldre invånare, en del av dem var med och skapade detta samhälle!

Kommentar: I dialogen är det flera som har lyft frågan om den fortsatta byggnationen i Lanna, se t.ex. L2, L8, och L12. Hur, hur mycket och i vilken ordning Lannas bebyggelse och infrastruktur ska utvecklas är frågor som behöver hanteras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen och övrig samhällsplanering.

Trafiksäkerhet och framkomlighet för oskyddade trafikanter i Lanna är en viktig utgångspunkt i arbetet med översiktsplanen. I det fortsatta arbetet behöver lämpliga åtgärder för att öka framkomlighet och trafiksäkerhet för fotgängare och cyklisterna studeras vidare, se L1, L4, L8, L23, L24, L29.

I översiktsplaneringen planeras inte bara för barnfamiljer utan för alla befolkningsgrupper. Bland

annat lyfts behovet av andra bostadstyper än villor för att möjliggöra för bland annat äldre att byta bostad utan att behöva flytta från Lanna. Se även L4, L8.

För naturmiljö, se L4, L8, L9, L12, L17, L19, L20. Översyn och planering för lekplatser pågår, se även L19, L20, L27.

L18 - Markägare Lanna (Hidinge 4:10)

Som ägare av Hidinge Gård (Hidinge 4:10) och Hidinge Gård AB vill jag framföra följande synpunkter:

Sveriges nationella livsmedelsstrategi med sikte mot år 2030 är den första svenska livsmedelsstrategin som omfattar hela livsmedelskedjan. En långsiktig strategi som ska bidra till att potentialen för hela livsmedelskedjan nyttjas fullt ut. Det innebär en ökad och hållbar produktion av mat som kan leda till fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet.

Vi har på gården gjort stora investeringar i grisproduktion och inför utbyggnaden haft samråd med boende i närheten och närliggande verksamheter för att undvika konflikter till följd av vår verksamhet. I figur 47 redovisas ett förslag till uppförande av kontorshotell vid Haga pendelparkering söder om väg 204.

- Jag anser att det vore olyckligt om planen innefattar förslag som försvårar möjligheterna för oss att bedriva vår verksamhet eftersom risken för att vi förorsakar luktobehag ökar om verksamheter etablerar sig så nära vår befintliga spridningsareal för gödsel och våra grishus.

Den utbyggnad som pågår i Lanna gör att mängden vatten som vid regnväder, snösmältning och liknande kommer ned från Lanna har ökat. Förut upplevde vi att det fanns ett buffertområde för vatten där Haga pendelparkering nu är placerad. Vi hade under hösten 2021 problem i september av ett ovanligt högt flöde i vår kanal som vi inte tycker oss ha upplevt tidigare.

- Jag anser att det vore bra om vattenflödena kunde bromsas upp, så att vi inte behöver uppgradera vår dränering för att kunna ta emot det vatten som kommer uppifrån Lanna och sedan via vår dränering når utloppet till Svartån.

Det utökade flödet av vatten orsakar även ökade kostnader för Invallningsföretaget Hidinge-Spånga samfällighetsförening som ansvarar för att vattnet pumpas ut i Svartån.

Kommentar: Frågan om tillräckliga avstånd mellan djurverksamhet och planerad bebyggelse

i Lanna föreslås utredas vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se även Ö10. Om hästverksamhet och bebyggelse, se L8. Det är också bra att du lyfter frågan om dagvattenavrinning från Lanna mot Svartån. Frågan om dagvattenavrinning från Lanna mot Svartån och behov av ev fördröjningsytor behöver utredas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Övriga synpunkter noteras.

L19 - Boende Lanna

Jag hoppas att ni i kommunen stoppar villabyggnandet i några år i Lanna, så att infrastrukturen hinner med, det behövs nya vägar, fler fritids och dagis i Lanna.

Hela Norrhagen är förstörd, där fanns det tidigare fasaner ett rikt fågelliv, rävar harar rådjur och älgar samt en massa fridlysta blommor som blåsippor gullvivor, tibast och orkideer, detta är idag ett minne blott. Jag förstår inte hur ni som styr i Lekeberg tänker när en person kan få förstöra en hel by. (Som Pernilla sa att Lanna är ingen by längre utan en förstad! Förstad till vad undrar jag???) Speciellt inte när det är Centerpartiet som styr, ni om några borde väl tänka på djur och natur Jag har inget emot att det byggs nya villor men det skall vara inom rimliga gränser.

Ang badgruvan som tydligen skall göras till något slags äventyrsbad, rena vansinnet hade det inte varit bättre att ni lagt dessa pengar på en lekplats med utegym vid Vretalunds skola där alla personer bor eller lagt pengarna på busstrafiken så att den går upp genom Lanna där folk bor och inte nere på 204.an. Niklasson påstår att ni inte kan påverka regionaltrafiken men ta lärdom av Lindesberg och Ljusnarsbergs kommuner, inget är omöjligt om man bara vill.

Saknar även en återvinningsstation i Lanna som det är nu får vi åka flera mil för att slänga tidningar, plast, glas mm, hur rimmar det med miljötänket???

Innan ni börja ta ner träd och buskar vid badgruvan för att bygga äventyrsbadet ta då reda på var ni tar ner träden så det inte blir på privat mark. Nu i vintras har ni satt upp en vägbom från Korsgatan till badgruvan på privat mark utan att fråga markägaren om lov (själva bommen är bra men tillväggångssättet mindre bra.) Innan ni gör något ta reda på tomtgränserna. Var ute och gick runt gruvan här om dagen och fick se att ni tagit bort en massa hasselbuskar, vilket är Hasselmusens (vårt landskapsdjur) hem, vart skall han ta vägen nu???? Det är även en massa fridlysta blommor som stryker med när ni anlägger bla. en MTB bana (själva banan

har jag inget emot, bra som rekreation för både vuxna och barn.), men innan ni tar bort för mycket tänk på naturen.

Har även en önskan att det byggs ett seniorboende i Lanna, alla kanske inte vill flytta till Fjugesta.

Jag undrar var man i framtiden skall ta sina promenader i Lanna, det finns idag inga naturstigar kvar, förstör inte hela Lanna utan soppa byggandet i tid och låt inte Henrik Johansson få härja som han gör.

Hoppas på ett fortsatt grönt Lanna med många blommor och djur.

Kommentar: I dialogen är det många som har lyft frågan om den fortsatta byggnationen i Lanna, och infrastrukturen behöver hänga med innan man släpper fram mer bebyggelse, Med anledning av dina och andras synpunkter i dialogen föreslås dels att omfattningen av bostadsbyggande i Lanna omprövas i sin helhet i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, dels att frågan om ordningen för hur Lannas bebyggelse och infrastruktur ska utvecklas hanteras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen och övrig samhällsplanering. Se bland annat L1, L2, L8, L22, L27.

Att fortsatt utveckla natur- och rekreationsvärdena som en resurs för Lannaborna och hur det ska balanseras mot ev byggnation är en viktig del av det arbetet. [Behovet av rekreationsområden i Lanna utreds vidare i det fortsatta arbetet, se även L4, L12, L27, L28.](#) Se även t.ex. L17, L20.

Den kommentar om förstad som du nämner handlade om att Lanna idag inte är en by utan en tätort och att en utgångspunkt i arbetet med översiktsplanen är att Lanna inte fortsätter att utvecklas till att bara bli en villaförstad till Örebro. Istället behöver översiktsplanen skapa förutsättningar för Lanna utvecklas till ett "helt" samhälle, med bland annat olika typer av bostäder, inte minst seniorbostäder, någon form av centrumfunktion och att olika värden utvecklas i balans.

Lanna gruvområde ska inte utvecklas till ett äventyrsbad, utan till en aktivitetspark där alla medborgare ska kunna vistas i naturområdet hela året och inte bara bada. T.ex. blir det lite lekutrustning och utegym samt åtgärder för promenad och vistelse i naturen runtomkring. Åtgärderna i skogen syftar till att gynna de naturvärden som finns i området, däribland markfloran, samt öka tryggheten genom att öka sikten omkring stigarna. När det gäller röjning av hasselbuskar så lämnas en hel del kvar. Hasselmusen har mycket riktigt sina boplatser i hasselnår så det är en avvägning hur mycket som tas bort och hur mycket som lämnas

*kvar. **Frågan om vägbommen förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning.***

Redan innan hållplatsen vid Hagakorset på 204:an byggdes hade regionen fattat beslut om att nuvarande buss 513 ska gå utanför Lanna medan nuvarande buss 514 ska vara huvudlinjen mellan Lanna och Örebro. Innan sådana beslut fattas sker en dialog med kommunen. Det finns för- och nackdelar med detta beslut, men det är den verklighet som översiktsplanen utgår ifrån. Det viktiga för Lannas del är att linje 514 som går genom Lanna får så bra framkomlighet och och turtäthet som möjligt, och att samhällsplaneringen skapar förutsättningar för att så många som möjligt ska vilja och kunna ta bussen till och från Örebro. När det gäller linje 513 är det viktigt att det ska vara lätt att ta sig till fots och med cykel till Hagakorset om man t.ex. vill ta sig till Fjugesta.

När det gäller återvinningscentral, se L5, L20, L21, L22, L23, L27.

L20 - Boende Lanna

Lanna Forest

Bevara naturen och den lilla skogsmark som finns kvar. I dag är det ett flitigt använt promenadstråk som enl er översiktsplan kommer att försvinna helt. Det skulle kunna bli ett fantastiskt rekreationsområde! Den lantliga känslan som redan nu är "naggad på" kommer att försvinna helt.

Värna om de värden som redan finns! Varför flyttar barnfamiljer hit, jo för att komma ut på landet, till en lantlig miljö och fin natur att bo och växa upp i. Nu håller den miljön på att försvinna helt. Snälla lyssna på oss som bor här, mitt i Lanna! Är inte vår röst värd något alls.

Ang centrum så nej, vi behöver inga affärer, det är nära till både Vintrosa och Fjugesta. Det viktigaste är att Lanna får en plats för återvinning!

Gång och cykelvägar ska självklart ha hög prioritet, samtidigt viktigt med lätt-tillgänglig kommunikation. Dock tveksamt hur trafiksäkerheten blir om det byggs "bymiljöväg", hur ska då en busslinje kunna gå genom Lanna?

*Kommentar: **Det pågår redan ett arbete med en detaljplan för Lanna Forest, så området föreslås tas bort som ett framtida bostadsområde i översiktsplanen.** I detaljplanen ingår ett parkområde och ett rekreationsstråk genom området. I Lanna Forestplanen ingår också lokalisering av en större lekplats och av en återvinningsstation! Se även L5, L19, L21, L22, L23, L27.*

Det har kommit in flera synpunkter om naturvärdena och den lantliga miljön i Lanna. Hur den fortsatta utvecklingen av Lanna ska se ut som balanserar de värden som finns med ev fortsatt byggande är en viktig fråga för översiktsplanen. **Hur Lannas bebyggelse och infrastruktur ska utvecklas behöver hanteras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, se t.ex. L1, L2, L8, L17 L22, L28.**

Frågan om centrum behöver utredas vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, se L4, L5, L20, L22, L27.

Vad gäller naturvärden, se bl.a. L4, L8, L12, L17, L19, och trafik och trafiksäkerhet se t.ex. L1, L4, L8, L23. Övriga synpunkter noteras

L21 - Boende Lanna

Jag pratade med några av de som var med på medborgardialogen i december om återvinningsstation i Lanna, att det inte finns någon trots ca. 3000 invånare.

Jag fick svaret att jag kunde gärna mejla fti för att visa intresset för en återvinningsstation i Lanna, vilket jag gjort i slutet av december. Fick två svar där fti i båda fallen menar att man försökt hitta en lösning tillsammans med kommunen för en återvinningsstation i Lanna men att det inte lyckats.

Jag vill därför lämna förslaget som en man gav på medborgardialogen, vilket var att se över om plats finns vid badgruvan för återvinningsstation. Lämna även det förslaget till fti som sa att de skulle kontakta er efter storhelgerna.

Önskar gärna återkoppling hur det går med detta! Det känns inte helt rimligt att invånare i Lanna ska åka omväg eller till annan kommun för att kunna återvinna sitt hushållsavfall.

Kommentar: Bra med konkreta förslag. Lokalisering av en återvinningsstation utreds i norra Lanna så en lösning av denna fråga är på gång, se L5, L19, L20, L22, L23, L27.

L22 - Boende Lanna

Vad tycker du att ett centrum i Lanna ska innehålla och var ska det ligga?

Matbutik och apotek. Passar bra i området strax norr om gamla E18.

Vilka värden som finns idag tycker du ska värnas när Lanna växer?

Bevara det som är skyddat i lag, alla riksintressen, biotopskyddade och fornminneskyddade stenmurar och rösen, även enstaka ädellövträd för en

helhetsbild, bevara och framhåll det som byggde upp Lanna; stenindustrins lämningar. Riksintressen är skyddade i lag och ska inte ens övervägas att förstöras. Istället bör man ta tillvara på och framhålla riksintressena i Lanna. Vi har ett ansvar att säkra kommande generationers livsmiljö. Tas ett riksintresse bort, är det borta för alltid. Det som gör att vi får de hör miljöerna (riksintressena) just i Lanna beror på vad som finns under marken (geologin) och även om vi skulle vilja, så går inte de här miljöerna att återskapa på något annat ställe än just precis där de finns idag.

Kommunen bör spara beteshagar och låt djur gå och beta där. När en beteshage växer igen blir det istället en ädellövskog här i Lanna. Då kan barn från t. ex. skola och dagis gå och hälsa på djuren, familjer kan promenera förbi. Behåll stenmurar. Ta reda på vart det finns några gamla gravar och märk ut ifall marken är kommunalt ägd och sätt dit en skylt och ett fikabord. Här har människor bott i flera tusen år, slag har utkämpats, offer har gjorts och det ryktas om en kungagrav. Kommunen har en unik situation här i Lanna med massor av miljöer som är tillgångar. Ta tillvara på det!

Tänk på att bara för att Lanna ligger inom riksintresse Latorpsplatån betyder det inte att all landyta som klassas som riksintresse. Riksintressena inom Latorpsplatån är:

- Geovetenskap
- Odlingslandskap
- Ädellövskog

Det är alltså de områden som uppfyller de definitionen som är skyddade och ska bevaras här. Övrig mark är inte riksintresse.

Vad skulle få dig att åka mer buss istället för bil?

Närhet från hemmet till hållplatserna. Bussen ska gå där folk bor. Ca 200-300 meter.

Ifall det är någon kilometers gångavstånd från hemmet till bussen och sedan från bussen till arbetet tar det alldeles för lång tid för transport och för tungt att bära på datorer och annat material som behövs i arbetet. Ofta är det omöjligt att cykla när man ska till jobbet och dessutom kanske man ska ha med kläder och annan utrustning till barnen. Är det för energikrävande (långa avstånd, stor tidsåtgång) kommer bilen att bli det självklara valet.

Vad skulle få dig att cykla mer idag?

Att det finns natur eller andra utflyktsmål i närområdet att cykla till. Skogsdungar och andra platser, se punkt "Vilka värden som finns idag tycker du ska

värnas när Lanna växer?”

Tycker du att man ska ta bort obehörig biltrafik på väg 562/566 för att det ska bli tryggare att gå och cykla där?

Det är viktigt att bussen går där folk bor, annars blir det inget hållbart samhälle att leva i. Övrig tung trafik kan köra annan väg. Jag tycker inte att man ska göra kommunala vägar tillgängliga endast för vissa människor.

Är bymiljövågar ett bra alternativ för Lanna?

Avgränsningen måste i så fall vara mycket tydlig. Precis utanför Hidinge skola bredvid väg 566 är det en liknande lösning med en vägren eller cykel/gångväg som är avgränsad med kullersten. Alldeles för många vuxna fordonsförare väljer att köra över kullerstenen i hög hastighet utan att se sig för. Byvägar kan vara förvirrande för barnen som tror att de är trygga.

Vad tycker du de bästa lägena för ridvägar runt Lanna är?

Jag har sett i dokumentet att ridvägarna ritats in på flera ställen på privat mark och ibland ser det till och med ut att vara på privat tomtmark. Så ska det inte vara. Ifall privat mark ska tas i anspråk för sådana ändamål ska detta noga utredas ifall det sker mot markägarens vilja. Ridvägar bör anläggas på kommunalt ägd mark eller i samråd med frivilliga markägare. Samma gäller för anläggandet av naturstråk som också ritats in på privat mark.

Personligen tycker inte jag att ridning ska ske inne i samhällen då det kan innebära skrämmande och till och med farliga situationer vid möten med hästar och barn.

Var tycker du är de bästa platserna för Lanna att växa på, och vilken karaktär ska områdena ha?

Jag tycker inte att Lanna ska växa mer. Det finns inte plats då en stor del av den obebyggda marken är riksintressen eller jordbruksmark. Den mark som finns kvar och som är lämplig för bebyggelse kommer att vara lagom för Lannas utveckling. Följer man de lagar som styr samhällsplanering ur ett hållbart perspektiv (riksintressen, jordbruksmark, äganderätt) finns inga konkurrerande intressen. Däremot finns mark norr om gamla E18 som skulle kunna knytas samman fint med resten av Lanna. Och även söder om väg 204. Eftersom Lanna är ”fullt” snart kan man fortsätta växandet där. Det viktiga är att bussarna går förbi och att det finns cykelväg. Inne i samhället passar det med spridda villatomter så att man bevara de intressen som finns.

Kommunen har ingen skyldighet att ordna villatomter i Lanna bara för att efterfrågan finns. Kommunen har däremot en skyldighet gentemot oss som bor här (det är vi som är kommunen) att ordna en så bra livsmiljö som möjligt för oss. Bevara och utveckla Lannas natur – och kulturvärden som en resurs i den forta bebyggelseutvecklingen istället.

Kommentar: När det gäller frågan om Lannas växande är väl det den viktigaste och svåraste frågan i arbetet med översiktsplanen, och den fråga flest har tyckt till om. Med anledning av detta föreslås att omfattningen av bostadsbyggande i Lanna omprövas i sin helhet i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, se L1, L2, L8, L12, L19, L22, L27.

Hur man ska bevara och utveckla kultur-, natur- och rekreationsvärdena och hur dessa ska balanseras mot ev byggnation är en viktig del av det arbetet. Bland annat håller ett kulturmiljöprogram och ett gröstrukturprogram att tas fram som underlag för arbetet. Se även L4, L12 m.fl.

Du skriver också att kommunen inte har skyldighet att ta fram villatomter bara för att efterfrågan finns. Tyvärr är det mer komplicerat än så. Kommunen har ett ansvar för bostadsförsörjningen (Lag 2000:1383 om kommunernas bostadsförsörjningsansvar) och det finns också rättsfall som visar att en kommun inte kan förhålla förhandsbesked och planläggning hur länge som helst för att man inte vill att det byggs i ett område. Lanna ligger mycket nära Örebro och det finns ett bebyggelsetryck som kommunen måste hantera på ett eller annat sätt. Den viktiga frågan för översiktsplanen blir då hur bebyggelseutvecklingen ska se ut för att utvecklingen ska bli hållbar och de människor som bor i Lanna ska må bra.

När det gäller ridvägar är tanken med förslaget på sid 61 i dialoghandlingen att möjliggöra för ridning runt Lanna men inte igenom Lanna. Se även L8, L15, L26.

Närheten till hållplatser är en viktig faktor i samhällsplaneringen, precis som du skriver, dvs att så många som möjligt har nära till en busshållplats. Det innebär i sin tur att man bör sträva efter en tätare bebyggelse nära hållplatser. I Lanna är det nuvarande linje 514 som är huvudlinjen mellan Lanna och Örebro. Den ska även fortsättningsvis gå genom Lanna, se L19.

Frågan om centrum behöver utredas vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, se L4, L5, L20, L22, L27.

Lokalisering av en ny återvinningsstation i Lanna pågår, se L5, L19, L20, L21, L23, L27. Övriga synpunkter noteras.

L23 - Boende Lanna

Vi, två damer/tanter i 70+ åldern som tidigare varit aktuella i Lannagruppen och varit delaktiga i arbetet med att sammanställa Lannaboken som nu nästan är slutsåld, vill förmedla några tankar om Lanna.

Många nyinflyttade och andra har efterfrågat information om "Vad är Lanna? och Hur kan Lanna utvecklas?" Några frågor är större och andra av enklare karaktär, typ varför finns det inga hundlatriner tillgängliga?

En stor fråga är väg 562, genomfarten i Lanna. Vägen är smal och trafikeras av traktorer, transporter av jord, bergkross, lantbruksprodukter, bussar, privatbilar, barnvagnar, cyklist, fotgängare med och utan hundar etc.

Är det möjligt att leda en del av trafiken från/till Vretavägen och det "nya" bostadsområdet (vita staden) mot gamla E18 för att minska genomfartstrafiken i Lanna. Alternativt få till stånd en överenskommelse med markägare, bredda vägen, eller leda ner en del av den dagliga trafiken till väg 204.

Många transporter av jord, sten mm transporteras från Hallafors mark nedanför "gamla brandstationen" men skulle också kunna avlastas genom väg 204. (Hallaforsföretaget är ju i Örebro kommun!) Tidigare överenskommelse inom Vinnaprojektet har överenskommit om utfart mot väg 204.

Risken för trafikolyckor och incidenter borde på detta sätt minska och en bättre trafikmiljö för stora och små trafikanter bli betydligt mindre riskabla.

Andra påtagliga risker i Lanna är alla de öppna gruvhål som fortfarande är utan någon skyddsanordning, (> sex stycken). Badgruvan har fått ett nytt stängsel och den närmast väg 562 har delvis ett bra stängsel men i övrigt finns flera som är helt utan information eller avgränsningar för allmänheten!! Vem ansvarar om något inträffar med personskador mm?

Området runt badgruvan genomgår en upprustning genom att ta bort sly, nytt stängsel mm. En tanke är att också göra en lekplats för hundar inom ett begränsat område. En trivsamt hundpromenad finns redan runt badgruvan men skulle kunna kompletteras med en avgränsning för hundar att mötas och leka och för medföljande hussar

och mattar att kanske fika eller bara prata om sina älsklingar.

En viktig fråga är också hur kommunen tänker tackla sophantering för Lannaborna? Det är väl inte rimligt att Örebro kommun ska ta på sig vår sophantering???? Vet de om att vi nyttjar deras sopstation??? Eller tycker kommunen att vi ska åka till Fjugesta med våra påsar??

En stor och ytterst viktig fråga, är hur kommunen tänker om de som är i behov av en annan bostad på ålderns höst?? Det finns xxx antal individer som sitter i relativt stora hus med tillhörande stora tomter som önskar att bo kvar i Lanna. Finns några planer på byggnation av enplanshus med utsikt mot Kilsbergen eller?? Hyreshus typ som i Vintrosa är nog inte det som vi drömmer om!

Mässen är också en underutnyttjad lokal som borde kunna väckas till liv. En samlingsplats för ung och äldre vore fint. Ett rullande schema med fika-ansvariga mm måste kunna fixas?!?

*Kommentar: Trafiksäkerheten kring väg 562/566 är en viktig fråga, precis som ni skriver, och den har också en central roll i arbetet med översiktsplanen. Vägen är smal och det är många som ska samsas på vägen. För att kunna skapa utrymme på vägen för oskyddade trafikanter behöver den avlastas från biltrafik, framför allt genom en nordlig och en sydlig väglänk till centrala Lanna (se sid 59 i dialoghandlingen), precis som ni skriver. Er information och tankar kring Hallafors tas tacksamt emot i detta sammanhang. Utvecklingskissen föreslår också sk bymiljövägar (sid 61) där det inte går att komma fram på annat sätt med gång- och cykelbanor. **I det fortsatta arbetet behöver lämpliga åtgärder för att öka framkomligheten och trafiksäkerhet för fotgängare och cyklist studeras vidare, se L1, L4, L8, L17, L24, L29.***

Ni lyfter också frågan om bostäder för seniorer. För att Lanna inte bara ska bli en sovstad till Örebro är det viktigt att översiktsplanen skapar förutsättningar för Lanna utvecklas med olika typer av upplåtelseformer och bostadstyper, t.ex. seniorbostäder, så att man kan bo kvar i Lanna under olika skeden i livet, se även L8, L17, L19.

När det gäller sophantering är det en kommunal angelägenhet, som Sydnärkes kommunalförbund ansvarar för i Lekeberg. Men när ni skriver sophantering menas förmodligen insamling och hantering av förpackningar på en återvinningsstation, vilket det rikstäckande företaget FTI ansvarar för. Det är därför fritt att använda deras anläggningar i vilken kommun som helst. Med det sagt

behövs det ändå en återvinningsstation i Lanna. Lokalisering av en återvinningsstation utreds i norra Lanna så en lösning av denna fråga är på gång, se L5, L19, L20, L21, L22, L27.

Det pågår mycket riktigt ett projekt kring Lanna gruvområde för att utveckla detta till en aktivitetspark för att bättre kunna vistas i naturområdet under hela året. T.ex. blir det lite lekutrustning och utegym samt åtgärder för promenad och vistelse i naturen runtomkring. se även L19. Hundrastgård finns inte med i det projektet men **frågan om hundrastgård i Lanna förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning, liksom frågan om öppna gruvhål.**

L24 - Boende Lanna

Detta mejl handlar om utvecklingen i Hidinge/Lanna. Jag tycker ni ska utveckla infrastrukturen inom detta område. Idag finns det ingen fungerande logistik för vare sig bilar, bussar, cyklar, gångtrafikanter eller något annat. Det saknas sammanhängande cykelvägar till de noder som är viktiga. Då menar jag cykelvägar till skolan, pendlarparkering, vretalund, badgruvan mm.

Det saknas ett flertal övergångsställen framförallt runt skolan men även inom hela Lanna.

Vi har bott här i drygt 10 år och har hela tiden hört vad kommunen planerar att göra men det är ju ungefär samma saker som man pratar om nu. Jag blir lite trött på att höra vad planerar att göra istället för att se vad kommunen gör.

Jag är den första att hålla med om att det har hänt saker inom berört område men den översiktliga röda tråden saknas helt då det gäller infrastrukturen.

Sedan vill jag slå ett slag för olika aktiviteter för yngre tonåringar. Jag skulle gärna se ett antal mindre aktivitetsplaner mm inom Lanna/Hidinge.

Att utveckla området vid Badgruvan tror jag verkligen är bortkastade pengar. Satsa hellre på 2-4 mindre ytor som bjuder in till spontana aktiviteter.

*Kommentar: En av de frågor som flera lyfter i dialogen är trafiksituationen i Lanna. Särskilt framkomlighet och trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter är en viktig fråga att lösa i Lanna, både i form av trygga övergångsställen och gång- och cykelbanor. Detta har en central i det fortsatta arbetet med Lannas utveckling i översiktsplanen för att just få den strategiska överblick som du efterlyser. Det stämmer att det har varit eftersatt. **I det fortsatta arbetet behöver lämpliga åtgärder***

för att öka framkomlighet och trafiksäkerhet för fotgängare och cyklister studeras vidare, se L1, L4, L8, L17, L23, L24, L29.

Frågan om aktiviteter för ungdomar i Lanna förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidsavdelning. Se även L4, L16.

När det gäller gruvområdet är det ett pågående projekt för att utveckla området för Lannaborna, se L19, L23. Din synpunkt noteras.

L25 - Markägare Lanna (Hidinge-Lanna 3:12)

Hidinge-Lanna 3:12 är en jordbruksfastighet med skog/grönplantering vilket innebär fällning och nyplantering av skog sker. Därmed olämplig för rekreation, gång och cykelväg som finns i kommunens förslag.

Fastigheten är redan belastad av en elledningsgata vilket innebär att mark går förlorad för användning i vår verksamhet. Att ytterligare mark skulle avsättas för gång- och cykelväg blir en kostnad och belastning för oss. Vi protesterar därmed mot en gång- och cykelväg som är permanent över vår fastighet.

Kommentar: Dragningen av en cykelväg mellan skolan och bostäderna vid Korsgatan och östra Lanna är i detta skede mycket preliminär, vilket tyvärr inte framgår tillräckligt tydligt i kartan. Det handlar snarare om att beskriva att den behövs. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås angiven cykelförbindelse illustreras som en länk utan exakt dragning, tills en mer exakt dragning utretts. Den exakta dragningen behöver utredas i samband med kommunens fortsatta cykelplanering och i samråd med markägare. Se även L26

L26 - Boende Lanna

Angående planerat cykelstråk och ridväg i anslutning till vår fastighet Hidinge-Lanna 4:6

Vi vill att kommunen säkerställer att det planerade cykelstråket och ridvägen inte kommer att inkräkta på vår privata tomtmark. Anledningen till vår oro är att det är irriterat på en sådan plats som kanske innebär att det är nödvändigt att ta vår fastighet (Hidinge-Lanna 4:6) i anspråk. I direkt anslutning till vår fastighet ligger stora kalkstenhögar från gruvbrytningen. Om t.ex. Länsstyrelsen beslutar att högarna ska skyddas kvarstår endast vår tomt som det enda alternativet för cykelstråket och ridvägen. Det är vi kraftigt emot.

Kommunen bör i första hand rita in saker som kommer att nyttjas av allmänheten på egen mark. Det finns plats norr om den föreslagna sträckningen som inte belastar privat tomtmark. Strecken i en översiktsplan bör inte ritas så att det utesluter olika alternativ då det måste utredas ifall privat mark ska tas i anspråk mot markägarens vilja.

I figur 46 i dokumentet Utvecklingskisser står det dessutom att det redan finns en befintlig ridväg där cykelstråket och ridvägen planeras. Strecket är otydligt draget, men vi vill uppmärksamma att fasigheten inte belastas av någon hävdvunnen eller avtalad rekreationspassage. Det finns inte och har aldrig funnits någon passage på fastigheten Hidinge-Lanna 4:6. Det gäller all slags passage (gång, häst, cykel, bil). Eventuella passager på vår tomt sker utan tillåtelse från oss.

Kommentar: Dragningen av en cykelväg mellan skolan och bostäderna vid Korsgatan och östra Lanna är i detta skede mycket preliminär, vilket tyvärr inte framgår tillräckligt tydligt i kartan. Det handlar snarare om att beskriva att den behövs. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås angiven cykelförbindelse illustreras som en länk utan exakt dragning, tills en mer exakt dragning utretts. Den exakta dragningen behöver utredas i samband med kommunens fortsatta cykelplanering och i samråd med markägare. Se även synpunkt och kommentar L25. Informationen om befintlig ridväg noteras.

L27 - Förtroendevald Lanna

Förslag

BYGGNATION

- Kommunen bör inte ge några positiva förhandsbesked för framtagande av fler detaljplaner för bostäder i stora hopklumpade och täta villaområden under de närmsta 10-15 åren med tanke på läget vi hamnat i och på den miljö som idag gått förlorad.
- Satsa på att bygga ikapp och beta av infrastrukturenskulden så vi får ordning och kontroll på situationen.
- Visa en positiv inställning till nya fastighetsbildningar/avstyckningar och bygglov för enskilda enfamiljshus eller mindre grupper som passar väl in den lantliga karaktären.
- Värna och vårda den lantliga miljön som idag finns kvar.
- En centrumbebyggelse vid skolan är en tveksam ide'. Bl.a. med tanke på ett ökat trafikflöde och större rörelse i området vid skolan och speciellt

om planerna på den södra matarvägen skulle bli verklighet. Med skolan på den ena sidan av vägen och ett centrum med lockande affärer på den andra, så kan man nog också befara ett visst spring av skolelever över matarvägen. En väg som man dessutom vill styra över huvuddelen av tillfartstrafiken till. För området kring skolan bör en trafiksäker och lugn miljö eftersträvas och man bör inte styra in mer trafik till området. Det är tillräckligt rörigt redan idag. Jämför gärna med Lekebergsskolan i Fjugesta där angränsande gator för genomfartstrafik har stängts av.

Kommentar: Utvecklingskissen (sid 63) visar ett första förslag över var det skulle kunna vara möjligt att lägga sammanhängande bostadsbebyggelse i Lanna som underlag för den tidiga dialogen. I dialogen har det kommit in många synpunkter om hur mycket och hur snabbt Lanna bör utvecklas, och från markägare som inte vill ha bostäder på sin mark. Med anledning av detta föreslås att omfattningen av bostadsbyggande i Lanna omprövas i sin helhet i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Även frågan om hur och i vilken ordning Lannas bebyggelse och infrastruktur ska utvecklas är frågor som behöver hanteras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen och övrig samhällsplanering. Se L1, L2, L8 m.fl

Även frågan om lantlig karaktär har lyfts av flera. Olika delar av Lanna har olika karaktärer och här behöver man titta närmare på hur dessa kan hanteras i den fortsatta utvecklingen av Lanna. I vissa delar av Lanna kan det handla om just stora tomter med naturkaraktär, medan det i andra delar kan vara viktigare att ha en tätare markanvändning med till exempel marklägenheter för att komplettera bostadsbeståndet. Frågan om bebyggelsens karaktär i olika delar av Lanna, och hur man bör reglera detta behöver utredas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Här blir det nya kulturmiljöprogram som håller på att tas fram ett viktigt underlag. Se L1, L12, L20 m.fl

I utvecklingskissen föreslås en centrumfunktion på samma sida som skolan, även om det inte är så lätt att se på den utzoomade kartan. Det har kommit olika synpunkter om centrum, se L4, L5, L20, L22. Frågan om centrum behöver utredas vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

GATOR OCH VÄGAR

- Prioritera bygget av en ny matarväg med G/C-väg från Golfen norrut till gamla E18 och placera en ÅVS i anslutning till den vägen där de flesta pendlarna skulle passera. Det skulle markant förbättra trafiksituationen på de nuvarande vägarna genom

Lanna och samtidigt underlätta för FTI:s lastbilar som inte skulle behöva trassla sig in bland förskolor, barn och övrig bebyggelse. Win-win.

- Samordna med Trafikverket om att avgränsa en del av väg 691 (gamla E18) för gång- och cykeltrafik mellan väg 567 (Vretavägen) och Lanna-rondellen. Sänk ev. hastigheten till exempelvis 50 km/h. Vid rondellen finns anslutning till buss 513, 514, (522) samt till befintlig GC-väg vidare mot Vintrosa. Väg 205 mellan Karlskoga och Degerfors är ett bra exempel.
- Bygg ingen ny anslutningsväg mellan skolan och väg 204 utan att först se om behovet verkligen finns efter att effekterna av den norra matarvägen utvärderats.
- Rusta upp Skrantåsvägen för gång- och cykeltrafik mellan skolan och Haga-korset och komplettera med belysning.

Kommentar: Utgångsläget är att båda matarvägarna (den sydliga och den nordliga) kommer att behövas för att kunna avlasta 562/566 från biltrafik och kunna göra vägen tryggare för oskyddade trafikanter mm. Planeringen för den södra länken ingår i arbetet med detaljplanen för Hidinge-Lanna 1:89. Eftersom det är svårt att lösa dragningen av den södra länken utan att göra intrång på privata fastigheter och/eller naturvärden pågår en ny trafikutredning som utreder just det du frågar efter, dvs frågan om den behövs eller inte. Kommunen behöver vara helt säker på att den behövs innan man går vidare med projektet. I annat fall bör den inte byggas. En gång- och cykelväg mellan skolan/centrum och Hagakorset behöver byggas i vilket fall som helst. Planeringen för den norra länken ingår i arbetet med detaljplanen för Lanna Forest och bedöms inte vara lika svår att lösa. Lokalisering av en ny återvinningsstation pågår också i det här området, se även L5, L19, L20, L21, L22, L23.

Förslaget att utreda möjligheten att få till stånd en gång- och cykelväg på gamla E18 (väg 691) tas med i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

KOLLEKTIVTRAFIK

- Ta upp diskussion med Länstrafiken om att ordna med hållplatser där behoven finns. Exempelvis för linjen mellan Lanna centrum - Fjugesta i anslutning till Hagakorset. Idag är det inte möjligt att nå pendlarparkeringen med buss under kvällar och helger.
- Det måste vara möjligt att under dagtid ta bussen mellan de centrala delarna av Lanna och centralorten Fjugesta för att exempelvis besöka

affärer, apotek, vårdcentral, kommunhus etc. Idag saknas den möjligheten.

Kommentar: Ditt förslag noteras. Se kommentar L19.

FRILUFTSLIV OCH REKREATION

- Anlägg lättillgängliga utegym och lekplatser nära de områden där de flesta bor.
- Bevara och utveckla de grönområden och skogspartier som finns kvar. De behövs.
- Bygg inga lekplatser vid badgruvan som är en olämplig miljö att locka barn till och som absolut inte är ett lämpligt lek område.

Kommentar: Det pågår redan ett politiskt beslutat projekt kring Lanna gruvområde för att utveckla detta till en aktivitetspark för att bättre kunna vistas i naturområdet under hela året. T.ex. blir det lite lekutrustning och utegym samt åtgärder för promenad och vistelse i naturen runtomkring. Detta utesluter inte att det andra lekplatser och utegym byggs upp i andra delar av Lanna. Bland annat planeras för en större lekplats i Lanna Forestområdet, se L17, L20.

Hur man ska bevara och utveckla kultur-, natur- och rekreationsvärden och hur dessa ska balanseras mot ev byggnation är en viktig del av det fortsatta arbetet. Bland annat håller ett grönsstrukturprogram och ett kulturmiljöprogram att tas fram som underlag för arbetet. Se även L4, L12, L19, L22 m.fl. [Behovet av rekreationsområden i Lanna utreds vidare i det fortsatta arbetet, se även L4, L12, L19, L28.](#)

Synpunkter

VAD VILL DE BOENDE I LANNA?

Respektera och lyssna på vad invånarna i området vill och värdesätter. Lannas utveckling får inte styras eller påverkas av enskilda entreprenörer och företag som sätter sina ekonomiska förtjänster i första rummet eller av argument som att det är många som står i kö för att få flytta hit. Inte heller av dåligt förankrade planer och förslag som går stick i stäv med invånarnas intressen och önskemål. Det har vi sett nog av i Lanna.

På den ledande frågan "Berätta vad du tycker är viktigt att tänka på när Lanna växer" i placetoplan så svarar majoriteten, ca 80%, att man inte alls är intresserad av att Lanna ska växa mer utan i stället vill att exploateringen av stora markområden ska bromsas eller stoppas helt.

Med tanke på detta och på tidigare namninsamlingar samt att kommunen så tydligt uttalat vikten

av att ta hänsyn till medborgarnas åsikter och synpunkter genom en bra dialog under arbetet med ÖP:n så är det viktigt att alla som är satta ut representera vad folket vill också visar att man på allvar är beredd att leva upp till det.

Hänsyn måste i första hand tas till de som bor och lever i bygden och inte till olika entreprenörers ekonomiska intressen eller till presumtiva köpare som önskar att flytta hit.

Kommentar: Med anledning av dina och många andras synpunkter i dialogen kommer förslaget att genomgå en omfattande bearbetning, se ovan under förslag/byggnation.

När det gäller frågan om möjligheten att helt förhindra att bebyggelsen växer i ett attraktivt område nära en storstad, se kommentar L2 och L22.

Frågetecken som behöver rätas ut

DIALOGHANDLINGEN

▪ Beträffande befolkningsprognos och invånarantal för Hidinge-Lanna som presenteras i dialoghandlingen så är de angivna siffrorna både förbryllande och tveksamma. Att räkna med SCB:s prognossiffror för ett riksgenomsnitt på 2,2 personer per hushåll, alltså med ett (1) barn för vart femte nytt hushåll, stämmer dåligt med verkligheten i Lanna och det är inte en rimlig siffra att utgå från med tanke på att det är just villatomter som det är stor efterfrågan på och som det huvudsakligen planeras för.

Det vi också känner till idag, enligt uppgift från kommunen, är att inflyttningen till Lanna under de senaste åren till ca 90% bestått av barnfamiljer med i snitt 2,2 barn/familj. Det säger något annat. En trovärdigare prognossiffra för Lanna borde i stället ligga på ca 4 personer/hushåll om vi ska ha någon nytta av våra prognoser vilket väl ändå borde vara syftet. I annat fall blir de missvisande och tämligen värdelösa och kan leda oss till felaktiga beslut framöver.

Kommer prognossiffran att justeras?

Kommentar: I det fortsatta arbetet föreslås att den genomsnittliga hushållstorleken för att beräkna bostadsbehovet ses över, se L8.

▪ I dialoghandlingen sägs också att Lanna idag är kommunens befolkningsmässigt största tätort med 2800 invånare och att planeringsmålet är att växa med 730 invånare till ca 3500 fram till år 2050. På kommunens hemsida kan man däremot läsa att antalet invånare i Hidinge-Lanna den 1/1 2020 var

endast 1423 personer av kommunens då totala folkmängd på 8234 personer. Det här skulle i så fall innebära att Hidinge-Lannas befolkning på två år har fördubblats från 1400 till 2800 personer, vilket idag skulle ge en total folkmängd för hela kommunen på drygt 9600. De här siffrorna är ju uppenbart felaktiga och man ställer sig frågan var siffran 2800 invånare egentligen kommer från.

Om felaktiga uppgifter presenteras i dialoghandlingarna blir det både förvirrande och vilseledande och det är oroande om missvisande uppgifter ska ligga till grund för inriktningen av den framtida planeringen för bebyggelsen och infrastrukturen i Lanna.

Kommer invånarantalet att räknas om? All planering i kommuner, regioner och på statlig nivå bygger på att använda sig av prognoser som är relativt rätt.

Kommentar: Ja, befolkningsciffrorna i tabeller och scenarier kommer att räknas om, se kommentar under L28.

▪ Vidare kan man i dialoghandlingarna läsa att en stadsmässig karaktär ska eftersträvas för Fjugesta med en högre bebyggelsestäthet än övriga tätorter och att inriktningen för storlek på villatomter därför bör vara 800-1000 kvm.

För Lannas del är inriktningen för storlek på villatomter däremot 600-1000 kvm samtidigt som det sägs att hänsyn ska tas till den lantliga karaktären (?) Det här blir svårt att förstå. Villatomter på 1000 kvm räknas med andra ord som små i Fjugesta med stadsmässig karaktär och högre bebyggelsestäthet, medan de i Lanna med lantlig karaktär, räknas som stora.

Hur går tankarna här?

Med förhoppning om en framtida positiv utveckling av Lanna och hela kommunen.

Kommentar: Riktlinjer för tomtstorlek ändrades ganska sent i processen och resulterade i att logiken mellan de olika orterna inte hänger samman, precis som du påpekar. Storleken på tomter spelar roll för hur mycket mark som behöver tas i anspråk för t.ex. bostäder, och kan också tillsammans med andra faktorer påverka ett områdes karaktär, se kommentar L1. Lämplig karaktär på olika delar av Lanna och hur det ska styras med t.ex. tomtstorlek behöver studeras vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen

L28 - Boende Lanna

Först; tack för att ni frågar oss invånare i ett tidigt skede i processen med att ta fram en ny översiktsplan. Mycket av det som står i Dialoghandlingen är bra och informativt. Hoppas att ni lyssnar in oss medborgare och tar till er av våra synpunkter.

Jag tycker Lanna har växt tillräckligt och ni politiker måste bromsa. Vi som bor i Lanna har sagt detta ganska länge nu, men styrande politiker har inte lyssnat.

Kommentar: Det har kommit in många bra tankar och synpunkter i dialogen som kommer att påverka hur arbetet går vidare. När det gäller Lanna föreslås att större omarbetningar görs och att själva inriktningen för den fortsatta bebyggelseutvecklingen omprövas med anledning av de synpunkter som har kommit in. Se L1, L2, L8 m.fl.

Namninsamlingen "Stoppa exploateringen av Lanna" - hösten 2017

Frustration över att politiker inte lyssnade på oss Lannabor gjorde att jag och några andra fotbollsföräldrar hösten 2017 startade en namninsamling som handlade om att vi önskade bromsa exploateringen i Lanna. Denna namninsamling fick imponerande över 200 namnunderskrifter (ca 130 digitalt och ca 80 på papper). Många som inte skrev under berättade att dom höll med, men att de pga hot från en markägare inte vågade skriva under. Vissa skrev även under anonymt av samma anledning. Namninsamlingen finns här: https://www.skrivunder.com/stoppa_exploateringen_av_lanna

Översiktsplanens intentioner

På flera ställen i Dialoghandlingen står det om "Översiktsplanens intentioner". Jag tycker det är svårt att riktigt greppa vad denna "intentionen" är.

=> Det bör tydliggöras i det vidare arbetet med översiktsplanen gällande vad översiktsplanens intentioner faktiskt bör och ska vara.

=> "Översiktsplanens intentioner" bör beslutas av politiker på ett transparent sätt.

Kommentar: Vad som menas med översiktsplanens intentioner är alla de ställningstaganden som görs i översiktsplanen, vilka behöver framgå tydligt av planen.

Bebyggelseutveckling i Lanna

När det gäller bebyggelseutveckling i Lanna så menar jag att Dialoghandlingen drar helt fel slutsatser. Nästan allt av det som står på s 62 i Dialoghandlingen menar jag kan ifrågasättas och

att inriktningen som presenteras här är helt fel för Lanna. Det står till exempel följande:

"Inriktningen för den fortsatta planeringen av Lanna föreslås därför vara att:

- möjliggöra för byggnation av ca 330 nya bostäder till år 2050
- använda mark som tas i anspråk effektivt och bygga nya bostadsområden med relativt hög täthet, särskilt i lägen nära centrum och hållplatser för kollektivtrafik
- använda 600-800 kvadratmeter som riktstorlek för villatomter i de centrala delarna av Lanna, och 800-1000 i de äldre västra och östra delarna av Lanna"

Det är helt horribelt om den fortsatta planeringen av Lanna får denna inriktning. I den översiktsplan som gäller just nu är rekommenderad tomtstorlek ca 1500kvm.

Man skriver även att den lantliga karaktären redan gått förlorad i centrala delarna av Lanna och därför kan man förtäta ännu mer. Är detta något som Lanna-borna håller med om? Att vi lika gärna kan bygga bort de få ytor som finns kvar.

Vidare menar man att man måste bygga yteffektivt och har minskat storlek på tomter ÄVEN i de delar man menar fortsatt ska ha lantlig karaktär. Man ska alltså bygga tätare och med mindre tomter. Frågan blir då vad man menar med "lantlig karaktär". Vad blir "lantligt" med små tomter och hus som står tätt?

=> Inriktningen om bebyggelseutvecklingen i Lanna som presenteras på s 62-63 måste revideras.

Kommentar: Frågan om omfattningen av ny bebyggelse, karaktären på bebyggelse i olika delar av Lanna och hur det ska styras i den fortsatta planeringen föreslås omarbetas och utredas vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Befolkningsmålet om 11 000 invånare 2050

På s 29 står det att "som mål för en hållbar befolkningsutveckling i Lekeberg siktar planeringen på ca 11 000 invånare 2050".

Varför just 11 000 invånare är mer "hållbart" än till exempel 9 500 invånare har jag svårt att förstå. Askersund och Nora har ca 11 500 invånare. Är dessa kommuner mer hållbara än Lekeberg?

Kommentar: Planeringsmålet för en hållbar befolkningsutveckling är något som har stötts och blötts i styrgruppen. Med utgångspunkt från olika prognoser har styrgruppen gjort en bedömning av

vad som är en rimlig och önskvärd befolkningsutveckling i kommunen som helhet och i olika delar. Utvecklingen behöver sedan följas upp och planeringsmålet revideras om det behövs.

Befolkningsprognoser och nollscenariot

- Figur 9 (s 17) visar att "Hidinge distrikt" har ökat från 1 451 invånare 2015 till 1 943 invånare 2019, alltså en befolkningsökning 33,9% på 4 år!
- På s 26 gällande SCBs befolkningsprognoser står det "beräkningarna bygger på vad som observerats de senaste nio åren och ett antagande om att den utvecklingen fortsätter"
- "Nollscenariot" som presenteras på s 31 (tex figur 33) står det så här: "Nollscenariot representerar en förlängning av nuläget och innebär att inga förändringar görs i inriktning för den fysiska planeringen"

Jag tycker det blir mycket missvisande att kalla en fortsättning av en extrem befolkningsökning (33,9% på 4 år) som ett "nollscenariot". Ett "nollscenariot" borde hellre borde utgå från att man inte drar i gång några större byggprojekt.

=> Det är viktigt att rätta till detta i det fortsatta arbetet med översiktsplanen

Kommentar: För kommentar till din synpunkt om nollscenariot, se kommentar L8.

Lanna tätorts befolkning

På s 17 står det att Lanna tätort har 2 818 invånare 2019 och att Lanna därmed är Lekebergs största tätort. Detta måste vara fel, något som även bekräftades på det dialogmötet som jag var på (av Pernilla?). Denna siffra är viktig då det säger något om utgångsvärdena för vidare planeringen av Lanna. Är det denna siffra ni utgått ifrån när ni beslutade om utbyggnad av skolan?

=> Det är missvisande och mycket tråkigt att invånarantal på 2818 har presenterats som en sanning och det måste rättas till.

Kommentar: Under november och den pågående dialogen kom nya tätortssiffror från SCB, där det tydligt framgick att siffrorna för Lanna var felaktigt redovisade i alla tabeller utom en. Vi pratade mycket riktigt om detta under dialogen i Lanna. I de siffror för befolkning för "Vintrosa (Lekebergs kommun)" som redovisas har siffrorna för "Vintrosa (Örebro kommun)" felaktigt lagts in, vilket innebär att i de siffror som översiktsplanen har utgått ifrån har också Vintrosa-delen ingått. Detta är förstås felaktigt och beklagligt. I det fortsatta arbetet behöver rätt befolknings-siffror för åren

2015-2021 begäras in, och befolkningstabeller och scenarier för Lanna och kommunen räknas om.

Ration

I Dialoghandlingen står det att Lekeberg ska växa till 11 000 invånare till 2050, och man vill då att Lanna ska växa med 730 invånare. Enligt rikssnittet finns det 2,2 personer per bostad i Sverige (s 31). Det är denna ration (2,2) man har använt för att hitta hur många bostäder som behövs för att husera de 730 invånare som man i dialoghandlingen menar är önskvärd inflyttning till Lanna. Man får då alltså 330 bostäder ($730/2,2=330$).

Ration man delar på blir mycket viktig. Jag menar att ett rikssnitt blir helt fel att använda för Lanna, där det de senare åren nästan enbart har flyttat in barnfamiljer. Min personliga gissning är att det bor det ca 4-5 personer i varje nybyggd villa i Lanna, och använder man en mer korrekt ratio (till exempel 4,0) i stället behöver de inplanerade 730 nya invånarna "bara" 183 bostäder. Och de 330 bostäder som planeras blir i stället 1 320 personer.

=> Det är viktigt att använda en så korrekt ratio som möjligt i det vidare arbetet.

Kommentar: Se kommentar L8. I det fortsatta arbetet föreslås därför att den genomsnittliga hushållstorleken för att beräkna bostadsbehovet ses över.

Trafiksituationen

Trafiksituationen i Hidinge-Lanna har under de senare åren förvärrats och det är av största vikt att kommunen planerar för bättre och säkrare trafiklösningar. Den kraftiga exploateringen i området har b.l.a. medfört en alltmer ansträngd situation på befintliga vägar/gator. Vägar som till exempel väg 562 genom Lanna, Vretavägen, Korsgatan etc är idag högt belastade och inte dimensionerade för så stora trafikflöden och ofta i kombination med höga hastigheter. Att projektera för nya säkrare och mer praktiska tillfartsvägar är därför en nödvändighet. I åtanke kommunens tidigare bristfälliga planering gällande vägsituationen i Hidinge-Lanna är det av mycket stor vikt att först lösa trafiksituationen. Jag tycker man ska prioritera väg norrut från skolan, alltså förbi Lärkan (befintlig väg) men att man sedan drar den snett över golfbanans "drivingrange" och genom "skogen" norrut mot gamla E18. Man kan även passa på att dra en cykelväg längs med gamla E18 hela vägen ner till Lanna-korset för att kopplas på befintlig cykelväg till Vintrosa.

=> Ni måste bygga en väg norrut mot gamla E18.

Kommentar: Planeringen för en nordlig länk mellan gamla E18 och Lanna Lodge som ska avlasta bland annat Vretavägen, pågår redan och ingår i arbetet med detaljplanen för Lanna Forest. Se även L27.

Förslaget att utreda möjligheten att få till stånd en en gång- och cykelväg på gamla E18 (väg 691) tas med i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se L27.

Andra infrastrukturskulder i Lanna

Förutom ovan nämnda trafikproblem finns det även andra infrastrukturskulder som har tillkommit (eller förvärrats) av en för stor inflyttning på för kort tid. Problemområden som måste lösas akut är:

- Plats och resursbrist inom barnomsorg/Hidinge skola
- Grönområdets bestående: De senare åren har fler och fler grönområden exploateras bort, samtidigt som fler människor flyttar hit. Den ekvationen går inte ihop. Viktigt att Lekebergs kommun gör en övergripande översyn över vilka områden som kommunen vill bevara som grönområden/rekreationsområden. Detta måste ske innan alla grönområden exploateras bort.
- Säkerhetsställa VA-nät och vattenförsörjningen: Vissa hushåll har märkt vattentryckfall efter att nybyggnationen tagit fart. Innan nya byggprojekt ges klartecken måste Lekebergs kommun säkerhetsställa att VA-nät och vattenförsörjning klarar av att betjäna befintliga hushåll samt även de fastigheter som redan getts klartecken men som ännu ej påbörjats/ej inflyttat.

=> Ovan nämnda infrastrukturskuld måste åtgärdas omgående och prioriteras i det vidare översiktsplansarbetet.

Lanna har som tidigare nämnts alltså växt 30 procent på 4 år. Med en hanterbar (normal) växttakt hade alla dessa nybyggen tillkommit på mellan 30 och 50 år. Man kan säga att Lanna redan växt klart för hela den tiden översiktsplanen planerar för, fram till 2050. Således, stoppa vidare exploatering av Lanna och lyssna på oss som bor här. Det finns mer än goda skäl för det.

*Kommentar: Kapacitetshöjande åtgärder för vatten- och avloppsförsörjning i Lanna pågår, bland annat nya pumpstationer och planering av ny matarledning i södra Lanna. **Frågan om hur mycket och i vilken ordning Lannas bebyggelse och infrastruktur ska utvecklas är frågor som behöver hanteras i det fortsatta arbetet med***

översiktsplanen och övrig samhällsplanering, se L1, L2 m.fl.

*Hur man ska bevara och utveckla kultur-, natur- och rekreativvärdena och hur dessa ska balanseras mot ev byggnation är en viktig del av det fortsatta arbetet. Bland annat håller ett gröonstrukturprogram och ett kulturmiljöprogram att tas fram som underlag för arbetet. Se även L4, L12, L19, L22 m.fl. **Behovet av rekreativområden i Lanna utreds vidare i det fortsatta arbetet, se även L4, L12, L19, L27.***

Frågan om barnomsorg i Lanna förmedlas vidare till Barn- och utbildningsförvaltningen.

L29 - Lekebergs IF styrelse

Lekebergs IF är en växande förening med barn, ungdomar och vuxna från hela Lekebergs kommun med tyngdpunkt i Hidinge-Lanna med omnejd. Föreningen strävar efter att erbjuda flera olika idrotter, och hälsofrämjande aktiviteter. I föreningens regi bedrivs idag verksamhet inom cykel, fotboll, innebandy, volleyboll, gymnastik, dans och skateboard. Föreningen har idag 543 betalande medlemmar.

Våra aktiviteter hålls främst på våra arenor på Vretalunds IP, Hidinge Sporthall (tidigare Best arena), Åvallen och MTB-banan vid Lanna badgruva.

Föreningens centrum är väster om Hidinge skola på Vretalunds Idrottsplats.

På Vretalund finns en klubbstuga med omklädningsrum, bastu, mötesrum, kök och samlingssal. Lokalen ligger i anslutning till en grusplan där det finns en skateboardramp. Bredvid den ligger en 11 mot 11 gräsplan. Dessa ytor ligger på kommunens mark. Lekebergs IF arrenderar dessutom en träningsplan av privata markägare som ligger i anslutning till 11 mot 11 gräsplanen.

För att kunna utveckla verksamheten utifrån dagens antal lag och grupper i olika aktiviteter krävs att den arrenderade ytan utökas i areal och inte minst säkras för fortsatt användning av barn och ungdomsfotbollen. Det krävs också att trygga infrastruktur kring de olika delarna av arenorna utvecklas. Det mest naturliga är att utveckla uppbyggda cykel och gångvägar som knyter ihop de olika huvuddelarna av Lanna/Hidinge från väster-öster och norrut mot Skärmartorp och Lekhyttan.

I ett längre tidsperspektiv bör hela "nya Lanna centrum" - öster om skolan, vara sammankopplat med elljusspår som utgår från idrottsplatsen genom nya

Sälven området upp runt dammen (Garphytteån) - Rastorp och från skolan med elljus förbindelse genom "trollskogen" upp till Lanna badgruva. Det är essentiellt för både barn, ungdomar och vuxna att skapa trygga, upplysta gång- och cykelvägar som leder till och från skolan, MTB spår, lanna badgruva med utegym (under utveckling av kommunen), Hidinge sporthall, skolan och Vretalunds IP.

Den andra delen av vår arena ligger idag vid Hidingebro. Den kallas Åvallen och är oombärlig yta för fotboll på tidig vår och sen höst. Idag driver vi denna yta utan något samarbete och är beroende av pensionärer som lägger ner mycket tid för att hålla planen i så bra skick som möjligt. För att vi ska kunna underhålla Åvallen in i framtiden krävs renoivering av hygien faciliteter och en markant förbättrad infrastruktur i form av cykel och gångstråk för barn och unga att kunna ta sig till och från fotbollsplanen.

Den tredje delen av våra arenor är MTB banan vid Lanna badgruva. Samverkan med kommunen har hittills varit bra. Banan är välbesökt av både förenings medlemmar, övriga Lannabor och cyklister som kommer från både när och fjärran då banan omtalats i reportage i cykeltidningar. För fortsatt utveckling och underhåll behövs en trygg anslutning med elljus och en säkerhet kring nyttjandet av området för banan.

Lanna/Hidinge är den kommundel som har växt snabbast i kommunen de senaste åren. Vi ser att antalet medlemmar kommer att växa. Det finns redan idag önskemål från medlemmar att starta nya grupper och utöka vår verksamhet med andra aktiviteter för alla åldersgrupper både inom och utomhus.

Hidinge sporthall är oerhört viktig för föreningens aktiviteter och det har varit värdefullt att kunna utnyttja den gamla lilla gymnastiksalen som nu är riven. Redan idag bör kommunen tillsammans med Lekebergs IF se på hur ytan där idag grusplanen ligger kan utvecklas för att underlätta det framtida trycket på Hidinge sporthall t.ex. med utegym, konstgräs, pumptrack för cykel, balansbanor osv. Här skulle Elever och personal på skolan tillsammans med medlemmar och styrelse i Lekebergs IF tillsammans kunna planera hur området kan utvecklas för både allmänheten, elever och föreningens medlemmar de närmaste åren då skolan och idrottsplatsen ligger sida vid sida.

Tack för att vi fått ge detta inspel i den tidiga dialogen av arbetet med den Fördjupade Översiktsplanen för Lekebergs kommun. Vi i Lekebergs IF ser fram emot vidare dialog.

Kommentar: Användningen av arrenderad privat mark för träningsplanen vid Hidinge skola behöver hanteras i samråd med markägaren. Markägaren har i dialogen uttryckt önskemål att ev kunna använda marken för bostadsändamål på längre sikt, se L6. Ert önskemål om bibehållna rekreationsytor väster om Hidinge skola vägs in i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Framkomlighet och trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter är en central fråga i arbetet med översiktsplanen. I det fortsatta arbetet behöver lämpliga åtgärder för att öka framkomlighet och trafiksäkerhet för fotgängare och cyklister studeras vidare, se L1, L4, L8, L17, L23, L24. En viktig del är att prioritera utveckling av huvudcykelstråk genom tätorterna, se sid 57 i dialoghandlingen. Ett sådant huvudstråk föreslås mellan Hidinge skola och Lanna gruvområde dvs ungefär samma sträckning som ni lyfter. Lokaliseringen av huvudcykelstråk behöver studeras vidare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Idén för ett motionsspår genom Lanna via idrottsplatsen, nya Sälvenområdet, runt Garphytteån, vägs också in i det fortsatta arbetet.

Frågor om renoivering av Åvallen faller utanför översiktsplanearbetet men förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning och kultur- och fritidsavdelning. Åvallen ligger mycket nära väg 204, där ett kommuncykelstråk föreslås i översiktsplanen, se 47 och 57 i dialoghandlingen. Ett genomförande kan ta några år, men sträckan mellan Lanna och Fjugesta bör ha hög prioritet. Det skulle kraftigt öka tillgängligheten till Åvallen med cykel. Se även F4.

Det pågår precis som ni nämner ett projekt för att rusta upp och tillgängliggöra gruvområdet där MTB-banan ligger, se L19, L23.

När det gäller den gamla idrottshallen så ersättes den av Hidinge sporthall och har rivits för att ge plats för en utökning av skolans lokaler. För fortsatt diskussion och planering av aktiviteter i området hänvisas till kommunens teknik- och serviceavdelning och kultur- och fritidsavdelning.

Mullhyttan

Sammanfattning av synpunkter i Placetoplan (Mp)

Totalt 49 svarande
Totalt 97 synpunkter

Vilka svarade?

Totalt inkom 97 synpunkter från 49 svarande om utvecklingsskissen över Mullhyttan tätort via sidan www.placetoplan.com/mullhyttan.

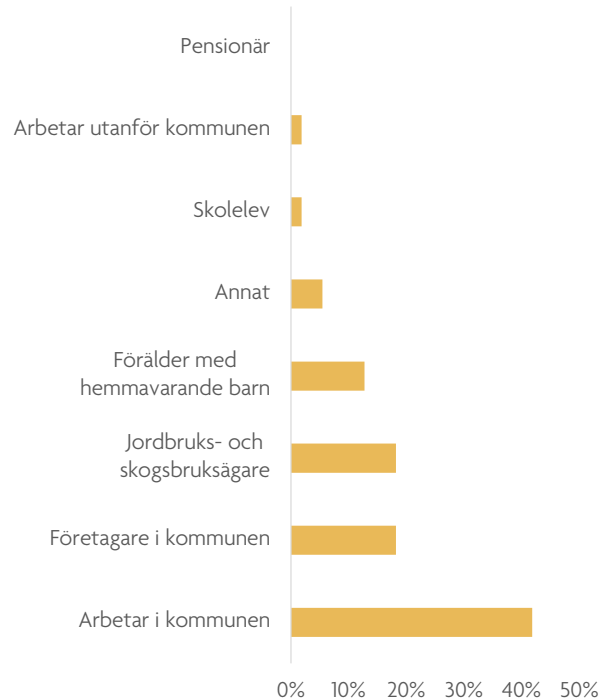
Större andel män blande de svarande

Bland de svarande utgjordes en större andel av män 55 % än kvinnor 45 %.

Många svarade som arbetande, företagare och jordbruks-/skogsbruksägare i kommunen

I Mullhyttan utgjordes nästan 80 % av de svarande av människor som angav att de arbetar, äger företag eller äger jordbruks- och skogsbruksmark i kommunen.

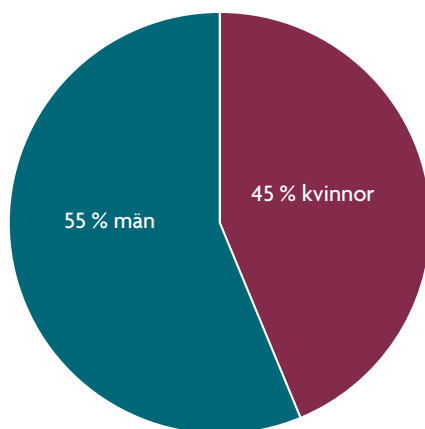
En majoritet av de svarande angav av de bor i Mullhyttan.

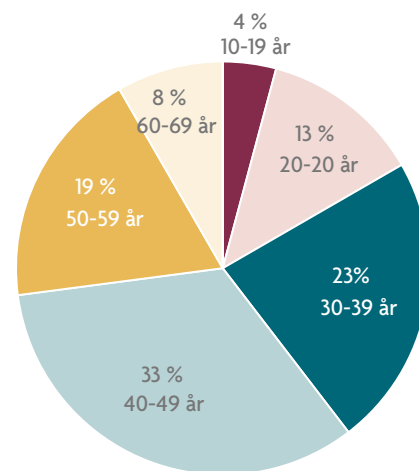
Figur 30. Grupper som svarade - Mullhyttan

4 procent av de svarande var skolelever

Störst andel av de svarande tillhörde gruppen 40-49 år, 33 %. 4 % svarade som skolelever mellan 10-19 år, men pensionärer och åldersgrupperna över 70 år saknade helt representation.

Figur 31. Könfördelning svarande - Mullhyttan

Figur 32. Åldersfördelning svarande - Mullhyttan

Positiva synpunkter på Mullhyttan utvecklingskiss

Fördelning

Totalt inkom 12 positiva synpunkter på Mullhyttans utvecklingskiss. 58 % av synpunkterna kopplades till *natur och friluftsliv* följt av *jordbruk, skogsbruk och hästhållning* 33 % och *bostadsbebyggelse* 25 %.

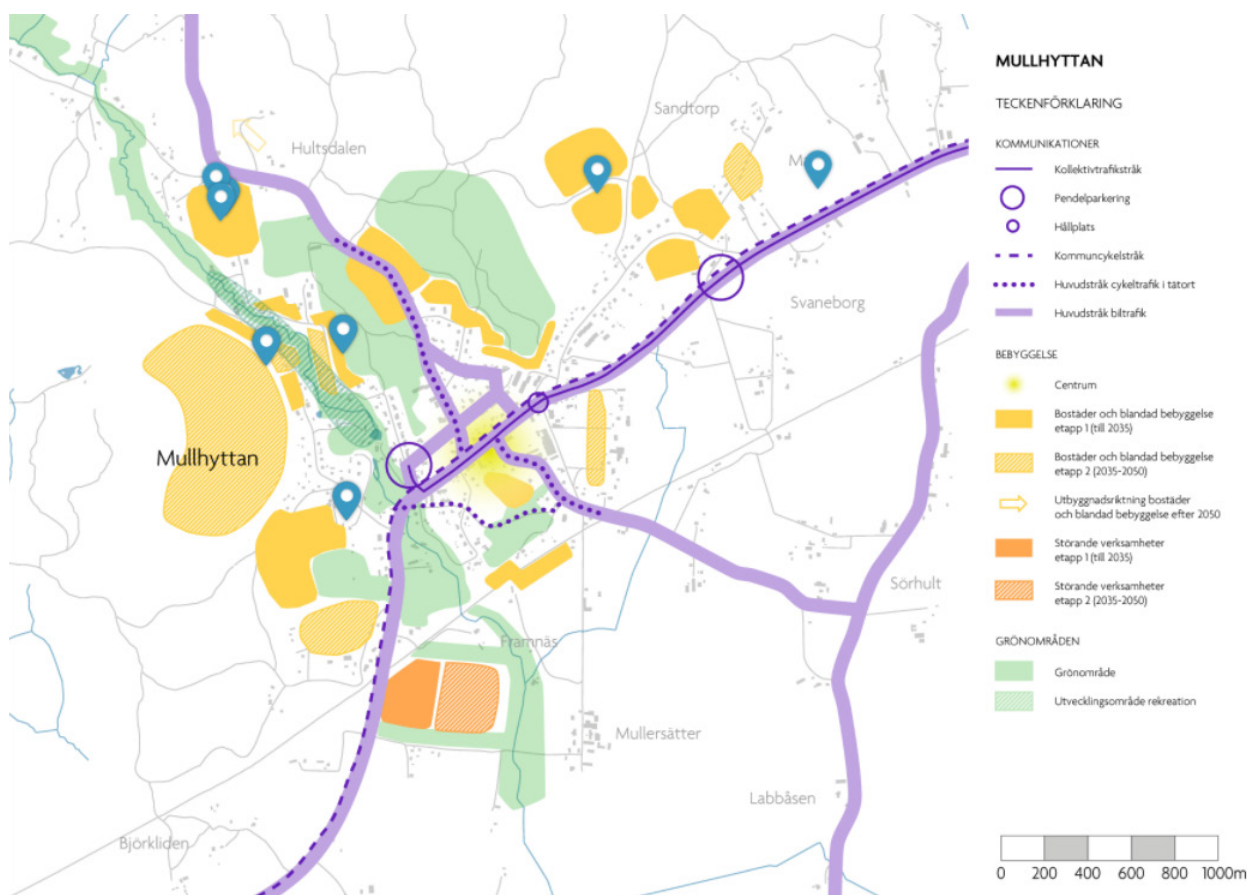
Positiv återkoppling på bebyggelse på vissa av höjderna i Mullhyttan

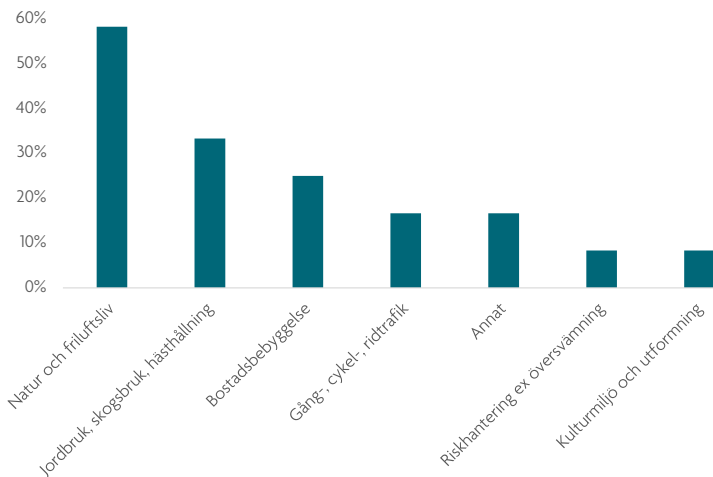
De positiva synpunkter som kom in på utvecklingskissen handlade främst om återkoppling på den bebyggelse som ritats ut på vissa av höjderna i Mullhyttan. De svarande som ställde sig positivt menade att vissa av höjderna lämpar sig väl för bebyggelse då de kan skapa attraktiva bostäder med möjlighet att skapa rekreativa utkiksplatser för allmänheten. De motiverade också bebyggelse på höjderna med att det inte direkt påverkar småortskänslan inne i samhället.

"Bra område för byggnation då området har potential att locka bostadsköpare. Jag tycker vi borde utnyttja de höjder vi har i Mullhyttan för att skapa attraktiva bostäder med utsikt något som inte görs idag till sin fulla potential. Dessutom är området inte mitt i samhället, vilket är positivt för att behålla småortskänslan. Bygg på höjderna!"

Man 40-49 år

Figur 33. Positiva synpunkter på Mullhyttan utvecklingskiss

Figur 34. Kvaliteter kopplade till positiva synpunkter

"Mycket bra idé att bygga bostäder på vissa höjder i Mullhyttan. Det skulle ge attraktiva boenden med fina utsikter. De fina utsikterna kan också nyttjas för rekreation genom att skapa allmänna utsiktsplatser..."

Man 20-29 år

Förbättringsförslag till Mullhyttans utvecklingskiss

Fördelning

Totalt inkom 39 förbättringsförslag på utvecklingskissen över Mullhyttan. 21 % av synpunkterna kopplades till *natur och friluftsliv* följt av *gång-, cykel-, ridtrafik* 18 %, *biltrafik* 15 % och *centrum* 10 %.

Ett riktigt centrum med bostäder för alla skeden i livet

Flera av de svarande efterfrågade ett "riktigt centrum" i Mullhyttan, med en förtätning av bebyggelse med vacker arkitektur (inspirerade av äldre trästäder i Bergslagen/Grythyttan/Säter) och ett gemensamt torg. Ett förslag på läge var mellan kyrkan och Hyttebacken, med torget placerat centralt vid Hyttebacken eller ovanför den tidigare kiosken. En svarande föreslog att det i centrumläget bör tillkomma nya lokaler ämnade åt företagande och offentlig verksamhet.

"Ett torg i Mullhyttan att samlas kring vid olika högtider, marknader osv. Hade gärna sett att det låg i området innan kvarnen, straxt ovanför där gamla kiosken tidigare låg. En fin miljö både för oss som bor i Mullhyttan, men även för genomresande. Det skulle vara trevligt."

Man 40-49 år

Bostäderna som eventuellt tillkommer får gärna vara hyresrätter för unga vuxna eller lägenheter som äldre kan flytta till när de inte längre vill bo i hus.

Två respondenter efterfrågade också en idrotts-hall.

"Planera så att det går att bygga fler bostäder för äldre som vill flytta den hus till lägenhet så att man slipper flytta från samhället för att hitta lämplig bostad."

Kvinna 40-49 år

Ökad prioritet för gående och cyklister

För att få till en trafiksäkrare miljö med ökad prioritet för gående och cyklister i Mullhyttan efterfrågades:

- Hastighetsdämpande refug vid in- och utfart till Mullhyttan och i centrum. Ex i form av upphöjd korsning och säkrare övergångsställen i centrum och i anslutning till skolan.
- Gång- och cykelbana från centrum upp till Åsavallen.
- Förbättra för gång och cykeltrafikanter längs väg 204:an, gärna cykelbana mellan Dormen/Mullhyttan/Fjugesta/Kvistbro.

- Belyst cykelväg till Åsavallen (ok med samma standard som elljusspåret)
- Cykelparkering vid pendlarparkering

"Hur fort ska det egentligen gå igenom Mullhyttan? En vägbula i mitten hade varit fint, kanske en upphöjd korsning så man får ett säkert övergångsställe också så ungarna kan gå säkert till skolan."

Man 40-49 år

Bygg inte på skogsmark

Flera av de svarande motsatte sig en bebyggelseutveckling i Mullhyttan generellt, men specifikt på den förändrade markanvändning som i utvecklingskissen föreslogs på skogsmark och på höjderna. De uttryckte att det finns lämpligare platser för bebyggelse, så som vid Mullersätter eller gamla stationen som ansluter till befintlig bebyggelse.

Skogsmarkerna som bebyggs i förslaget beskrevs som viktiga platser för Mullhyttans karaktär och befintliga värden. Både som friluftsområden och vistelse- och lek miljöer för barn.

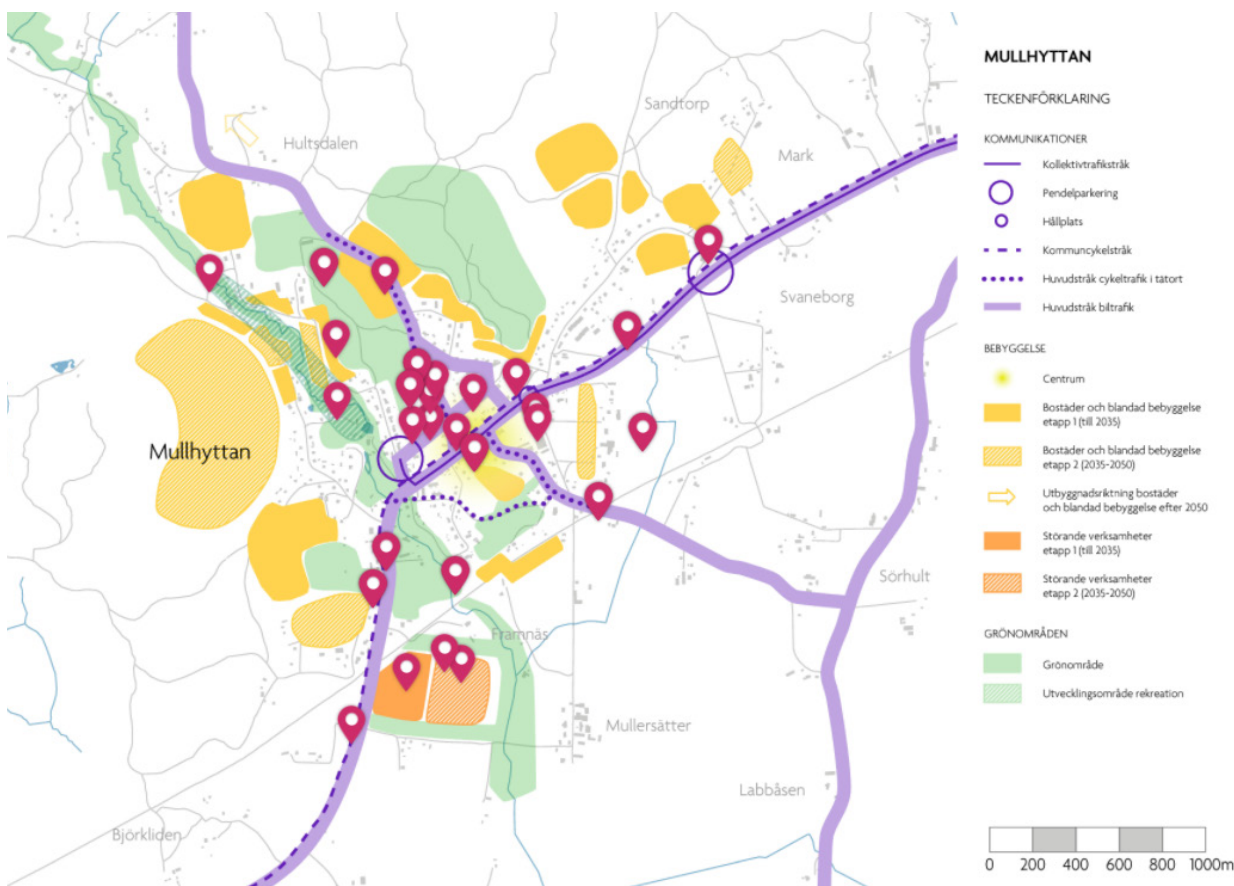
"Jag som skogsägare har valt att flytta till Mullhyttan för närheten till skogen och lugnet. Om kommunen fullföljer planen med byggnation av bostäder på denna plats så innebär det att mycket av skogen som mina barn leker i nu - och i framtiden ev ska ärva, tas ner..."

Man 30-39 år, Jordbruks- och skogsägare

"En av de sakerna som gör Mullhyttan speciellt är närheten till grönområden och natur!!"

Man 40-49 år

Figur 35. Förbättringsförslag på Mullhyttan utvecklingskiss

Attraktiva platser och stråk

Flera av de svarande delade tankar om hur Mullhyttan kan få mer attraktiva platser och stråk:

- Utveckla och snygga till befintliga gångstråk utmed ån och knyt samman detta med gamla banvallen söder om kv 204. Utveckla ytorna längs med ån som parkområde med gångstråk och sittbänkar.
- Addera en öppen lekplats som inte är knuten till förskola/skola, utan där föräldrar och barn kan träffas och umgås.
- Skulptur- och konstpark längs Mullhytte letstig.
- Belysning och beredning längs gamla banvallen.
- Centralt torg för högtider och marknader.
- Koppla samman skogen (som i skissen är planerad för störande verksamhet) med banvallen och gör området mer tillgängligt för friluftsliv.

Delade meningar om industriområde

Kring den utritade ytan för störande verksamhet rådde delade meningar. Flera ansåg att det var positivt med ett industriområde som leder till mer närliggande service och lokala arbetstillfällen. Men

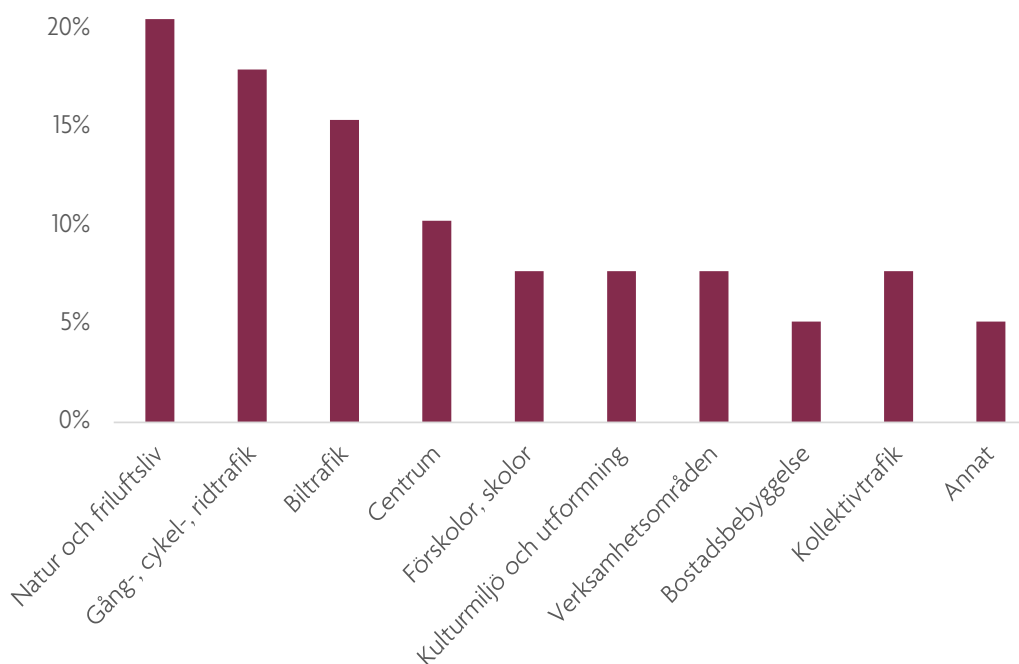
samtliga synpunkter ifrågasatte läget då den störande verksamheten är placerad i ett av de skogspartier som ligger närmast centrala Mullhyttan, som också är en del av ett promenadstråk som är sammankopplat med den populära banvallen.

Flera svarande är dock positiva till en utvidgning av befintlig industri vid Brightec och runt gamla snickerifabriken, så att verksamheterna får möjlighet att expandera och fortsätta finnas kvar på orten.

"Det finns många områden och platser runt Mullhyttan som har potential för ett industriområde, där inte skog och natur eller bostadsfastigheter blir lidande."

Kvinna 30-39 år

Den pendlarparkering som föreslogs i utvecklingskissen ansågs inte tillföra något, andra mer attraktiva lägen hade istället varit längs 204:an i höjd med Ljungtorp eller Övratorp.

Figur 36. Typ av förbättringsförslag

Berätta vad du tycker är viktigt att tänka på när Mullhyttan växer

Översikt

Av de totalt 26 svarande på ovanstående fråga berördes liknande teman som i förbättringsförslagen.

Inte bara en plats att bo på

Fler svarande i Mullhyttan lyfte behovet att växa ur ett företagarperspektiv. För att det ska finnas möjlighet att både etablera och växa som företag i Mullhyttan behövs:

- Fler bostäder (för arbetskraft, unga, äldre som vill lämna villan men bo kvar i Mullhyttan)
- Yta att expandera
- Bygg ut barnomsorg och skola (renovera)
- Fritidsaktiviteter för barn och unga
- Boll-/idrottshall
- Större livsmedelsbutik/lanthandel/restaurang med större utbud
- Nytt äldreboende

Behåll karaktären - bygg inte för tätt

De svarande uttryckte också att det är viktigt att Mullhyttan växer i lagom takt och att det inte blir för trångt, tätt eller "för mycket stan". Med det menade de att radhus och hus inte ska byggas för tätt inpå varandra och att landsbygdskaraktären ska respekteras och bibehållas. De menade också att det viktigt att behålla balansen mellan natur och bebyggelse för att bevara det som utgör Mullhyttans identitet.

"Att samhället växer i en lagom takt och på ett sätt så att det inte förlorar sin karaktär."

Kvinna 30-39 år

Bygg inte i skogsområden

Precis som i synpunkterna med förbättringsförslag var det många som reagerade på den bebyggelse och störande verksamhet som ritats ut på socialt

värdefulla skogsområden. Särskilt de som ligger i "centrala" Mullhyttan och runt Carlsforsvägen/Ålundavägen som de svarande beskrev att de använder dagligen.

Bla. menade två förskollärare, på Mullhyttans förskola, att de bostäder som placerats norr om förskolan hotar den populära och lättillgängliga skogen som verksamheten använder flitigt. De beskrev att skogsområdet används som både lek- och undervisningsmiljö och att det korta avstånden är av stor vikt för verksamheten.

"Vi älskar vår bygd och vill att behovet av närheten till naturen tas på allvar i form av att våra befintliga grönområden och skogar runt Carlsforsvägen och Ålundavägen får vara kvar."

Kvinna 30-39 år

Attraktiva platser och stråk

Även under denna fråga efterfrågades fler attraktiva platser och stråk i Mullhyttan i form av:

- Spontanidrottsplatser och lekplats
- Torgyta och samlingsplats
- Hårdgör ytan mellan Ica/Letstigen för marknader
- Cykelvägar inom Mullhyttan och till intilliggande tätorter (Fjugesta). 204 saknar väggren och är för trafikerad. Utnyttja gärna den banvall som finns på samma sätt som det är gjort mellan Fjugesta och Gropen.
- Rekreationsområden i naturen runt Mullhyttan med promenadslingor, liknande det som finns i Trystorps ekäng är också önskvärt, Trollkarl och Trollkarlsklint är ett av flera områden som skulle passa till det.

Tycker du att det är en bra idé att bygga bostäder på höjderna i Mullhyttan? Varför/ varför inte?

Översikt

Av de totalt 16 svarande på ovanstående fråga var majoriteten positiva till bostadsbebyggelsen på höjderna i Mullhyttan (10 svar) och 5 respektive 1 svar svarade nej eller vet ej.

Positiva till möjligheten med attraktiva bostäder med utsikt

De som var positiva till bostadsbebyggelse på höjderna tror att det finns potential att utnyttja terrängen för att skapa attraktiva bostäder med vackra utsikter och naturliga höjder. Ett tillskott på bostäder ansågs också kunna bidra till att bibehålla och utöka lokal service. Andra argument för bebyggelse på höjderna var att jordbruksmarken kan bevaras.

"Det är en bra plats att bygga på"

Man 40-49 år

Majoriteten betonade dock vikten av att bebyggelsen inte placeras för tätt och att det inte blir för många tillkommande bostäder.

"Ja det kan vara bra men bara det inte blir för mycket och trångt."

Kille 10-19 år, Skolelev

"Ja då tas inte åkermark i anspråk. Bättre utsiktsmöjligheter skapas. Säkrare mot framtida översvämningar"

Man 60-69 år

Krångligt, dyrt och utspritt

Av de som ställde sig negativt till bostadsbebyggelse på höjderna löd motiveringarna att det är krångligt och dyrt att bygga på kuperad mark samt att det skapar ett mer utglesat samhälle istället för att förtäta i anslutning till befintlig bebyggelse i centrala Mullhyttan.

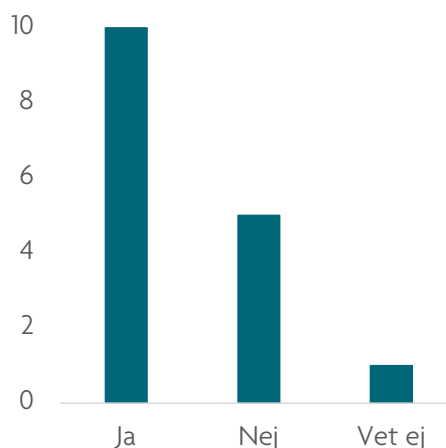
"Jag tänker att det viktigaste med en expansion av ett samhälle är att det ska hänga ihop."

Man 40-49 år

Bland de som var kritiska fanns också en oro för att bebyggelse på höjderna skulle innebära att skogspartierna runt Ålundavägen och Carlsforsvägen avverkas.

"Nej, jag och många med mig har valt att bo i Mullhyttan för närheten till naturen. Om bostäder byggs på höjderna tas mycket av naturen bort."

Kvinna 30-39 år

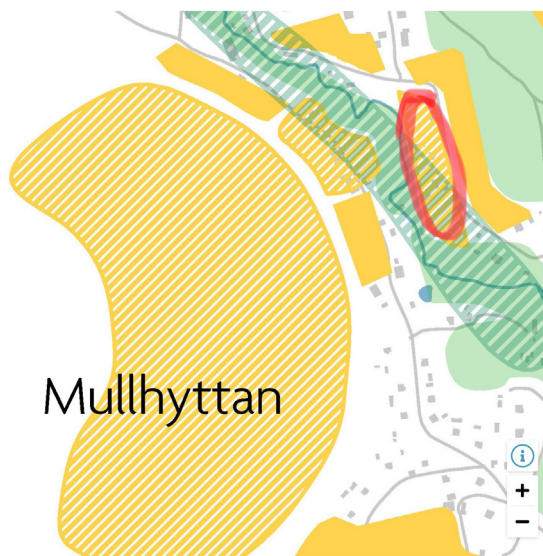
Figur 37. Svar på frågan om bebyggelse på Mullhyttans höjder

Skriftliga synpunkter med kommentarer M1-M12

M1 - Boende Mullhyttan, (Carlsforsvägen)

På översiktsplanen över Mullhyttan (se nedan) är vårt hus och tomt (Carlsforsvägen 25) markerad som "Bostäder och blandad bebyggelse etapp 2". Förklara gärna hur ni menar här. Det är ju redan bebyggda, privatägda tomter i det markerade området.

*Kommentar: I den första utvecklingskissen på sid 71 har kommunen tittat översiktligt på möjlig markanvändning ur ett helhetsperspektiv, det vill säga var det skulle vara möjligt att utveckla Mullhyttan i framtiden. I nästa steg behöver områdena studeras närmare, bland annat utifrån de synpunkter som kommit in i dialogen. **Det område för bostäder på västra sidan om Carlsforsvägen som du lyfter har dock felaktigt hamnat på redan bebyggda tomter vilket behöver rättas till i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.***

M2 - Boende Mullhyttan (Carlsforsvägen)

My name is David vanderEyck, of Carlsforsvägen 25, Mullhyttan. I work night shifts in Örebro so I've just arrived home to hear the news of some development plans in the village. Growth of Mullhyttan is certainly a wonderful thing however as you will soon understand the area directly adjacent to our house is specifically problematic (the area of woods between Carlsforsvägen and Tryggebodav.). Taking myself and my partner out of the picture for a moment, I seek to convince you of the importance of a certain rocky outcrop that the local school children refer to as 'the mountain'. Not

only can one hear the laughter and playing on 'the mountain' regularly, it will be the laughter of all future generations that will be robbed of enjoying this remarkable natural wonder. You may ask the School/preSchool personel to confirm that the teachers themselves take the children there for outings due to its natural attraction as an exciting play area, as aforementioned known as the 'little mountain'.

Without making this any more difficult I will briefly give our personal argument.

I made the decision to call Sweden my home in 2010, when I moved to Sweden with my partner. We lived in the city for many years waiting patiently to purchase a perfect little 'Torp' on the countryside. We finally found our little cottage in Carlsforsvägen which was built in the late 1800's and friends in the village were very happy some vibrant energy was being given to what I would call a Swedish heritage house.

Many Swedes have asked me over the years if I ever planned to go back to Australia to live, as I am Australian, as they all think it's paradise but I always tell them I have an ideal paradise home on the countryside in Mullhyttan. I understand you are obviously not as familiar with our immediate area as we are, but I have tried to be as pleasant as possible but must inform you I am thoroughly unimpressed that the area directly adjacent to our house was even suggested and furthermore I have seen that our very property is located within the orange zone marked for proposal which is very disappointing as well as confusing.

I would be very grateful to hear news back from you as soon as you make your decisions in regards to informing me to 'relax' because until then, the stress of not knowing will be a constant psychological burden for me and my family.

Lastly, without the adequate word in the English or Swedish vocabulary I would add that coming in and bulldozing 'the mountain' would be almost blasphemy.

Kommentar: Första utvecklingskissen är översiktlig och har tagits fram för att få inspel och tankar från er som bor i området. Med utgångspunkt från de synpunkter som nu kommit in, kommer nu arbetet att fortsätta ändringar av den första skissen och med fortsatt utredning och avvägning

mellan till exempel rekreationsvärden och behovet av att hitta centrala lägen för ny bostadsbebyggelse för att Mullhyttan ska kunna växa.

Med anledning av de värden som "berget" framförs av dig och andra föreslås att utbyggnadsområdet för bostäder mellan Carlsforsvägen och den nordsydliga gångstigen genom skogen omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen med beaktande av rekreationsvärdena i området. Se även M10.

När det gäller frågan om område för bostäder väster om Carlsforsvägen för kommentar se M1.

M3 - Markägare Mullhyttan (Långvassen 1:1)

Jag vill lämna synpunkter inför kommande översiktsplan. Jag hoppas att översiktsplanen kommer att ge utrymme för att revidera den gällande detaljplanen för området "Långvassen" utanför Mullhyttan. Området Långvassen ligger i ganska skarp sluttning mot sjön Multen med kvällssol från sjösidan.

Området Långvassen har en gällande detaljplan med 24 bebyggda tomter som alla används som fritidshus. Detaljplanen omfattar ytterligare 16 tomter varav jag och min fru sedan år 2012 äger 10 tomter.

Vi önskar att översiktsplanen ger utrymme för att sälja och bebygga en del av de tomter som ännu inte är avstyckade eller bebyggda. Gällande översiktsplan ger utrymme för att bygga även för året runtboende i fritidshusområden, det är önskvärt att även kommande översiktsplan ger utrymme för det. Gällande detaljplan tillåter mycket begränsade byggytor och bygghöjder. Skall tomterna vara attraktiva för nybyggnation av villor eller fritidshus behöver kommande detaljplan ge utrymme för villor av den storlek som dagens blivande villaägare/fritidshusägare söker. Önskvärt är att kommande översiktsplan ger utrymme för att justera byggnadsytorna så att tomterna blir attraktiva att bygga på. Avloppsfrågan för nya tomter kan lösas med gemensamt minireningsverk som är förberett för anslutning till eventuellt kommande kommunalt avlopp.

Ingen tomt har sålts för nybyggnation sedan 60-talet. Senaste året har vi fått några förfrågningar om att sälja tomter. Innan det kan bli någon försäljning av tomter måste nog detaljplanen ändras så att byggytan för huvudbyggnaden ökas väsentligt från nuvarande 70m². Tomterna blir enligt gällande de-

taljplan mycket stora och vi har inte för avsikt att förändra det i ansökan om reviderad detaljplan.

I underhandskontakter med kommunen har det framförts krav på att ansluta alla befintliga 24 tomterna till en gemensam avloppslösning (minireningsverk) för att få tillstånd för avlopp på nya tomter. Kvarstår det kravet kommer ingen ytterligare tomt att säljas och bli bebyggd av nuvarande ägarna till området.

Vi tror att fritidshusområdet skulle må bra av att bli uppblandat med nytt permanentboende.

Sammanfattning:

- Översiktsplanen bör ge utrymme för att revidera nuvarande detaljplan för Långvassenområdet.
- Översiktsplanen bör ge utrymme för att bygga både permanentbostäder och fritidshus i Långvassenområdet.
- Översiktsplanen bör ge utrymme för att revidera detaljplanen så att det blir möjligt att bygga permanentbostäder och fritidshus av den storlek som är attraktiv i dag.
- Översiktsplanen bör ge utrymme för ett eller flera minireningsverk i området utan krav på att ansluta befintliga bostäder.

Kommentar: Inriktningen i den gällande översiktsplanen att möjliggöra konvertering från fritidsboende till åretruntboende i Mullhyttans omland föreslås finnas kvar i den nya översiktsplanen. Detta stödjer revidering av t.ex. detaljplanen i Långvassen för att öka byggrätterna, vilket ur ett översiktsplaneperspektiv bedöms som lämpligt.

Utsläpp av avloppsvatten räknas som miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Generellt sett bör huvudregeln vid planeringen av ny bebyggelse vara att tillkommande bebyggelse ansluts till kommunal vatten- och avloppsanläggning om sådan går att ordna. I Långvassenområdet finns redan en detaljplan som anger att "vatten och avlopp på sikt bör lösas genom gemensamma anläggningar för hela området" och i planen finns ytor avsatta för infiltration. Några gemensamma lösningar har inte genomförts men om det nu blir aktuellt med ökade byggrätter och fler boende är det lämpligt att man utreder lösningar för detta. Huruvida detta ska ske för hela området eller om bara den obebyggda delen av området ska ges möjlighet till utökade byggrätter och krav på gemensamhetslösningar för vatten och avlopp hanteras inte i översiktsplanen utan bör lösas i fortsatta dialog med kommunen (miljö, bygg, VA).

M4 - Boende Mullhyttan

En av de sakerna som gör Mullhyttan speciellt är närheten till grönområden och natur. När ni var ute på er turné här i Mullhyttan så framhöll ni att det var viktigt att bevara dessa områden. Förslaget om att bygga STÖRANDE VERKSAMHETER dvs INDUSTRIOMRÅDEN vid Framnäsavägen är inte någon bra ide av flera anledningar:

1. Störande verksamhet innebär störande ljud och lukter vilket skulle vara odestigt för de medborgare som bor bredvid och nära området. Det är planerat alldeles för nära centrala Mullhyttan och för nära bostadsfastigheter.

2. FRÄMJA NATUREN OCH GRÖNOMRÅDEN var något som ni lyfte fram när ni var ute på medborgarsamtal i Mullhyttan. INDUSTRIOMRÅDET är planerat över ett av de fina skogspartierna som ligger närmst centrala Mullhyttan. Detta skogsområde är också en del av ett promenadstråk som är sammankopplat med banvallen som är väl använt av många för promenader.

Att bygga ett industriområde är i sig positivt då de leder till närliggande service och kan leda till lokala arbetstillfällen. Men placeringen är avgörande för att behålla balansen med naturen som är väldigt viktig för Mullhyttan, både i att locka fler som vill bo i Mullhyttan av den anledningen men också för att det är attraktivt för alla sommargäster som finns kring Mullhyttan. Det finns många områden och platser runt Mullhyttan som har potential för ett industriområde, där inte skog och natur eller bostadsfastigheter blir lidande.

*Kommentar: Utvecklingskissen på sid 71 visar ett första förslag över möjligt läge för nytt verksamhetsområde i Mullhyttan. I det fortsatta arbetet behöver alternativa lokaliseringar för lokalisering av område för störande verksamheter utredas vidare, inte minst med hänsyn till befintliga bostäder. Med anledning av de synpunkter som kommit in från er och andra i den tidiga dialogen, **föreslås att det utbyggnadsområden för verksamheter som föreslagits vid sydvästra infarten till Mullhyttan omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.** Se även M5, M7, M8, M9.*

*Många lyfter precis som du vikten av att ta vara på naturen och grönområdena i Mullhyttan, se M2, M7, M8, M9, M10, M11, M12. Det är viktiga värden för de boende i Mullhyttan men också en del av Mullhyttans attraktionskraft. **I det fortsatta arbetet med översiktsplanen behöver balansen mellan behovet av platser för nya bostäder och t.ex. natur- och rekreationvärden, studeras närmare,** se även kommentar M12.*

M5 - Boende Mullhyttan

Vill absolut inte att det byggs någon störande verksamhet vid Framnäsavägen.

*Kommentar: Med anledning av de synpunkter som kommit in från er och andra i den tidiga dialogen, **föreslås att det utbyggnadsområden för verksamheter som föreslagits vid sydvästra infarten till Mullhyttan omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.** Se även M4, M7, M8, M9.*

M6 - Boende Mullhyttan

- En cykel/gångväg längs Tryggebodavägen upp mot Åsavallen (och gärna ännu längre) är MYCKET angeläget. Vägen är oerhört smal på vissa ställen och många kör fortare än tillåtet.

- Ev planerad bebyggelse intill Åsavägen är olämplig, eftersom nuvarande gårde i vissa fall används som betesmark!!

- Arbetet med att göra om busslinje 513 och 527 till en sammanhållen linje är bra. Tycker också att två pendlarparkeringar i Mullhyttan är bra.

Upplysningsvis kan nämnas att Länsstyrelsen jobbar på att byggnadsminnesförklara Mullhyttans Bygdeförenings två områden kring Kvarnen och Sågbacken. Vet inte om det påverkar ÖPs tankar om att "säkerställa behovet av närrecreation och sammanlänkade grönområden i tätorten" resp "utveckla och tillgängliggöra området längs Mullån för rekreation"

Dessutom är behovet av en större idrottshall i Mullhyttan mycket stort – hittar inget i ÖP om detta.

*Kommentar: Trafiksäkerhet och framkomlighet för framför allt oskyddade trafikanter är en viktig fråga i arbetet med översiktsplanen, sid 66-70 i dialoghandlingen.. Bland annat har sträckan som du nämner mellan Letstigen och Åsavallen på Tryggebodavägen identifierats som ett viktigt cykelstråk. **Frågan om åtgärder för att höja trafiksäkerheten i Mullhyttan utreds vidare i det fortsatta arbetet.** Se även M10*

Din synpunkt om eventuell bebyggelse intill Åsavägen noteras i det fortsatta arbetet med att närmare studera lokalisering och utformning av bostadsbebyggelse i Mullhyttan.

Roligt med de nya byggnadsminnena vid Kvarnen och Sågbacken. Kulturmiljön i området bedöms kunna samverka väl med att utveckla natur- och rekreativvärdena runt Mullån.

Dina synpunkter om busslinje och pendelparkeringar noteras. Vad gäller pendelparkering vid Mohultsvägen se M10, M12. För frågan om idrottshall, se kommentar M12.

M7 - Boende Mullhyttan (Ljungstorp)

Jag tycker inte att det är en bra ide att bygga störande verksamhet i skogen i anknötning till banvallen. Detta av flera anledningar. Det finns flera närliggande bostäder som skulle påverkas negativt av en sådan verksamhet, dessutom är detta grönområde viktigt för oss som bor i och runt Mullhyttan. Och bör därför bevaras. Det är en skog som används flitigt av många människor. En plats av både återhämtning och lek. Ett av mina barn barn rider t ex ofta i skogen.

Jag tycker att det finns flera mer gynnsamma och naturliga platser att placera störande verksamhet på. T ex så har kommun mark ca 1,5 km utanför Mullhyttan mot Svartå. Det är vägen mot Kulls som ligger efter väg 204. Detta område är avskilt från boende men ändå i anknötning till Mullhyttan och används idag redan till bullrig verksamhet, där finns t ex en crossbana. Det området har bättre förutsättningar.

Kommentar: Med anledning av de synpunkter som kommit in från er och andra i den tidiga dialogen, föreslås att det utbyggnadsområden för verksamheter som föreslagits vid sydvästra infarten till Mullhyttan omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se även M4, M5, M8, M9. Ditt förslag om alternativ lokalisering beaktas i det arbetet.

Många lyfter precis som du vikten av att ta vara på grönområdena i Mullhyttan, för kommentar se M4.

M8 - Boende Mullhyttan (Långvassen)

Jag tycker inte det är en bra idé att placera en störande verksamhet i skogen vid banvallen. Då detta är en högst "levande" skog. Dvs den används dagligen av många i Mullhyttan. Stora som små, människor som djur. Det är en viktig mötesplats för många, skogen skänker inspiration till lek, motion, avkoppling, frid, närhet till natur. Det är många som rider eller motionerar sina hundar där. Att avverka och bygga en störande verksamhet gagnar ingen, det blir en förlust för Mullhyttan.

Jag är inte emot att det byggs störande verksamhet men det finns andra platser i närheten av Mullhyttan som är bättre lämpade för detta.

Kommentar: Med anledning av de synpunkter som kommit in från er och andra i den tidiga dialogen, föreslås att det utbyggnadsområden för verksamheter som föreslagits vid sydvästra infarten till Mullhyttan omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se även M4, M5, M7, M9.

Många lyfter precis som du vikten av att ta vara på grönområdena i Mullhyttan, för kommentar se M4.

M9 - Boende Mullhyttan

Jag är positiv till att man investerar i Mullhyttan, det är viktigt för samhällets framtid/överlevnad, och tycker att många tankar och idéer som ni delgav i montern var intressanta.

Tycker dock inte att det är en god ide att bygga störande verksamhet i skogen vid banvallen. Detta då skogen är en viktig del av vårt samhälle, en skog som används dagligen av många. Skogen bidrar till ökat välmående, en mötesplats för stora och små, motion för både människor och djur och möjlighet till inre avkoppling/återhämtning. Skogen bidrar till hälsa och livskvalité.

Jag bor i anknötning till skogen och banvallen och ser hur många människor dagligen passerar mitt hus för att sedan fortsätta in i grönområdet/skogen. Mina barn liksom många andra barn leker i skogen, och skogen blir således en viktig del i vardagen. Den främjar kreativt tänkande/lek och skapar goda minnen. Jag själv brukar springa/motionera i skogen. Jag hoppas verkligen att ni förstår hur många som går på dessa stigar och nyttjar denna skog regelbundet. Och att det därmed vore förödande att välja just den platsen till att bygga störande verksamhet på.

Jag vill påstå att banvallen och skogen gör Mullhyttan mer attraktivt.

Det finns många andra platser i närheten av Mullhyttan som är bättre lämpade för den här typen av verksamhet. Jag hoppas ni förstår vikten i att bevara området/skogen som den är.

Kommentar: Med anledning av de synpunkter som kommit in från dig och andra i den tidiga dialogen, föreslås att det utbyggnadsområden för verksamheter som föreslagits vid sydvästra infarten till Mullhyttan omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se även M4, M5, M7, M8. Många lyfter precis som du vikten av att ta vara på grönområdena i Mullhyttan, för kommentar se M4.

M10 - Markägare Mullhyttan (Labbåsen 1:71)

- Vi som ägare av marken Lekeberg Labbåsen 1:71 vill inte att marken ska användas till bostäder och blandad bebyggelse. Vi vill ha kvar vår skog, och känslan vi har längst upp på Ålundavägen/Carlsforsvägen. Skogstigen som går mitt i vår skog är ett stråk som används av många, och i vår skog växer olika sorters svampar, bär och andra växter - nödvändiga för att den biologiska mångfalden ska bibehållas.
- Och därmed säger vi nej till detaljplan för villa-bebyggelse och annan bebyggelse på vår mark. Vi har även stöd från våra grannar i denna punkt.
- Vi ser även att skogen mellan Carlsforsvägen och Tryggebodavägen - där bl.a. "Karl Orsa-berget" är beläget, blir kvar som det är idag. Det är en viktig plats för våra barn att leka i, och för oss vuxna att kunna ta en promenad i. Både familjer och grupper från skolan och fritids använder denna plats för att upptäcka naturen. Vi vill ha kvar de skogs- och grönområden som finns i centrala Mullhyttan idag. Det skulle vara en stor förlust både ur rekreativ synpunkt och miljösynpunkt om dessa områden tas bort.
- Pendlarparkering vid Mohultsvägen är ingen bra idé - gör istället parkeringen vid busshållplatsen på Carlsforsvägen större och bättre.
- Vi är många som går och cyklar från skolan och upp mot Åsavallen flera gånger per vecka - det är dags för en cykel- och gångväg där så att barn och vuxna säkrare kan ta sig upp till vårt fina område med fotbollsplan och padelplan.
- En större gymnastiksal skulle möjliggöra att fler aktiviteter kan hållas kvar i Mullhyttan. Vi har många eldsjälar som möjliggör att vi kan ha fotbollslag och gymnastikaktiviteter för barn och vuxna här i Mullhyttan - och det är verkligen guld värt. Dock kan få inomhusträningar med t.ex. fotbollslagen hållas i Mullhyttan eftersom att den är för liten redan för barn i 7-8-års åldern. Det gör att i dagsläget får de flesta lag åka till Hasselfors eller Fjugesta för att träna på vintern. Dags att satsa på oss i Mullhyttan genom att ge våra barn och ungdomar chansen att få utvecklas i sport och fritid här på hemmaplan!
- Det kommer bilar vid skolan dagligen som kör väldigt snabbt - vi ser gärna farthinder av något slag och också bättre parkering för oss föräldrar när vi lämnar/hämtar våra barn på skola och fritids.

- En cykelväg mellan Mullhyttan och Fjugesta skulle verkligen hjälpa oss som vill bidra till att minska bilåkandet. Kanske kan den beläggas på gamla banvallen?
- Hela banvallen borde dessutom belysas så man kan använda bl.a. naturstigen i Mullhyttan även när det är mörkt.
- En lekplats i centrala Mullhyttan, som ej är i anslutning till skola eller förskola skulle underlätta i dessa tider. Om man är hemma med förkylda barn så kan man ända komma ut och få lite rörelse utan att störa skolan t.ex.
- Sänk hastigheten genom Mullhyttan till 40 km/h. De flesta kör alldeles för fort genom samhället, och tar ingen hänsyn till varken cyklister eller gående. Fler och säkrare övergångsställen behövs verkligen!
- Se över belysningen runt Ålundavägen/Carlsforsvägen då det saknas belysningen vid bron längst upp på Ålundavägen.

Kommentar: I den första utvecklingskissen på sid 71 har kommunen tittat översiktligt på möjlig markanvändning ur ett helhetsperspektiv, det vill säga var det skulle vara möjligt att utveckla Mullhyttan i framtiden. I nästa steg behöver områdena studeras närmare, bland annat utifrån de synpunkter som kommit in i dialogen. Med anledning av era och andras synpunkter föreslås att det utbyggnadsområde för bostäder som föreslagits norr om Carlsforsvägen omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se även M11.

När det gäller "Karl-Orsaberget" och de värden som framförs av er, se även M2. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås att utbyggnadsområdet för bostäder mellan Carlsforsvägen och den nordsydliga gångstigen genom skogen omprövas med beaktande av rekreativvärdena i området.

Den pendelparkering som föreslagits vid östra infarten till Mullhyttan föreslås omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se även M12.

Trafiksäkerhet och framkomlighet för framför allt oskyddade trafikanter är en viktig fråga i arbetet med översiktsplanen. Bland annat har sträckan som ni nämner mellan Letstigen och Åsavallen på Tryggebodavägen identifierats som ett viktigt cykelstråk. Vidare föreslås t.ex. trafiksäkring av övergångar, se sid 66-70 i dialoghandlingen. För att höja säkerheten kan också hastigheter be-

höva ses över. [Frågan om åtgärder för att höja trafiksäkerheten i Mullhyttan utreds vidare i det fortsatta arbetet. Se även M6](#)

När det gäller frågan om cykelväg mellan Mullhyttan och Fjugesta har ett sk kommuncykelstråk föreslagits som går på Letstigen genom Mullhyttan och följer väg 204 till Gropen, se kommentar till M12. Denna kommer att behöva byggas i etapper, där sträckan genom Mullhyttan bör ha hög prioritet.

Vad gäller önskemål om lekplats i centrala Mullhyttan pågår planering för att successivt bygga större lek- och aktivitetsplatser i kommunens tre största tätorter under de kommande åren, se även M12. För frågan om gymnastiksal/idrottshall, se kommentar M12.

Ert önskemål om belysning på banvallen och vid Ålundavägen/Carlsforsvägen förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning.

M11 - Boende Mullhyttan (Carlsforsvägen)

Vi bor närmaste granne till skogen längst upp på Carlsforsvägen sedan många år. En stor anledning till att vi valde att bo här, trivs så bra och fortfarande bor kvar, är läget och närheten till skogen och naturen. Vi vet att våra grannar som alla har barn också sätter stort värde på skogen, inte minst för alla barns skull.

Den har också fina stigar som många utnyttjar

Vår önskan och förhoppning är att den fina skogen ska få finnas kvar och ej bebyggas.

Kommentar: Med anledning av era och andras synpunkter föreslås att det utbyggnadsområde för bostäder som föreslagits [norr om Carlsforsvägen](#) omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, se synpunkt och kommentar M10.

M12 - Markägare Mullhyttan (Norrhult 1:29)

Den pendlarparkering som ligger som förslag vid 204an strax "utanför" Mullhyttan är placerad på mark Norrhult 1:29 som tillhör oss. En pendlarparkering är inget vi är intresserade av att ha på vår mark. Kan dessutom tycka att placeringen inte är ultimata då det redan finns en parkering uppe vid busshållplatsen på samhället inte särskilt lång ifrån. Satsa på att utveckla den befintliga istället och anlägg en pendlarparkering mer åt Fjugestahället där tex. vägar från Vekhyttan ansluter.

Även den bebyggelse som planeras runt vår fastighet ställer vi oss inte jättestor till. Vi har valt att bo i denna del av Mullhyttan av bland annat den anledningen att husen inte ligger jättetätt och att man har naturen nära in på istället för massa bebyggelse. Man bor i samhället fast samtidigt inte. Skulle kännas väldigt tråkigt att gå miste om vårt läge. Detta är något som är viktigt att tänka igenom när det gäller hela Mullhyttan. Många har bosatt sig här är på grund av att det ser ut som det gör. Självklart är det kul om det satsas på Mullhyttan också. Men tänk en extra gång så att det blir bra och att det inte blir "för mycket" bebyggelse och att naturen/skogen få ge vika!!

Skulle tycka det var väldigt positivt ifall man kunde göra ordning banvallen mellan Gropen och Mullhyttan på liknande sätt som man gjort mellan Fjugesta och Gropen.

Tycker absolut att det ska satsas på en ny idrottshall i Mullhyttan. Våra barn ska få samma förutsättningar som övriga barn i kommunen! Dessutom har vi ju en väldigt aktiva idrottsförening som skulle ha stor glädje av att det finns en ordentlig lokal att hålla och utveckla sina verksamheter i.

För bygdens barnfamiljer och givetvis andra också skulle det vara jätteroligt om det fanns en välplanerad lekplats. Den som finns idag känns väldigt nära inpå skolan och det känns nästan som att röra sig på skolans område när man är där på dagtid.

Kommentar: Med anledning av [bland annat](#) er synpunkt om pendelparkering på er mark föreslås att den pendelparkering som föreslagits vid östra infarten till Mullhyttan omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Se även M10.

I den första utvecklingskissen på sid 71 har kommunen tittat översiktligt på möjlig markanvändning ur ett helhetsperspektiv, det vill säga var det skulle vara möjligt att utveckla Mullhyttan i framtiden. I nästa steg behöver områdena studeras närmare. I det fortsatta arbetet. I det fortsatta arbetet föreslås att balansen mellan behovet av platser för nya bostäder och olika andra värden (natur, rekreation etc) och konsekvenser för befintliga bostäder studeras vidare.. Det är en svår ekvation, eftersom många vill att Mullhyttan ska växa, men helst inte vill ha förändringar just där man själv bor, vilket är förståeligt. Denna balans behöver studeras närmare i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Flera har framfört önskemål om ny idrottshall i Mullhyttan, en fråga som inte hanteras i

översiktsplanen, och därför förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidsavdelning. Däremot påverkar inriktningen i översiktsplanen om en ökad bebyggelse i Mullhyttan, möjligheterna att också få till stånd en ökad service, till exempel en idrottshall. Se även M6, M10.

När det gäller lekplats pågår planering för att successivt bygga större lek- och aktivitetsplatser i kommunens tre största tätorter under de kommande åren. Se även M10.

i översiktsplanen föreslås att lägga kommuncykelstråket mellan Mullhyttan och Gropen längs med väg 204, dels för att banvallen är bruten på flera ställen, dels för att möjligheterna för medfinansiering är betydligt större vid en statlig väg. Det gör att banvallen får en annan roll i Mullhyttan än vad den har mellan Gropen och Fjugesta, där den ingår i kommuncykelstråket. I Mullhyttan kan den t.ex. utvecklas som ett viktigt lokalt rekreationsstråk. Se även M10.

Gropen-Kvistbro

Sammanfattning av synpunkter i Placetoplan (Gp)

Totalt 27 svarande
Totalt 45 synpunkter

Vilka svarade?

Totalt inkom 45 synpunkter från 27 svarande på utvecklingskissen för Gropen-Kvistbro via sidan www.placetoplan.com/gropen-kvistbro.

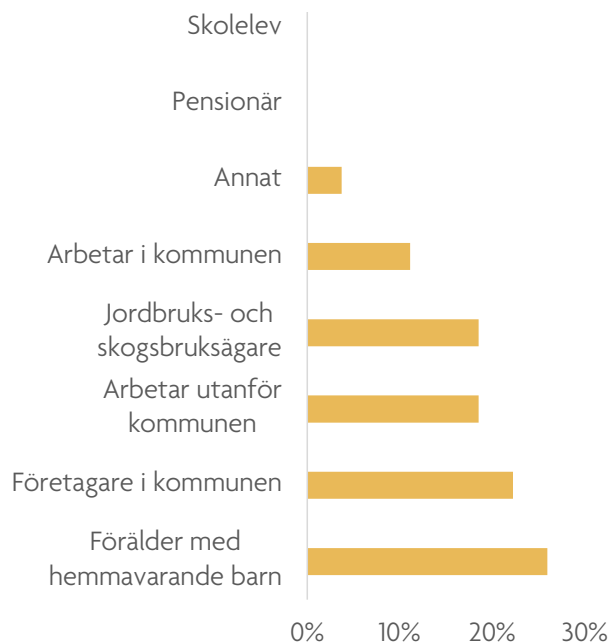
Större andel kvinnor

Bland det svarande var en större andel kvinnor (59 %) och 41 % män.

Stört andel föräldrar med hemmavarande barn av de svarande

26 % av de svarande beskrev sig själva som föräldrar med hemmavarande barn. 22 % beskrev sig som företagare i kommunen. Inga av de svarande angav att de var pensionärer eller skolelever.

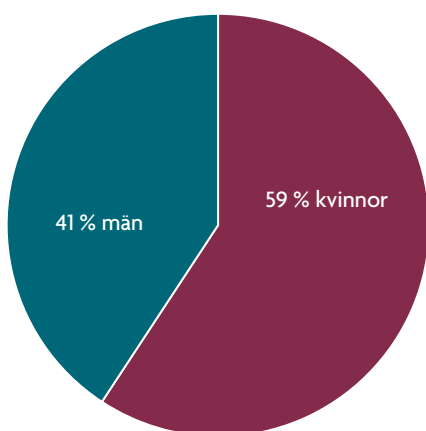
Majoriteten svarade som boende i Gropen-Kvistbro.

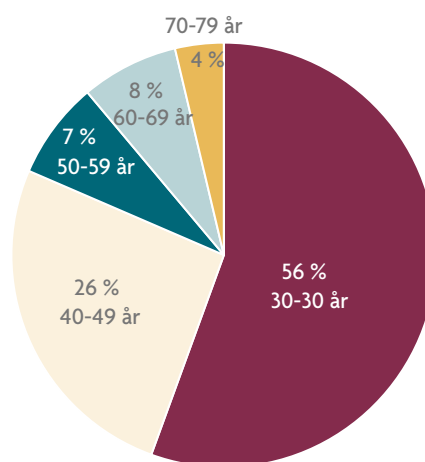
Figur 38. Grupper som svarade - Gropen-Kvistbro

Barn, unga och unga vuxna saknade representation

En majoritet av de svarande var mellan 30-49 år. Bland de svarande saknades helt representation bland de som var yngre än 30 år och över 80 år.

Figur 39. Könfördelning svarande - Gropen-Kvistbro

Figur 40. Åldersfördelning svarande - Gropen-Kvistbro

Positiva synpunkter på Gropen-Kvistbro utvecklingskiss

Fördelning

Totalt inkom 7 positiva synpunkter på Gropen-Kvistbro utvecklingskiss. 43 % av synpunkterna kopplades till *annat* än de förvalbara kvaliteterna följt av *gång-, cykel-, ridtrafik* 29 %, *kulturmiljö* 14 % och *bostadsbebyggelse* 14 %.

Positiv återkoppling till utvecklingen av Banvallen och befintlig lekpark

De förbättringsåtgärder som redan genomförts längs banvallen i Gropen-Kvistbro fick positiv återkoppling. Befintlig lekpark likaså, men med önskan om fler och nyare redskap. Även befintlig hockeyrink fick positiv återkoppling.

"Toppen att banvallen fått belysning, det gör skillnad. Bra!"

Kvinna 30-39 år

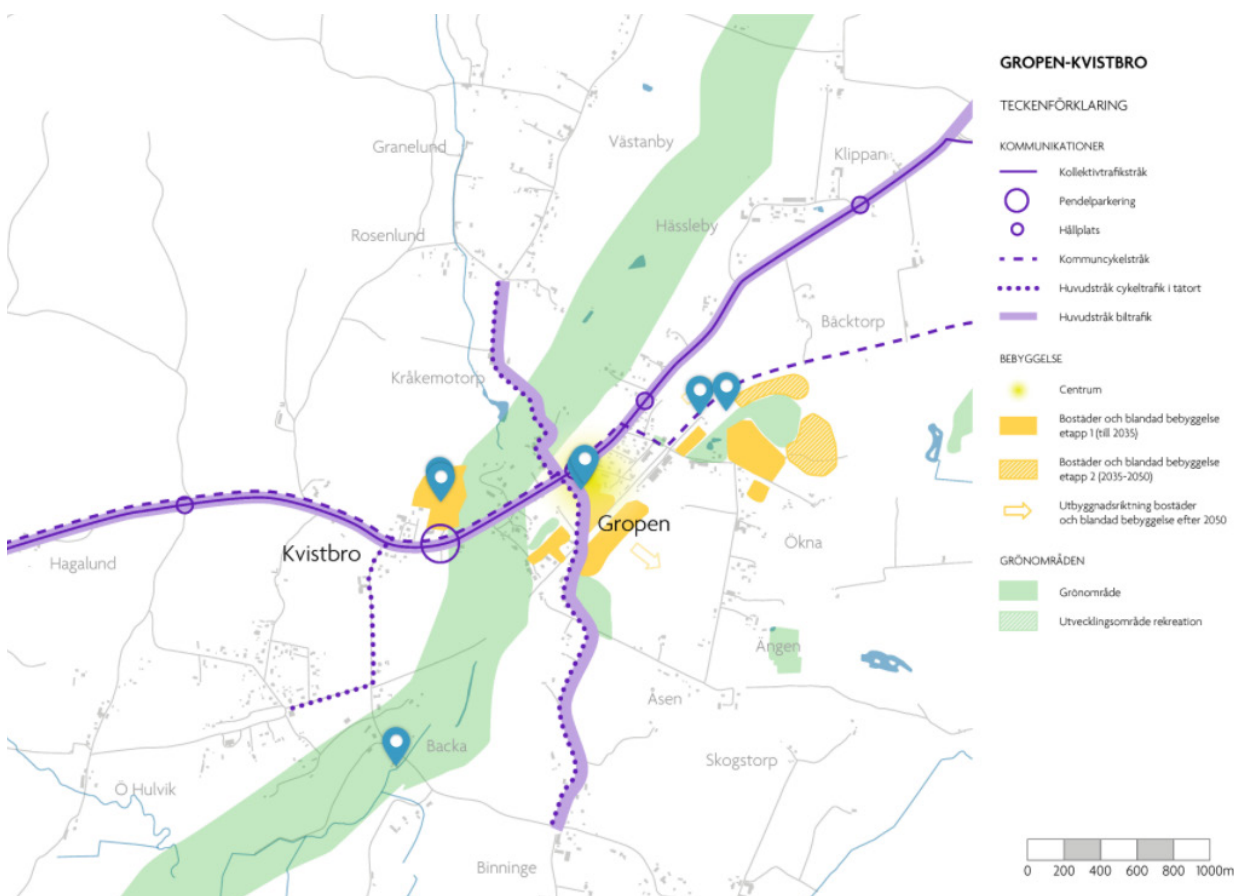
"Bra att det finns en lekpark. Dock är det bra om det prioriteras några nya leksaker istället för en rabatt. Det känns inte som det är för barnens skull den hamnade där. Mycket barn som använder lekparken så den skulle behöva satsas på!"

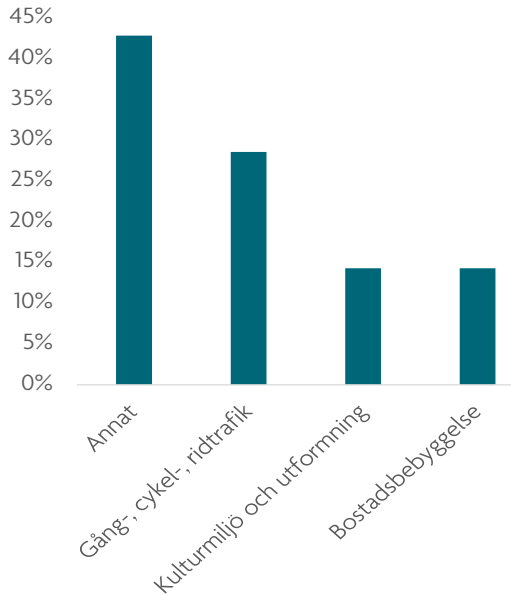
Kvinna 30-39 år

"Lekparken är bra att den finns i Gropen. Skulle inte göra något om det kom lite nya leksaker."

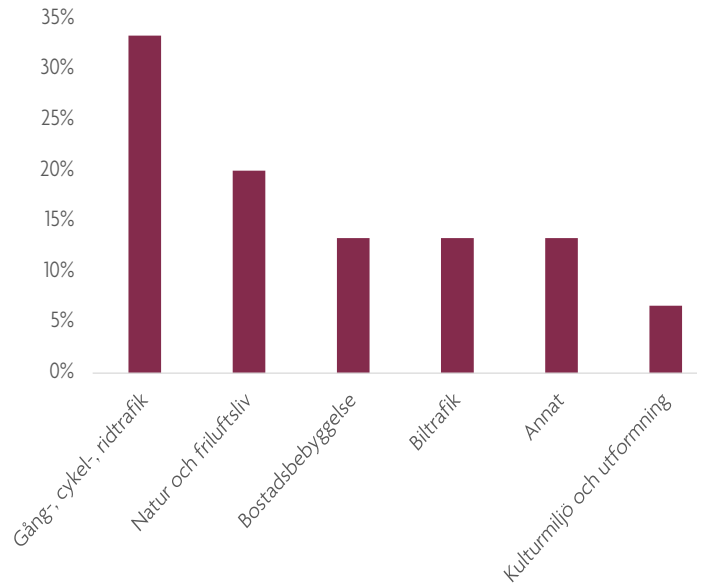
Man 30-39 år

Figur 41. Positiva synpunkter på Gropen-Kvistbro utvecklingskiss

Figur 42. Kvaliteter kopplade till positiva synpunkter

Figur 43. Typ av förbättringsförslag

Förbättringsförslag till Gropen-Kvistbro utvecklingskiss

Fördelning

Totalt inkom 15 förbättringsförslag på Gropen-Kvistbro utvecklingskiss. De berörde främst hur *gång-, cykel-, ridtrafik* (33 %) kan förbättras på olika sätt och hur planerad *bostadsbebyggelse* (13 %) påverkar *natur och friluftsliv* (20 %) negativt.

Prioritera gående längs stora vägen

I förbättringsförslagen var ökad trafiksäkerhet och komfort för gående och cyklister en stor fråga. De svarande efterfrågade avsmalnade körfält, trottoarer och sänkta hastigheter genom Gropen-Kvistbro. De ville också se ökad belysning och fler övergångsställen. Idag är det många barn som går längs stora vägen och flera föräldrar beskrev det som otänkbart att låta barnen gå eller cykla själva på grund av trafiksituationen i tätorten.

"Det är få som håller hastigheten 50 genom Gropen/Kvistbro. Skulle behövas farthinder el dylikt. Samt cykelbana/trottoar genom hela Gropen/Kvistbro. Många barn

och ungdomar som är ute och går längs vägen, både till bussar och annat. Det är extra läskigt på vinterhalvåret när det är mörkt."

Kvinna 30-39 år

Tillgängliggör Svartån

Längs Svartån ville de svarande gärna se en anlagd å-promenad, brygga med badstege för vinterbad samt en rustad bro över ån.

"Något ställe längs Svartån som där det finns brygga och stege som man kan ha som en vinterbadplats. Intresset för vinterbad är så stort!"

Kvinna 30-39 år

Bevara ytor för kulturmiljö och odling

Förslaget att komplettera med bostadsbebyggelse/blandad bebyggelse i anslutning till Kvistbro kyrka fick negativ respons från flera av de svarande. De ansåg att det vore synd att förstöra kulturmiljön och landskapet på platsen.

"Att ens tänka på att bygga bostäder nära en gammal fin kyrka är verkligen fel! Att dessutom bygga nära ett vattendrag är också fel. "

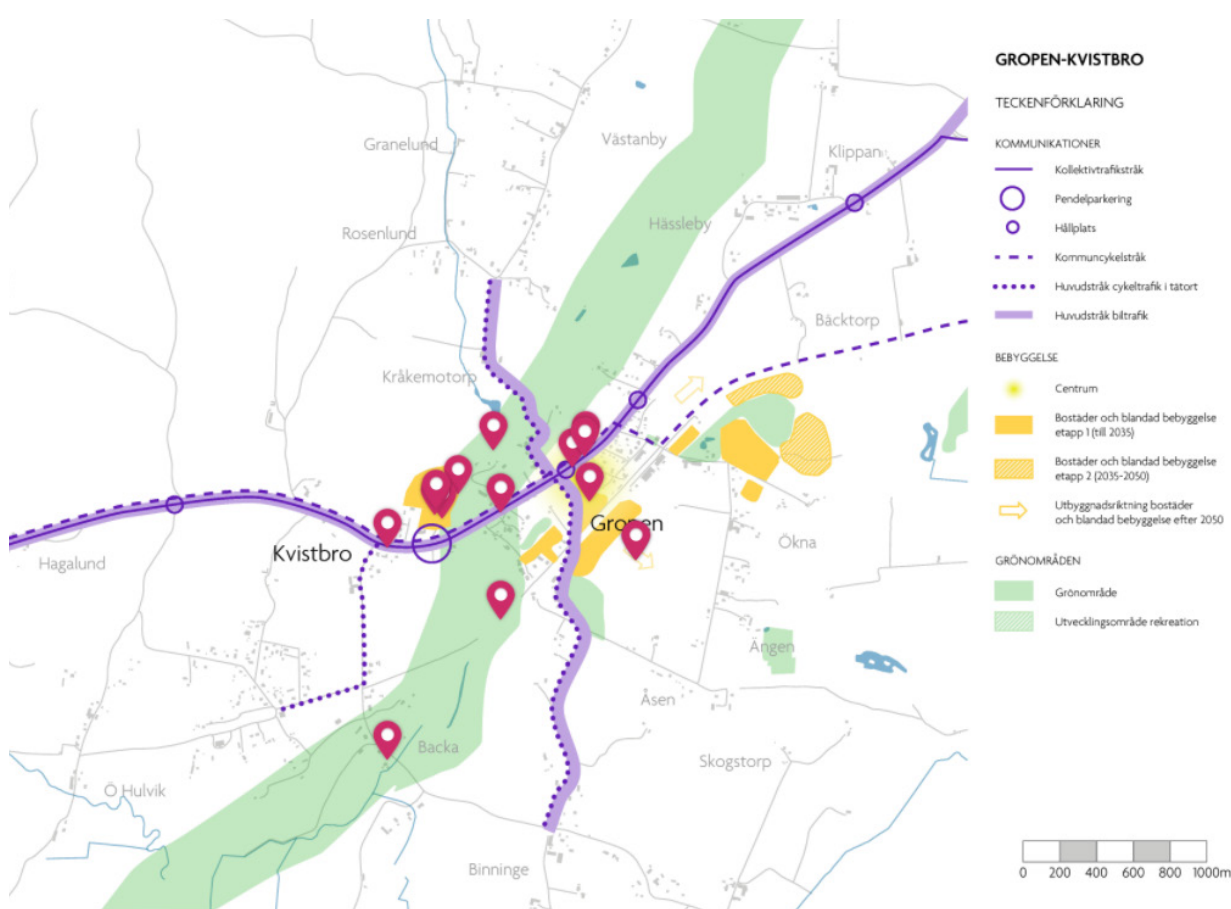
Man 40-49 år

Den förändrade markanvändning på befintlig åkermark fick också negativ kritik från de svarande som menade att jordbruksmarken är en ändlig resurs som det snarare kommer behövas mer av i takt med ökad lokal och ekologisk produktion.

"All den åkermark som ligger i denna utbyggnadsriktning lär fortsatt behövas för matproduktion, speciellt i takt med att vi ställer om till ekologisk odling och på så vis minskar produktionen per hektar. "

Man 40-49 år

Figur 44. Förbättringsförslag på Gropen-Kvistbro utvecklingskiss

Berätta vad du tycker är viktigt att tänka på när Gropen-Kvistbro växer

Översikt

Av de totalt 12 svarande på ovanstående fråga berördes liknande teman som i förbättringsförslagen. Det handlade främst om bevarandet av landskapet, både sett till fortsatt jordbruk och den uppskattade kulturmiljön.

Värna kulturhistoria och landskapsbild

Majoriteten av de svarande lyfte att de ville att den "lantliga idyllen" och "bymiljön", så som den är idag, ska bevaras i så hög utsträckning som möjligt. Om bebyggelse ska tillkomma föreslogs att det görs i anslutning till befintlig bebyggelse utan att påverka jordbruksmark, naturområden eller kulturmiljöer runt kyrkan och ån.

De boende beskrev att de valt att bo i tätorten på grund av de kvaliteter som nämns ovan, och att ändrad markanvändning som i utvecklingskissen skulle förstöra många av de värdena.

"Den lantliga idylliska miljön och bymiljön måste bevaras. Många människor, och djur, söker ro och rekreation i den närbelägna och lättillgängliga Öknaskolan. Bymiljön i dess helhet kan inte få bli en förortsmiljö. Skogar bör inte skövlas, utan vårdas och åkermark inte bebyggas, utan brukas. Hur ska vi annars möta vår framtid?"

Kvinna 70-79 år

"Bygg inte stora villaområden, som ändrar hela byns karaktär. Tillåt inte samma expansion som i Lanna! Man måste kunna bygga och utveckla i mindre skala. Inte vräka på med allt på samma plats."

Man 30-39 år

"Att inte bygga bort de fina kultur- och naturmiljöerna runt kyrkan och ån. Bygg inte i skogen intill banvallen och ökna, det behövs områden med skog för allas trevnad, liksom för djur och friluftsliv.."

Kvinna 40-49 år

Öka trafiksäkerheten och tillgängligheten för gående och cyklister

Inom Gropen-Kvistbro efterfrågades förbättrad säkerhet för oskyddade trafikanter. En svarande ville också se satsningar på möjligheterna att ta sig till Fjugesta via cykel längs annan sträckning än längs bilvägen.

"Att förbättra säkerheten för oskyddade trafikanter"

Kvinna 40-49 år

"Satsa på möjligheter att ta sig till Fjugesta via cykel utan att behöva åka på vägen."

Man 30-39 år

Vad tycker du är bästa platserna att bygga bostäder på när Gropen-Kvistbro växer?

Översikt

Av de totalt 10 svaren framkom delade meningar om lämpliga platser för bostadsbebyggelse i Gropen-Kvistbro.

Centrala Gropen

Två svarande angav att de bästa platserna för bostadsbebyggelse var i centrala Gropen och bort mot Fjugesta i anslutning till redan ianspråktagen mark.

"I Gropens centrum och mot Fjugesta. Undvika området runt kyrka, kyrkogård, församlingshem och prästgård."

Man 30-39 år

"I anslutning till centrala Gropen, inte ta skogs- eller odlingsbar mark i anspråk."

Kvinna 40-49 år

Delade meningar om bebyggelse på jordbruks- och skogsmark

Majoriteten av de svarande på frågan ville inte se bostadsbebyggelse på befintligt jordbruks- och skogsmark. Dock inkom förslag om potential för exploatering på skogsmarken från den samfällda skogen vid Kvistbro och i skogsbrynet längs banvalen öster om Gropen.

"Så länge marken inte används eller brukas så kan väl bygga var som helst. Det är därför det är bra att ni frågar. Men, används marken till exempel till att fodra djur tycker jag att man bör värna om landsbygden!!"

Kvinna 60-69 år

"Inte i skogen!"

Man 40-49 år

Skriftliga synpunkter med kommentarer G1-G4

För synpunkter och kommentarer om utvecklingen av Gropen-Kvistbro, se även Ö4.

G1 - Markägare Gropen-Kvistbro (Ökna 1:70)

Vi var på möte förra veckan och då sa ni att ni ville att vi skulle meddela hur vi ställer oss till det förslag att bygga bostäder på vår mark.

Vi är positiva till det.

Enligt kartan var det en röd pil på vår åkermark, vi ser gärna att det byggs tidigare. Vi vill gärna ha gult område på vårt gårde.

Vår fastighetsbeteckning är Ökna 1:70.

Vår fastighet sträcker sig på båda sidor om Öknagatan och det är den delen som ligger närmast Gropen som vi är positiva till att det byggs på (åkermarken). Inte den del som ligger på andra sidan Öknagatan, alltså där vårt hus, våra uthus och vår skog ligger.

Kommentar: Ert önskemål om ev bostadsbebyggelse i närtid på delar av fastigheten Ökna 1:70 vägs in i det fortsatta arbetet med var och hur det skulle vara möjligt att utveckla Gropen-Kvistbro. Genom den delen av fastigheten som ligger väster om Öknagatan finns ett dikningsföretag och översvämningsrisker som behöver beaktas.

G2 - Markägare Gropen-Kvistbro (Ökna 6:1, Gropen 1:42)

Som ägare av fastigheterna Lekeberg Ökna 6:1 och Gropen 1:42 motsätter vi oss helt planen på byggnation på vår mark. Vi driver ett aktivt familjeskogsbruk och jordbruk och har för avsikt att fortsätta med det. Marken är inte till salu.

Vi hävdar äganderätten till våra fastigheter, att själva få bestämma över framtida bruk av marken. Den personliga äganderätten är viktig och bör beaktas.

Då vi som ägare motsätter oss detta, utgår vi från att planen om bebyggelse på våra fastigheter tas bort från dialoghandlingen. Både på åkermark och skogsmark

Skogen på fastigheten utgörs av blandskog, med stor variation av trädslag och därmed hög biologisk mångfald. Skogen brukas aktivt men varsamt (och

är påbörjad för att brukas hyggesfritt.) Dessa planer påverkar möjligheterna att planera nödvändiga skogsbruksåtgärder för framtiden. Detta brukande kräver långsiktighet. Skogen används även mycket av boende i närområdet som strövområde och för rekreation

Åkermarken som markeras på översiktsplanen är mycket god åkermark och utgör en viktig del av fastighetens brukande. Här odlas bland annat foder till djur, som håller betesmarkerna öppna i närområdet.

Kommentar: Utvecklingsskissen (sid 81) visar ett första förslag över var det skulle kunna vara möjligt att lägga sammanhängande bostadsbebyggelse i Gropen-Kvistbro som underlag för den tidiga dialogen. Med anledning av de synpunkter som har kommit in från er föreslås att de utbyggnadsområden för bostäder som föreslagits på Ökna 6:1 och Gropen 1:42 omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Vad gäller rätten över att bestämma över sin mark är det markägaren som bestämmer om man vill använda marken för bostadsbyggande eller inte ifall det är utpekat som bostadsområde i översiktsplanen. Kommunen varken kan eller vill tvinga fram bebyggelse mot markägarens vilja.

G3 - Markägare Gropen-Kvistbro

Sur mark sydost om banvallen i Gropen! Bättre att bygga norr om vägen. Kommunens villatomter, finns dämningföretag där. Bygg gärna mot Västanby och Kvistbro stationsområde. Kan vara lämpligt söder om banvallen mot Fjugesta.

Kommentar: Dina synpunkter beaktas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

G4 - Boende Gropen-Kvistbro

Att inte bygga Hyreshus i Gropen- om det ska byggas skall det vara villor. Gropen ska vara en förort till Fjugesta.

Kommentar: Kommunens målsättning är att alla tätorter på sikt bör ha en viss uppblandning av bebyggelsen, så att man kan bo kvar på orten om man t.ex. skiljer sig eller vill ha ett bekvämare boende när man blir äldre. Däremot föreslås inga storskaliga hyresområden i Gropen-Kvistbro i översiktsplanen.

Övriga Lekeberg och blandade synpunkter

Skriftliga synpunkter med kommentarer Ö1-Ö10

Ö1 - Boende Lekeberg (Helgesta Hackvad)

Jag har läst att kommunens översiktsplan håller på att arbetas fram. Vill därför ta chansen att använda min möjlighet att lyfta fram vikten av att Lekebergs kommun hjälper oss som bor efter vägen Sörby - Helgesta - Hackvad kyrka till Lundby (T526 och T527), att få en bättre vägstandard. Vi har grusväg som många gånger har dålig standard, vilket många kan vittna om. Eftersom översiktsplanen handlar om hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras tänker jag att farbara vägar är en grund för att vi ska kunna leva på landsbygden.

Trafikmätningen som gjordes 2021 visade att trafiken hade ökat mot den mätning som gjordes, jag tror för 12 år sedan. Så gott som alla hus är bebodda och många pendlar till sina jobb. Skolbussen går fram. Industrier finns också efter vägen.

Till detta kommer att vi har ett flertal naturreservat inom området, Botåsen, Tjugestaåsen och Ekåsen. Gränisar gör även Håvesta och Härvesta ekhagar. Vi har även våra drumlinor som är unika och ett vackert landskap som sommartid drar en del turister.

För att få beläggning på vägen behövs kommunens stöd i dialogen med Trafikverket.

Kommentar: Du har helt rätt i att det är viktigt med farbara vägar för att kunna leva på landsbygden. Dina synpunkter om standarden på väg 526 och 527 Sörby-Helgesta-Hackvad kyrka-Lundby, förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning för fortsatt dialog med Region Örebro län och Trafikverket som är ansvarig för vägarna.

Ö2 - Boende Lekeberg (Edsberg)

Jag bor i Edsberg sedan 5 år. Vi har tre barn mellan 3 och 10 år. Vretstorsvägen är inte lämplig att cykla på för någon, men absolut inte för barn.

Jag önskar att kommunen skulle göra en långsiktig satsning på att få folk att cykla mer. Lekeberg har ju många som bor på landsbygd utanför tätorten och alla vägar ut från Fjugesta är rätt så tungt trafikerade, smala och med höga hastigheter. I själva

verket är avstånden små. Vi har 3 km in till centrum och det skulle min 10-åring gärna få cykla för att ta sig till skola och kompisar och Sannabadet och bussen. Men aldrig på dessa vägar. Skulle inte kommunen kunna se över möjligheter att bygga ut vägnätet för cykelbanor ut till landsbygden mer? Vretstorsvägen, Vägen förbi Riseberga och vägen mot Magria samt Bergavägen. Tänk vilken vinst för miljön, folkhälsan och utrymmet i tätorten om vi kunde cykla med våra barn!

Lycka till med framtidsplanerna!

Kommentar: Förbättrade möjligheter att gå och cykla har stor betydelse för vardagsresande, och hälsa och rekreation precis som du skriver, och har också en framskjuten roll i arbetet med översiktsplanen (se t.ex sid 46-48 i dialoghandlingen). Tanken är att som ett första steg bygga ut ett kommuncykelstråk genom kommunen (Lanna-Fjugesta-Gropen-Mullhyttan) och ett antal huvudcykelleder i tätorterna, vilka successivt kan kompletteras med andra viktiga sträckor för cykling. På landsbygden handlar det i första hand om de sk länkstråken i strukturbilden (se sid 37) som förbinder olika orter i kommunen med kollektivtrafiken i huvudstråken. Väg 518 Vretstorsvägen är ett sådant länkstråk, liksom Väg 564 mot N Folkavi. Väg 534 förbi Riseberga är ett (delregionalt) huvudstråk som har ännu högre prioritet än länkstråken. I närheten av de Fjugesta bör man i det fortsatta arbetet titta närmare på behovet av cykelvägar till och från tätorten. Avsikten är också att i närtid ta fram en cykelplan som underlag för fortsatt utbyggnad av cykelvägar i kommunen.

Ö3 Boende Lekeberg (Brotorp)

För mej, som landsbygdsbo och demokrat är det viktigt att hela kommunens innevånare ges goda möjligheter att leva och bo på landsbygden, om man så önskar. Kommunen består ju av stor del landsbygd.

Jag är rädd att och tycker att väldigt mycket koncentreras till de större orterna och främst till centralorten i kommunen.

Vägar: vägnätet bör utvecklas och kommunen bör trycka på så att flera vägar blir belagda. Tänker

främst på sträckan mellan Brotorp och Kinkhyttan, som helt blivit lämnad åt sitt öde. Förstår inte varför den inte blivit asfalterad. Dessutom bör kommunen jobba för att de vägsamfälligheter som finns ska tas bort eller åtminstone ersättas med 100 procentiga bidrag. Kan ta som exempel den väg jag själv bor utefter vägen mellan Brotorp och Skärmartorp, kallad Stavelängsvägen, som är en vägsamfällighet. Vi har varje år betalat och betalar en årlig avgift till samfälligheten. Dessutom trafikerar vägen till stor del av folk som inte bor eller betalar nåt till samfälligheten. Tycker att det ur rättvis och demokratiskt perspektiv ska tas bort detta med vägsamfälligheter.

Det bör skapas eller jobbas för att det byggs flera cirkulationsplatser i kommunen. Tänker främst på det olycksdrabbade Brotorpskorset och vägen vid avfarten till Fjugesta vid Sannabadet. Tror att cirkulationsplatserna har många fördelar ifråga om säkerhet och hastighetsdämpande.

Återvinningsstationer: Tycker att Återvinningsstationerna ska spridas ut och placeras där medborgarna i sin vardag åker fram. Inte bra när man behöver åka extra till Återvinningsstation. Jobba för att det skapas i stationer längs väg 204 vid Brotorpskorset och vid Lanna, där folk ändå åker fram.

Byggande: bör jobbas för att underlätta och förenkla att stycka av så att det ges möjlighet till nybyggnad i kommunen. Bör ses över det där med att man inte får bygga på åkermark. Åkermark, kan enl. mej definieras på väldigt olika sätt. Vill man stycka av åkermark för byggande, ska man tillåtas göra det.

Likaså de regler och den byråkrati som finns i kommunen, när det gäller byggandet av Attefallshus-Bolundare. Har själv erfarenhet av detta. Vid kontakt med en tjänstekvinna på Sydnärkes så var det precis samma förfarande som vid ett bygglov för bostadshus. Det krävdes situationsplan, konstruktionsplan och alla möjlig dokument och det skulle kosta runt 6000 kr för att bygga ett Attefallshus eller Bolundare. Tror inte detta var regeringens avsikt när man beslutade om detta. Förenkla!!

Man bör se över dessa stora klasser som blivit en följd av att det blivit så många barn i våra skolor. Tycker inte att kommunen ska skapa dessa stora människofabriker, utan det börjar bli dags att se över hela skolsystemet. Förstår inte varför man stänger ex.vis Tulpanens skola. Det är bra, enl. min uppfattning, att som barn vistas i mindre och tryggare miljöer. Omänskligt i dessa människofabriker där det går ut på att spotta ut så många elever

som möjligt, till minsta möjliga kostnad. efter 9 år. Omänskligt för dom pedagoger och övrig personal som finns inom skola-förskoleverksamhet, med så stora klasser och enheter.

Skolskjutsar har också fått stryka på tapeten. Kommunen bör jobba för att det finns skolskjutsar som går till och från skolorna utan att ungdomarna ska behöva sitta långa tidet och långa omvägar i en buss för att komma till och från sina skolor. Man bör underlätta för landsbygdens barn att ta sej till och från skolan.

Man bör från kommunens sida se över den personalpolitik man har. Se över heltidsresan. Hur många elever det är rimligt att vara på en pedagog, delade turer m.m..

Kollektivtrafiken bör gå där folk bor. Förstår inte varför åtminstone en av de morgon-eftermiddagsbussar som går till Örebro, för våra gymnasieungdomar, inte kan gå från Mullhyttan över Vekhyttan-Kinkhyttan och sen ut på 204:an vidare in till Örebro. Jag är nästan säker på att man skulle fylla en buss. Om inte så får man väl köra med en mindre buss.

Kompletteringstrafiken bör också byggas ut. Då med den komplettering och tider som passar främst våra gymnasieungdomar.

Skulle med glädje se att bokbussar genomfördes igen, så att det funnes möjlighet för andra än dom som bor i centralorten att nyttja denna kommunala service på ett enkelt sätt.

Skulle med glädje se att det skapades möjlighet för äldre och ensamma att äta ihop med andra. (Typ det som var på Linden förut). Viktigt ur ett socialt perspektiv och dessutom kan det ge jobb för personer inom LSS.

Föreningsstödet bör förbättras, dels med tanke på vilken stor samhällsnytta våra föreningar gör. Förebygger brottslighet, skapar gemenskap och meningsfull sysselsättning. Håller motionsspår, isar, fotbollsplaner i skick till medborgarna. Vad vore kommunen utan det rika föreningslivet som finns. Hemska tanke, vad vore Lekebergs kommun utan alla sina föreningar. Föreningsstödet bör ses över och förenklas.

Kommentar: Det är en viktig utgångspunkt i arbetet med översiktsplanen att det ska vara bra att leva och bo i hela kommunen, inte minst på landsbygden. Eftersom det byggs mycket i tätorterna, och det är större konkurrens om olika intressen där måste översiktsplanen och den efterföljande planeringen lägga en hel del energi på att lösa

dessa frågor. Den tidiga dialogen har därför fokuserat på tätorterna, men i det fortsatta arbetet med att ta fram ett helt förslag till översiktsplan kommer fokus också läggas på landsbygdens förutsättningar och möjligheter.

Det bästa vore förstås om kollektivtrafiken gick där folk bor, dvs på alla vägar i kommunen, men så ser inte regionens ekonomi ut. Utmaningen ligger därför i, dels att få så mycket kollektivtrafik som möjligt för så många som möjligt i Lekeberg, dels att underlätta och förstärka möjligheten att nå och använda kollektivtrafiken i stråken för dem som bor längre ifrån dessa för att skapa bättre förutsättningar att bo på landsbygden i Lekeberg. Här har utbyggnad av kompletterings- trafik som du lyfter en viktig roll. Se även kommentar till F3.

Din synpunkt om cirkulationsplatser noteras. En utgångspunkt i arbetet med översiktsplanen är att prioritera framkomligheten på väg 204 och att cirkulationsplatser förför bör undvikas just där, men det kan vara en bra lösning på andra ställen.

I det fortsatta arbetet föreslås att frågan om utbyggnad på jordbruksmark utreds vidare, se även F1, F3, F5, Ö4, Ö10.

De krav som ställs vid bygglov styrs av plan- och bygglagen och inget kommunen kan ändra på. Taxan beslutas av kommunfullmäktige och följer rekommenderad taxa från Sveriges kommuner och regioner.

Frågan om ansvar för vägar och systemet med vägsamfälligheter är väldigt omfattande och kan inte hanteras inom ramen för översiktsplanen. Återkom gärna med dina tankar t.ex. i form av ett medborgarförslag till kommunen.

Din synpunkt om återvinningsstationer förmedlas vidare till kommunens teknik- och serviceavdelning för fortsatt dialog med FTI som ansvarar för återvinningsstationerna.

Frågor om skola och skolskjutsar förmedlas vidare till kommunens barn- och utbildningsförvaltning.

Frågorna om bokbussar och om föreningsstöd förmedlas vidare till kommunens kultur- och fritidsavdelning.

Frågan om möjlighet för äldre att äta tillsammans med andra förmedlas vidare till kommunens socialförvaltning.

Övriga synpunkter noteras.

Ö4 - Boende Lekeberg

Allmänt

Mycket är bra i detta material för den tidiga dialogen för den nya översiktsplanen, finns bra grundmaterial från SCB, många tankar som känns bra, även om nästa alla kommuner har samma tankegångar. Idéerna med cykelstråk är bra men får inte göras beroende av framtida byggnationer, dessa stråk är viktiga redan idag. och borde ligga som prio 1.

Bra med tidig dialog, bara man visar att man tar hänsyn till de synpunkter som inkommer, om inte?

Kommentar: Kul att du tycker det finns många bra tankar i dialoghandlingen. Den tidiga dialogen om översiktsplanen som har gett många värdefulla inspel till det fortsatta arbetet och kommer att påverka hur förslaget till översiktsplan kommer att se ut i samrådet våren 2023. Din synpunkt om cykelstråk noteras, se kommentarer Ö2, Ö8, Ö9. Eftersom cykelvägar är en viktig fråga har kommunens för avsikt är att i närtid ta fram en cykelplan som underlag för fortsatt utbyggnad av cykelvägar i kommunen.

Men nedan kommer några funderingar som kanske kan medverka till en framtida ÖP.

- Sid. 5 "redovisar översiktligt vilken markanvändning som är lämplig, hur olika riksintressen ska tillgodose och hur bebyggelsen ska bevaras och utvecklas".

Var finns riksintressena redovisade kartmässigt, vilken bebyggelse skall bevaras?

Tidigare fanns ex. material om hur byggnation av småhus skulle utformas, framtagit av Örebro Kommun.

- Sid. 10 säger "Närheten till naturen och den sammanhållna gemenskapen är två av flera viktiga faktorer för landsbygdens attraktionskraft." Hur har man tillvaratagit detta i ÖP 'n?

Hur tänker man ex kring Rekreationsskogar i närmiljön? Är viktigt att beakta detta och inte bara odlingsbar mark. Ex Lanna området där man föreslår bostäder i äldre granskog.

- Vilka dokument ligger till grund för ÖP 'n, vore intressant med källförteckning.

- Sid. 13 "att förutse behov av förändrad markanvändning, till exempel ett ökat behov av ytor för transport och logistik och ett minskat behov av ytor för parkering, fysiska butiker och ytkrävande verksamheter med en lägre produktivitet." Tror

det är viktigt att inte låsa sig vid dessa tankar utan skapa en mer fri ÖP som ger enklare hantering vid framtida framtagande av nya detaljplaner mm.

Sida tretton säger att man skall skapa förutsättningar för många delar, men inte hur? Det är viktigare med konkreta synpunkter än allmänna tankegångar (förutsättningar).

- Sid. 18 anger följande ” Nyetablering av företag har stor betydelse för sysselsättningen och för att minska sårbarheten i näringslivsstrukturen. En kommun eller arbetsmarknadsregion med mer diversifierad företagssammansättning och fler arbetsställen är mindre sårbar vid rationaliseringar och nedläggningar av större företag.” Var finns tankarna om etableringsmark för framtida etableringar, känns som man i första hand tänker bostäder?

- Sid. 22 anger ”att i planeringen av ny bebyggelse, arbeta för att bevara och utveckla befintliga värden i bebyggelse-, natur-, kultur-, vatten- och friluftsmiljöer som tillgångar för kommunens attraktivitet idag och i framtiden. Borde gälla även Lanna området där det verkar finnas lite andra funderingar.

- Sidan 31, här finns frågan ” Vilket befolkningsscenario tycker du är mest gynnsamt för Lekeberg”. Jag tror det är viktigt att lyssna på kommuninvånarnas tankar kring varför man valt att bosätta sig i Kommunen. Vad menas med gynnsamt? är viktigt att fundera på hur man klarar skola vård och omsorg, och hur man skall få personal till dessa verksamheter. Gynnsammast är det som gör att man klarar att bevara det lantliga samt klarar behoven på kommunal service.

- Uppgifter från SCB är ofta från 2018 eller 2019, varför gamla uppgifter?

- I en översiktsplan 2022 borde funderingar kring en Pandemi finnas med!

Påverkar ju hur vi i framtiden kommer att jobba, från hemmet eller från kontoret?

Mycket pekar på att det kommer bli mer arbete från hemmet, då ställs andra krav på boendet, service, teknik mm Men troligen framförallt på närmiljön, rekreation, motion.

- Finns koppling till den Regionala tillväxt och hållbarhetsutvecklingen i Örebro län 2018-2030?.

- Hur finns brottsförebyggande och trygghetsgrunder med i ÖP´n?

- Lekeberg har många kulturmiljövärden som inte direkt framgår i ÖP´n, men som en otroligt bra

tillväxtfaktor för kommunen. Nämns att det finns med inte var!

- På sid. 39 sägs att man skall bygga tätare och närmare, detta kanske inte är det viktigaste framgångsfaktorn för Lekebergs Kommun, en liten kommun. Tror det skall tänkas om kring detta. Det är viktigt att tillvarata den lilla kommunen/ortens fördelar, charm och utveckla platser med hänsyn till detta.. Många vill säkert bo på Landet, då måste kommunen finna former där detta underlättas och gör kommunen attraktiv utifrån det lantliga.

- I handlingar sägs vikten av att undersöka befintliga markförhållanden, detta är väl en självklarhet när man planerar ny byggbar mark 2022 och är för många kommuner ett krav i samband med detaljplanarbetet men varför med i en ÖP?.

- PS Skriv fastighetsyta och inte tomtyta är två helt olika saker i fastighetsnomenklaturen.

Kommentar: I dialoghandlingen har endast utvecklingskisser för tätorterna och kommunen som helhet redovisats som underlag för den tidiga dialogen. Det viktiga i det här tidiga skedet har varit att få diskussion och inspel kring vilken inriktning utvecklingen av Lekeberg ska ha, innan ett färdigt förslag arbetas fram. Det första förslaget till översiktsplan kommer att samrådats under våren 2023. Här kommer många av de frågor du lyfter att redovisas, t.ex. hur man skapar förutsättningar för olika delar av kommunen, riksintressen, rekreation, kulturmiljö, verksamhetsmark, trygghetsfrågor, kopplingen till den regionala utvecklingsstrategin, täthetsfrågor, källförteckning etc.

På frågan om varför statistikuppgifter i dialoghandlingen är från 2018/2019 är svaret att materialet om befolkningsutvecklingen huvudsakligen arbetades fram under 2020. Avsikten är att uppdatera statistikunderlaget och bedömningarna i [det fortsatta arbetet](#).

Översiktsplanen har ett trettioårigt perspektiv och kan inte resonera utifrån en pågående pandemi. Däremot har pandemin förstärkt trender som t.ex. ökat distansarbete, och pågående krig i Ukraina ökat osäkerheten, vilka beskrivs som omvärldsförutsättningar i dialoghandlingen (sid 10 och sid 12).

Övriga synpunkter noteras.

Synpunkter Lanna

- Känns som man gjort allt för att finna byggbar mark utan att se helheten för området, och det är

väl inte det som är tanken med en ny modern ÖP. Saknar helt tankar kring bebyggelse utformning, inget tänk kring närmiljön. Enbart små mindre områden för grönytor, Planerar byggnation i skogsområden, åkermark mm mm

- Området behöver ett helhetstänk kring service, trafik, miljö, säkerhet. Hur skall man klara förskolor, skola (samt personal till dessa) mm?

- Låt Lanna vila en period och skapa en bra dialog med de som redan är boende i området.

- Viktigt att Lanna får bli en härlig plats att bo och leva i och kring, så tillse att det blir ett rikt område med höga natur och rekreationsområden som ju finns och ta inte bort dessa områden, framförallt inte i befintlig storskog.

- Har alla tankar i FÖP VINNA-området tillgodosetts i den översiktsplanen?

Kommentar: För utvecklingskissens roll, se kommentar under allmänt ovan. För övriga utvecklingsfrågor i Lanna: inriktning, se L2, L8, L22 m.fl, rekreation se L4, L12 m.fl, centrum/service L4, L20, L22, L27 m.fl., FÖP Vinna, se L8 m.fl.

Synpunkter Gropen – Kvistbro

- I texten skrivs ibland 204:an ibland Letstigen, är svårt att veta vad som menas. Finns ju Kvistbro Letstig i Gropen och Fjugesta Letstig i Fjugesta.

- I texten anges även banvallen, borde var fd banvallen, eller?

- På sid. 75 står att ett område för tätortsutveckling är "i Kvistbro i ett centralt men skyddat läge bakom kyrkan". Förutsätter att detta inte är aktuellt, man förstör inte Kvistbro kyrkans närområde, detta vore ett totalt *helgerån*.

- På sid. 75 skrivs om grönområde för närrecreation i anslutning till Svartån, varför nämns inte LIS området här?

- På sid. 76 skrivs om att 204:an innebär en säkerhetsrisk för oskyddade trafikanter. 204:an måste trafiksäkras redan nu, fartkameror, trafik hinder mm mm Det är idag en livsfarlig väg att vara på! Är väldigt många som motionerar från Gropen mot Kvistbro. Så något måste göras innan man funderar på utökat boende. Skrivs samtidigt "höja trafiksäkerheten längs med Letstigen i balans med behovet av god framkomlighet" Vad menas med det????

- Sid 76 "prioritera kollektivtrafikens framkomlighet genom Gropen-Kvistbro för att hålla nere restider i stråket" Vad menas med detta och hur och vem beslutat Länstrafiken, trafikverket, kommunen???

- Sid. 77 " pendelparkeringen vid kyrkan har en viktig funktion..." Befintlig parkering är till för kyrkans besökare och skall så vara. Är redan fullt utnyttjad och mer därtill vid vissa tillfällen. Dessutom farlig i sitt läge vid 204:an och med ett övergångsställe som ingen respekteras.

- Sid. 77 texten fortsätter om pendelparkeringen , den är svår att förstå, sammanhängande gång- cykelbanor vad menas och hur ?

Trygg cykelparkering, hur ?

Laddmöjligheter, ???

Andra funktioner för att... uppnå korta restider
Hur skall detta göras ?????

- Tätortsport enligt figur 56, varför och hur. Kanske 30 skyltar och kamera som tar medel hastigheten!??

- Finns en gällande Byggnadsplan (18-KVI-1230), Gropen 12 m fl samt Ökna 61, enligt planen finns ett antal idag obebodda områden för bostadsändamål. Kanske börja med dessa ??

Kommentar: Byggnadsplanen för Gropen från 1969 är i stort sett färdigbyggd bortsett från området vid bron, norr om väg 204 och ett litet område söder om Återbruket. I byggnadsplanen för Kvsitbro från 1960 finns obebyggda område för bostäder i planen bakom kyrkan (motsvarande det som förelås), och två tomter på privat mark mellan Svenstorps gård och kyrkogården. Båda dessa detaljplaner är över sjuttio år gamla och bedöms inte ha tillräckligt stor aktualitet för att kunna användas rakt av. Till exempel hanterade man inte strandskydd, översvämningsrisker, skredrisker, föroreningar mm vid den tiden.

*Eventuell bebyggelse i området bakom Kvistbro kyrka förutsätter att utformningen i hög grad anpassas till den värdefulla kulturmiljön vid kyrkan. Ett "vanligt" villaområde el dyl. är inte aktuellt. Ett kulturmiljöprogram håller på att tas fram som underlag för översiktsplanen, se L12. **I det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås att utbyggnadsområde för bostäder bakom Kvistbro kyrka omprövas.***

Ett LIS-område är ett område där dispens från strandskyddet får prövas, utöver de övriga sex skälen i miljöbalken kap 7 § 18. Det är alltså inte i sig ett utvecklingsområde. I Gropen-Kvistbro finns ett LIS-område framför allt norr om väg 204. LIS kommer att redovisas i översiktsplanen.

Väg 204 är en nationell väg där framkomligheten är fortsatt viktig, även för kommunen. Samtidigt

behöver trafiksäkerheten och framkomlighet för oskyddade trafikanter höjas, framför allt i Mullhyttan och Gropen-Kvistbro, genom t.ex. separerade gång- och cykelvägar och övergångar med hög trafiksäkerhet. Med balans menas just det att både framkomlighet och trafiksäkerhet behöver tillgodoses, dvs det är inte ett alternativ att t.ex. göra gångfartsområde av väg 204. **Frågan om åtgärder för att höja trafiksäkerheten i Gropen-Kvistbro utreds vidare i det fortsatta arbetet.**

Trafikverket ansvarar för vska äg 204, regionen för kollektivtrafiken och kommunen samverkar med dessa för att få till en önskad utveckling, t.ex. genom prioriteringar i sin översiktsplan. Framkomlighet för bussar hela vägen till Mullhyttan är högt prioriterat i översiktsplanen, se sid 67-68 i dialoghandlingen.

Din synpunkt angående pendelparkering noteras. **Lokalisering av pendelparkering i Gropen-Kvistbro föreslås omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.**

Namnsättningen av väg 204/Letstigen tydliggörs i det fortsatta arbetet. Banvallen är på de flesta ställen fortfarande en banvall, däremot inte järnväg. Övriga frågor och synpunkter hanteras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Synpunkter Fjugesta

- Sid. 42 säger

”Förstärka Fjugesta roll som huvudort genom att ny kommunövergripande service lokaliseras hit” vad innebär detta?

- Sid. 43 anger

”Möjligheterna att bygga på jordbruksmark är idag mycket begränsade, och behöver motiveras väl för att kunna komma till stånd. Endast om det är frågan om ett väsentligt samhällsintresse och detta inte kan lokaliseras till annan mark kan exploatering på jordbruksmark tillåtas enligt miljöbalken”

Detta borde ju gälla även i Lanna, Gropen mm Eller ???

- Sid. 44 anger

”Ett exempel är tillgången till parker, sammanhängande rekreativstråk och strövområden i skog, vilket det finns ont om i Fjugesta, och som därför behöver utvecklas i det fortsatta arbetet. Ett annat är olika kulturhistoriska värden och sociala värden som till exempel mötesplatser som på samma sätt behöver värnas och utvecklas i balans med bebyggelseutvecklingen”

Detta borde ju gälla även i Lanna, Gropen mm Eller ???

*Kommentar: Kraven på att inte i onödan använda jordbruksmark och att det ska motivera väl om det ändå behövs, gäller överallt. Eftersom konkurrensen om mark är högre i tätorterna blir frågan om användning av jordbruksmark mer ställd på sin spets här. Vad som ska ses som väsentligt samhällsintresse i det här sammanhanget kommer att formuleras i översiktsplanen. **I det fortsatta arbetet föreslås att frågan om utbyggnad på jordbruksmark utreds vidare, se även FI, F3, F5, Ö3, Ö10.***

Utveckling av bebyggelse ska ske i balans med utveckling av natur-, rekreativ- och kulturhistoriska och andra värden i hela Lekeberg. Förutsättningarna för detta kan dock se lite olika ut.

Övrigt Allmänt

- Lekeberg är en landsortskommun och istället för att förtäta ytterområdena borde kommunen istället förenkla och möjliggöra att familjer kan byggas sina drömhus på andra än förtätade områden. Skapar bättre boenden och fortsätter skapa den härliga miljö som finns i Lekeberg. Skapa geografiska områden som är natursköna där det kan få byggas enstaka fastigheter för enfamiljsboende. Skapa därför enkla rutiner för bygglovprocessen, så att snabb hantering kan ges.

Kanske går att få in områden för detta i en ÖP.

Bli en kommun som står upp för sin kvalitet och skapar unika möjligheter till etablering av bostäder på snabbt och enkelt sätt. Sök nya möjligheter och bli först i Sverige med detta, då pratas det om Lekeberg på ett nytt positivt sätt.

- Lekeberg har idag otroligt höga kostnader för vatten o avlopp, bara att jämföra med Örebro kommun. Här måste kommunen tillse att kostnaderna sänks på något sätt. Går inte att bara säga att VA-kollektivet skall stå för sina kostnader och att det är dyrt med liten kommun och flera tätorter. Gör något åt detta stora problem! Även detta kan vara en framgångsfaktor för nya etableringar bostäder, verksamheter.

- Strategiskt markinnehav är viktigt för en kommun, hur är det idag med detta, minst lika viktigt som en ny översiktsplan där man inte kan styra över markägare.

- Bra idéer om cykelstråk, med detta arbete kan genomföras utan översiktsplanen

- Varför framgår inte hur marken används idag i de områden som får annan nyttjande än befintlig?

- Industrimark borde planeras i närheten av E18, detta innebär bra logistik för verksamheter som lätt vill nå Oslo- Stockholm. Även närheten till flygplatsen borde vara intressant för etablering av verksamheter/industri.

Var finns den tänkta sträckan för Nobelbanan (2.55) inritad i handlingarna och vilka ytterligare begränsningar runt den planerade bansträckning har tagits i ÖP'n? Vilka framtida möjligheter till etableringsmark för nya företag i och med denna bansträckning? Hoppas Lekeberg jobbar för stickspår från den nya bansträckningen för att skapa framtida verksamhetsetableringar, Var finns dessa områden redovisade i ÖP'n?

Varför planeras bara sådan mark kring tätorten Fjugesta??

Får känslan att inriktningen i ÖP är bostäder sen har man kastat ditt några områden för verksamhetsetableringar kring Fjugesta, rätt eller?

- Skrivs mycket om pendeltrafiken mot ex Örebro. Har man funderat på hur man kan åka vidare till sitt arbete i utkanterna av Örebro. Finns statistik som redovisar var Lekebergarna jobbar i Örebro? Skall man pendla får det inte innebära många byten av buss eller andra transportmedel för att nå sin dagliga arbetsplats.

- Hur används nuvarande pendelparkeringar? Vid "Sannabadets" pendelparkering är det ofta fullt med EPA traktorer, var finns övriga som pendlar?

Lycka till med det fortsatta arbetet med den nya ÖP'n

Kommentar: Dina synpunkt om bebyggelse på landsbygden noteras. För kommentar, se Ö3, Ö9. Om bygglovsprocess, se Ö3.

Lekebergs kommun arbetar aktivt med strategiska markköp.

Angående verksamhetsmark, se Ö9.

Övriga synpunkter noteras. Flera av dina frågor kommer att hanteras i översiktsplanen, se kommentar under allmänt ovan.

Ö5 - Arbetar i Lekeberg (Fjugesta)

På uppmaning under gårdagens möte med markägare och företag angående arbetet med kommunens översiktsplan, skickar jag in ett förslag/en fråga, angående ett möjligt ytterligare perspektiv att ta med i beräkningen när det gäller planeringen.

Under kvällen kom frågan upp hur det blir för dem som har stora jordbruk, och på grund av dofter från djur, ljudvolym etc behöver ha ett visst

avstånd till områden med bostäder och hur vi bäst kan planera för detta.

Min fundering rör hur vi kanske istället för att tänka storskaligt, industriellt och i separata kategorier - bostäder för sig, butiker för sig, lantbruk för sig etc, kan se hur detta går att integrera i samhället.

Stadsodlingar förekommer redan och jag funderar även på om det är möjligt att på något vis, och i liten skala integrera viss djurhållning i samhället, för egen konsumtion, eller kanske mot något arvode beroende på hur man lägger upp det. Någon sorts leasing kanske, med fokus på självhushåll, självförsörjning kanske per familj eller kvarter, snarare än per land eller liknande.

Detta innebär ju också förhoppningsvis en möjlighet till att dra ner på transporter och på så vis bidra till en ökad hållbarhet.

Det kanske till och med kan leda till ett flertal "mikroentreprenörer" i samhället som jobbar med detta, kanske då med stöd av erfarenheten från de större jordbruken.

Hur kan vi alltså få ett mer cirkulärt, småskaligt och kanske till och med regenerativt samhälle och jordbruk - närmare integrerat i samhället?

Detta är bara en tanke som dök upp i samband med mötet, och samtidigt ett perspektiv som jag tror att det är värt att vi utforskar, då vi nu har möjligheterna att planera på längre sikt, och med den flexibilitet som vi har som en mindre kommun.

Hittade en del resurser om detta, och bifogar dem nedan om intresse skulle finnas:

<https://www.stadsbruk.com/> - resurser för att starta ekologisk odling i samhällen

<https://botildenborg.se/> - mat och jordbruk för en bättre framtid: Social Gastronomi

Info från Camino Magasin angående regenerativt jordbruk och livsstil:

<https://www.caminomagasin.se/nyheter/2020/04/23/hoppfullt-om-regenerativt-jordbruk>

<https://www.caminomagasin.se/nyheter/2021/01/25/sa-lever-du-regenerativt>

<https://www.caminomagasin.se/nyheter/2020/10/13/den-nya-regenerationen>

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1179655/FULLTEXT01.pdf> - stadsodling

<https://www.veolia.com/en/solution/urban-farming-solution-helping-feed-cities> - företag som

erbjuder lösningar för stadsodling och fiskodling i urbana miljöer.

https://stud.epsilon.slu.se/9520/1/nilsson_h_160824.pdf - det stadsnära jordbrukets förutsättningar

<https://www.landsbygdensfolk.fi/nyheter/integrera-vaextodling-och-djurhallning> - integrera växtodling och djurhållning lokalt

Vore intressant att se vad vi kan skapa för förutsättningar för vårt framtida hållbara samhälle om vi även tar med något av detta i vårt perspektiv och vår planering.

Kommentar: Din tanke är intressant och inspirerande. Människor har i långa tider bott nära sina djur, men i det moderna samhället har djurhållning och bostäder hamnat i konflikt med varandra. Dels behöver djur en annan miljö än vad tätortsmiljöer kan erbjuda, dels har krav på t.ex. allergen- och luktfrihet resulterat i krav på skyddsavstånd och rättsfall som tvingat näringen att backa om någon drabbas av allergier. Detta är inget som är önskvärt, men något som översiktsplaneringen behöver förhålla sig till. Eftersom lagstiftningen ser ut som den gör är bedömningen att det är mycket svårt att idag kombinera djurhållning och bostadsbebyggelse i större tätorter. Däremot föreslås att man i det fortsatta arbetet överväga möjligheten att utveckla boendemiljöer utanför tätorterna som ger möjlighet att integrera boende, odling och djurhållning. Se även L8, L18.

Ö6 - Boende Lekeberg (Mårtenstorp)

Alla kommuner i Sverige måste ju kunna redovisa sitt verksamhetsområde för den kommunala VA-verksamheten för att kunna t.o.m. tvångsvis ansluta en fastighet till den kommunala spillvattenledningen och även utanför t.ex. kunna erbjuda behövande kunder renvatten genom särskilda avtal med fastighetsägaren i fråga. Jag har ingen vetskap om VA-området enligt ovan i Lekebergs Kommun är framtaget som brukligt är och är det så tycker jag att de uppgifterna även skall tas med i det fortsatta arbetet med översiktsplanen för det kan underlätta planeringen av framtida områden för byggnation.

Kommentar: Ett verksamhetsområde är det geografiska område inom vilket VA-försörjningen har ordnats eller ska ordnas för bebyggelsen inom området, enligt lagen om allmänna vattentjänster.

Inom verksamhetsområdena ansvarar kommunen för VA-försörjningen medan ansvaret i övriga

områden ligger på fastighetsägaren. Verksamhetsområden bör omfatta tätbebyggda områden, men var den gränsen skiljer sig åt mellan olika kommuner. Det fortsatta arbetet med översiktsplanen föreslås ge ökad tydlighet i var man kan förvänta sig kommunalt verksamhetsområde för VA i framtiden..

Ö7 - Boende Lekeberg

Det står mycket i planen om hur kommunen ska utvecklas, hur mycket fler invånare vi beräknas bli, mm. Finns det någon plan för återvinningen? Just nu finns det väldigt, väldigt få ställen i kommunen man kan åka till för att slänga sina sorterade sopor för återvinning. (Och 1 färre efter den i Lanna togs bort.)

Jag vet flera som, när de flyttade ut på landet i Lekebergs kommun från att ha bott inne i staden, helt enkelt inte har möjlighet att återvinna på samma sätt som de gjorde. Det kräver en helt annan insats nu och det ska vara lätt att göra rätt. Jag litar på att jag inte behöver förklara varför återvinning är bra. Det har ni säkert redan koll på.

Finns det t.ex. planer att ha ett system med olik-färgade påsar man kan slänga i sin vanliga soptunna? Det finns redan i flera kommuner, bland annat Örebro kommun, så systemet finns redan på plats här i länet. Jag skulle personligen älska det, och jag tror inte att jag är den enda.

Sophantering är det en kommunal angelägenhet, som Syd närkes kommunalförbund ansvarar för i Lekeberg: För frågor om olikfärgade påsar för t.ex. kompost för att underlätta för sopsortering hänvisas till dem.

När det gäller insamling och återvinning av förpackningar sker det på återvinningsstation, vilket det rikstäckande företaget FTI ansvarar för. Lokalisering av en ny återvinningsstation för närvarande i norra Lanna, se även Ö3, L20, L23.

Ö8 - Boende Lekeberg

Något jag saknar är en busslinje som går på vägen som passerar bla Vekhyttan in till Örebro. Det bor många barn längs denna väg och det är besvärligt att ta sig in till bla gymnasium i Örebro om de inte har en förälder som kan skjutsa. Säkert många andra som vill bli mindre beroende av bil nu också när vi alla måste hjälpas åt att minska våra fossila utsläpp.

Kommentar: Kinkhyttan-Vekhyttan är det stråk som efter de utpekade huvudstråken i strukturbilden (sid 37 i dialoghandlingen) bedöms som viktig

för kollektivtrafiksatsningar. Men eftersom buss-
trafik i ordinarie linjenät kräver många resande
och regionens ekonomi är begränsad, är bedöm-
ningen att det under överskådlig tid inte är möjligt
att få till en ordinarie busslinje i denna sträcka
även om det skulle vara önskvärt. Däremot bör
den vara högt prioriterad för en utbyggd komplet-
teringstrafik för att nå Fjugesta och bytesplatser i
huvudstråket. Se också Ö3, Ö10, F3.

Ö9 - Lantbruksföretagare Lekeberg

Överiktsplanering är ett ständigt pågående arbete
även om det med jämna mellanrum görs lite större
avstamp som Lekeberg just nu är i skede att göra.

- Jag lämnar synpunkter som lantbruksföretagare
och boende på landsbygden i Lekeberg
- I min familj har vi barn i Lekebergs grundskola
och gymnasieskolan i Örebro samt "arbetspend-
ling" till Örebro

Jag har studerat den nu gällande översiktsplanen
och tagit del av dialogunderlaget och lämnar föl-
jande synpunkter:

- Som företagare vill jag se Lekeberg blomma och
växa, för att det skall kunna ske måste det bland
annat från politiskt håll ges tydliga signaler om att
kommunen vill samma sak. Översiktsplanen är ett
tungt dokument med en viljeinriktning som pekar
framåt. *Alltså här måste det tydligt framgå att vi
vill se fler och större företag i kommunen*, för att
detta ska ske behövs tydliga direktiv och förslag
på lämpliga områden för etablering, där som nu
Bergaskogen är ett förslag. Det behövs dock fler,
både för att visa att kommunen vill, och för att fö-
retag skall kunna etablera sig där det bor presumtiv
arbetskraft.
- Jag vill se en levande landsbygd och då krävs att
det bor *mer folk i hela kommunen*, alltså även
utanför tätorterna. Vi är nu inne i en trend där fler
vill bo på landet. I Lekeberg finns möjligheterna
till det bästa av två världar. Att bo på landet och
samtidigt ha närheten till det rika utbud av allt från
kultur till arbetstillfällen m.m. som städerna runt
om kring har att erbjuda. Den som bor på landet
måste i denna tid ha möjlighet att enkelt kunna
förflytta sig till arbete, skola och nöje, därför mås-
te vi ha ett fungerande vägnät för både kollektiv-
trafik men även privattrafik och godstransporter till
och från våra företag. Och för att kunna underhålla
vägnätet behövs fler boende som bidrar med krav
på framkomlighet.
- Det finns i nästan alla byar och tätorter gott om
outnyttjad mark som enkelt kan bebyggas. Det

måste till en viljeinriktning från politiken som ger
tydliga instruktioner till tjänstemännen om att göra
det möjligt. Jag förstår att man vill expandera Fju-
gesta som tätort men ser att det inte rimligtvis kan
stå i motsats till att få fler boende på landsbygden.
Det skrivs om "småskaligt komplement till utbyg-
nad av Fjugesta" att utveckla Kvistbro/Gropen. Jag
ser att t.ex. Götabro, Hackvads Via, Eketorp ligger
väl så bra till efter trafikstråk där kollektivtrafiken
måste förbättras för att landsbygden skall ges
förutsättningar för utveckling.

Sammanfattning

Jag ser en enorm potential i Lekeberg och för att
utvecklingen skall kunna ta riktig fart måste även
landsbygden utvecklas med fler boenden och fler
företag. Det finns enligt mitt tycke ingen anledning
att "lägga sig platt" och exportera arbetskraften
som vi lyckas locka hit, självklart kommer vi även
fortsättningsvis ha många som kommer att arbets-
pendla utanför kommunen. Det kommer inte att
bli enklare med persontransporter framöver så vi
behöver arbeta där vi bor.

- Fler förslag på områden där nya företag kan eta-
blera sig i översiktsplanen.
- Aktivt skapa utrymme för byggnation av bostä-
der, i men framförallt runt tätorterna så att:
 - Kollektivtrafiken kan anpassas efter behov för
skolungdommar och arbetspendling.
 - Det är av största vikt med bra underhåll av
vägnätet för att arbetspendling och företa-
gares transporter ska fungera. Ju fler vi bor
efter vägarna desto större krav kan vi ställa på
Trafikverket.

*Kommentar: Målsättningen i översiktsplanen är
att hela Lekeberg ska utvecklas och må bra. Här
är frågan om en levande landsbygd, möjligheten
att bosätta sig på landsbygden och de tillgänglig-
hetsfrågor du lyfter viktiga. Den tidiga dialogen
har fokuserat på tätorterna, men i det fortsatta
arbetet med att ta fram ett helt förslag till över-
siktsplan kommer fokus också läggas på lands-
bygden och de frågor du lyfter, t.ex. var det är
lämpligt med ny bebyggelse utanför tätorterna.*

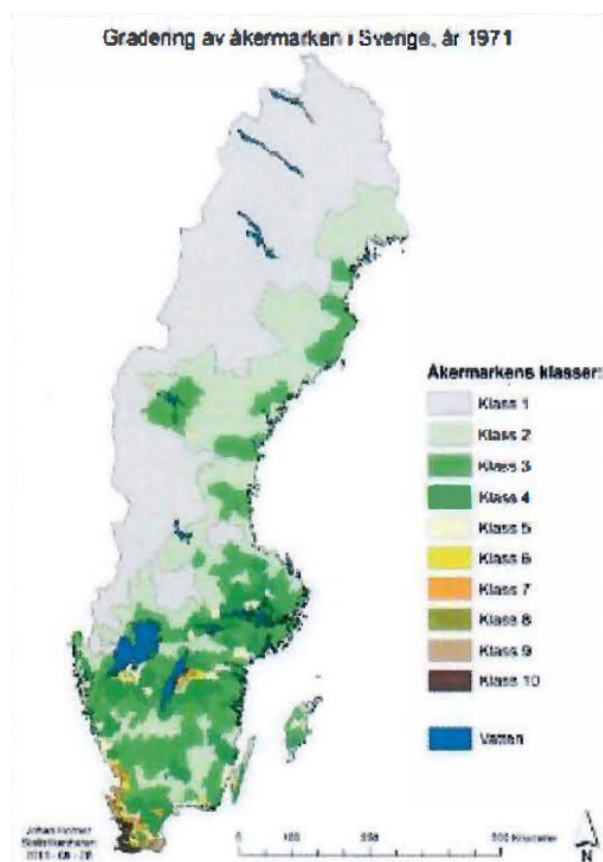
*Eftersom det inte bedöms vara möjligt att få fram
linjetrafik på alla sträckor i kommunen där det
är önskvärt, är inriktningen i översiktsplanen att
arbeta för en stark kollektivtrafikstomme med bra
länkar och kompletteringstrafik till övriga delar av
kommunen för att förbättra tillgängligheten till kol-
lektivtrafik för hela Lekeberg. I länkstråken i struk-
turbilden (sid 27 i dialoghandlingen) är åtgärder
som kompletteringstrafik och höjd trafiksäkerhet*

och framkomlighet för cykel och bil särskilt viktig. Se också F3, Ö2, Ö3, Ö8.

Det fortsatta arbetet med översiktsplanen kommer fokusera på olika tematiska frågor för kommunen som helhet, bland annat frågan om verksamhetsutveckling och möjliga verksamhetsområden utanför tätorterna, t.ex. vid E18. Din önskan om tydlighet i frågan om huruvida Lekeberg vill utvecklas som verksamhetskommun med fler och större företag tas med i det fortsatta arbetet med översiktsplanen

Ö10 - LRF-kommungrupp Lekeberg

Sverige består av 41 miljoner hektar mark, av denna yta är större delen skog, och jordbruksmarken utgör endast åtta procent. Jordbruksmark är en viktig resurs för livsmedelsproduktionen i Sverige, men den bidrar även till andra viktiga värden. Exempelvis öppna landskap (rekreation) och "well-being" (återhämtning). Människor relaterar ofta känslor som lycka och lugn till dessa områden och aktiviteter. En varierad landskapsbild förvaltar även den biologiska mångfalden (genetiska resurser) och kulturvärden (vårt arv) till nästa generation. Trots detta har Sveriges jordbruksmark minskat med 188 000 hektar under de senaste 25 åren. Denna förlust

figur 1. Klassning av jordbruksmark (Jordbruksverket, 2013). (Finns att hämta på JV:s hemsida)

beror på växande städer, infrastruktur och dålig lönsamhet för lantbruket. Sverige har optimala förutsättningar att producera mat, med friska jordar och ett brukande som kännetecknas av långsiktighet. Dessa förutsättningar kan nästintill tas för givet i Sverige, men globalt sett är detta inte en självklarhet. Problem som erosion, försäljning och ökenutspridning är främmande för oss, men inte för omvärlden. Vi har en snabbt växande världsbefolkning, som spås uppgå till nio miljarder människor år 2050. För att kunna möta den förväntade efterfrågan på mat, måste lantbruket globalt sett producera 70 procent mer mat till år 2050 enligt "Food and Agriculture Organization of the United Nations" (FAO F

I Sverige finns en nationell klassning av jordbruksmark. Klassningen beskriver hur produktiv marken är från ett till tio, där tio är högst. Klassning tio till åtta finns endast i Skåne. Klass sju och sex finns på två platser i Västra Götaland och Östergötland, samt på flera ställen i Skåne. Detta innebär att större delen av Sverige, har en klassning från ett till fem. Jordbruksmarken i Lekebergs kommun har klassning tre till fem. Sett ur ett nationellt perspektiv är detta högt, bland de bästa jordarna i Mellansverige/Hjälmar & Mälardalen.

Historiskt har städer vuxit fram på platser nära/ på högproduktiv jordbruksmark. Idag leder detta till att städer expanderar och tar ny och högproduktiv jordbruksmark i anspråk. Ur ett europeiskt perspektiv bor nästan 80% av befolkningen i de europeiska medlemsländerna i städer. Denna trend ser även ut att fortsätta. Svensk lagstiftning Miljöbalken, är den lag som reglerar byggnation på jordbruksmark. I kapitel ett, första paragrafen beskrivs miljöbalkens syfte. "Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl. Miljöbalken skall tillämpas så att:

1. människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan,
2. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas,
3. den biologiska mångfalden bevaras,

4. mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas, och

5. återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås."

I tredje kapitlet, fjärde paragrafen beskrivs jord- och skogsbrukets betydelse. "Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk."

Strategier Livsmedelsstrategins vision är att den svenska livsmedelskedjan ska vara innovativ, globalt konkurrenskraftig, hållbart och attraktiv att verka inom år 2030. Det övergripande målet: "livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska." En handlingsplan för livsmedelskedjan i Örebro Län har antagits av länsstyrelsen och regionen så sent som den 14/6 2018. Handlingsplanen är antagen och skall se till att den nationella strategins intentioner uppfylls. Arbetet ska genomsyras av en röd tråd som vägleder den hållbara utvecklingspotentialen och tillväxt för alla steg i livsmedelsproduktionen. En "Strategi för odlingslandskapet och den biologiska mångfalden" utformas för närvarande av Jordbruksverket, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna. Strategin ämnar till att bevara odlingslandskapet och den biologiska mångfalden.

Miljökvalitetsmålet "Ett rikt odlingslandskap" har utvärderats ett antal gånger av Jordbruksverket. Slutsatsen är att det arbete som bedrivs idag, samt de styrmedel som finns inte är tillräckliga. Länsstyrelsen Örebro och Region Örebro Län har tillsammans tagit fram ett program "Energi- och klimatprogram för Örebro län 2017-2020". I detta dokument som landshövdingen Maria Larsson och ordförande Andreas Svahn har skrivit under, beskrivs vikten av

den gröna näringen för samhället. Under rubriken "Produktion och konsumtion av livsmedel" och under "Förslag till insatser" är punkt åtta: "minimera exploatering av jordbruksmark vid planläggning av infrastruktur och byggnation" och punkt nio är: "ta fram en livsmedelsstrategi för Örebroregionen".

För att kunna göra en avvägning behöver följande tre frågor besvaras:

1. Är jordbruksmarken brukningsvärd?

2. Är det som ska byggas eller anläggas ett väsentligt samhällsintresse?

3. Finns det en annan plats som är mer lämplig?

1. Är jordbruksmarken brukningsvärd? Genom ett antal nyligen beslutade domar i mark- och miljööverdomstolen har rättsläget för hushållningsbestämmelserna förstärkts. De prejudicerade domarna som kommunen har att följa anger bland annat att kriteriet "brukningsvärd jordbruksmark" inte uteslutande omfattar de bördigaste jordarna utan gäller i stort sett all jordbruksmark. Kriteriet är uppfyllt även om jorden inte brukas för tillfället och brukningsvärd åkermark innefattar även betesmark. Angående klassningen av Sveriges åkermark (1-10) har Lekeberg kommun klass 3-5, vilket är högt i Mellansverige

2. Är det som ska byggas eller anläggas ett väsentligt samhällsintresse? Mot bakgrund av de prejudicerade domar i området och sett till den livsmedelsstrategi som antagits såväl nationellt som regionalt blir svaret nej. Etableringen i området kan inte anses utgöra ett väsentligt samhällsintresse och därmed stå över matproduktionen, vår försörjningsgrad och våra klimatmål.

Vi vill understryka vikten av att jordbruksmarkens värden beaktas i samband med ny bebyggelse och att kommunen vid exploatering utreder möjligheten att exploatera annan mark än jordbruksmark. Det är även viktigt att kvarvarande arealer av jordbruksmark möjliggör ett fortsatt brukande. Risken finns annars att jordbruksmark splittras upp och inte längre kan brukas på ett ekonomiskt hållbart sätt."

3. Finns det en annan plats som är mer lämplig? När rekvisit nummer två, "väsentligt samhällsintresse" inte är uppfyllt strider planen mot hushållningsbestämmelserna i miljöbalken. Utredning huruvida rekvisit nummer tre är uppfyllt bör således inte behöva ske.

LRF Lekeberg anser att kommunen inte tillräckligt utrett alternativa lokaliseringmöjligheter för de planerade områdena och som därmed på ett klar-

görande sätt belyser vilka för och nackdelar som föreligger för andra områden.

LRF anser att man i första hand bör förtäta de befintliga samhällena, det finns gott om platser inom de befintliga tätorterna där bebyggelse redan finns och där det går att förtäta bebyggelsen utan större problem. Man kan överväga även förtätning på höjden, om det börjar bli ont om mark att bebygga så är ju det ett utmärkt sätt att få in fler innevånare per ytenhet.

Angående byggnation i nära anslutning till befintlig lantbruksproduktion.

För att uppnå målen i Livsmedelsstrategin är det viktigt att inte försvåra för verksamhet inom livsmedelsområdet.

Ska vi då aldrig tillåta byggnation på jordbruksmark? Ett "nej" rakt av vore opraktiskt. Det måste gå att skilja på att bygga enstaka hus eller ekonomibyggnader på åkermark, i anslutning till gårdar eller hus där fältet i övrigt fortsatt kan brukas, och att helt och hållet bygga igen flera hektar med hela kvarter, bostäder, lager eller industrier.

I de fall det finns en befintlig lantbruksproduktion som är uppförd med ordentligt med distans till omkringliggande bostadsbyggnader etc. då ska man vara försiktig att krypa närmare med bostäder, kontor eller näringsverksamheter som kan uppleva störningar från lantbruket. Detta gäller framförallt om lantbruket har djur, anläggningen kan vara anmälningspliktig eller tillståndspliktig verksamhet med en större mängd djur. Där kan ljud- och luktstörningar spridas runt anläggningen från djur och gödsel och det är därmed extra viktigt att bibehålla ett stort avstånd utan bebyggelse runt anläggningen för att undvika störningar för båda parter. Behovet av fri yta runt anläggningen kan variera men vid stora anläggningar kan det röra sig om 500 meter eller mer beroende på förhållande vindriktning osv.

Sammanfattning

Sverige har endast åtta procent jordbruksmark och denna mark genererar nytta för hela samhället i form av livsmedel och biologisk mångfald. Trots detta har jordbruksmarken minskat med 188 000 hektar jordbruksmark på 25 år. Sverige har optimala förutsättningar för livsmedelsproduktion med friska jordar och ett brukande som kännetecknas av hållbarhet. Ur ett globalt perspektiv är detta brukande inte en självklarhet. Till år 2050 spås världsbefolkningen uppgå till nio miljarder människor, vilket innebär att livsmedelsproduktionen globalt sett måste öka med 70 procent för att

nå den förväntade efterfrågan. Ur ett nationellt perspektiv har Lekebergs kommun högproduktiv jordbruksmark. Med detta i åtanke, vill LRF Lekeberg betona vikten av jordbruksmarkens värde för det svenska samhället, men även för världsbefolkningen. LRF Lekeberg kräver att kommunen ska följa Sveriges Rikes Lag. Där står det tydligt att jordbruksmark är av nationellt intresse. Kommunen ska följa de prejudicerade domar som finns på område samt följa landshövdingen Maria Larsson och ordförande för regionstyrelsen, Andreas Svahns, plan för länets utveckling.

- Sverige har 41 miljoner hektar mark. Av detta är endast åtta procent jordbruksmark. Motsvarande siffror för Lekebergs kommun, 46 000 hektar mark av detta är 24 % god jordbruksmark
- Jordbruksmark skapar nytta för hela samhället, öppna landskap och biologisk mångfald.
- Under de senaste 25 åren har jordbruksmarken minskat med 188 000 hektar.
- Enligt livsmedelsstrategin ska livsmedelsproduktionen öka i Sverige.
- Lekebergs kommun har högproduktiv jordbruksmark.
- Lantbruket inom Lekebergs kommun har optimala förutsättningar att producera livsmedel, och bidra till uppfyllandet av målen i livsmedelsstrategin.
- Till 2050 måste livsmedelsproduktionen öka med 70 procent för att möta den förväntade efterfrågan.
- Enligt miljöbalken är jordbruksmark av nationell betydelse.
- Enligt strategin för odlingslandskapet och den biologiska mångfalden, ska öppna landskap förvaltas.
- LRF Lekeberg anser att planbeskrivningen saknar tillräcklig redovisning huruvida annan mark kan tas i anspråk.
- Det finns möjlighet att förtäta befintlig bebyggelse.
- Mycket begränsad tillåtelse av byggnation nära lantbruksföretag pga. störningsrisk för båda parter både lantbruksföretaget och de byggande.

Kommentar: Jordbruksmark är ett nationellt intresse, precis som ni lyfter, och har en avgörande betydelse för att långsiktigt trygga livsmedelsförsörjningen. Det gäller både mark som idag används för detta och mark som skulle kunna

användas för framtida livsmedelsproduktion. Jordbruksmarken har också andra värden för t.ex. kulturmiljö, landskapsbild och sysselsättning mm. Här har Lekebergs kommun samma utgångspunkt som ni formulerar.

Jordbruksmarken är en fråga som kommer att hanteras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, med utgångspunkt från lagstiftning, miljökvalitetsnormer och de strategier som formulerats på nationell och regional nivå.

Grundläggande kriterier för tillämpning av miljöbalken är enligt jordbruksverket¹

- att peka ut var jordbruksmarken finns i kommunen
- att precisera vilka väsentliga intressen som kan tillåtas på jordbruksmark
- att ange varför väsentliga samhällsintressen inte kan lokaliseras på annan mark eller på jordbruksmark med sämre produktionsförutsättningar.

Vad som ska anses som väsentligt samhällsintresse identifieras i översiktsplanen. När det gäller frågan om vad av det som byggs eller anläggs som ska anses vara av väsentligt samhällsintresse, går det

¹ Jordbruksverket 2013. Väsentligt intresse? Jordbruksmarken i kommunernas fysiska planering. Rapport 2013:35.

inte att avfärda all framtida byggnation som oväsentlig ur denna synpunkt. Ni lyfter t.ex. frågan om möjligheten att komplettera befintlig gårdsbebyggelse, vilket kan vara ett sådant väsentligt samhällsintresse som bör identifieras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Det stämmer att kommunen inte tillräckligt har utrett alternativa lokaliseringmöjligheter för områdena i dialoghandlingen, eftersom detta bara är en första skiss som underlag för den tidiga dialogen och inte ett helt förslag till översiktsplan, se t.ex. Ö4. Ett första förslag till ny översiktsplan kommer att samrådats under våren 2023.

Inriktningen i arbetet med översiktsplanen är att, precis som ni föreslår, i första hand förtäta inom de befintliga tätorterna, se F3, F4, F5. Med anledning av de synpunkter som kommit in i dialogen från er, boende och markägare, **föreslås att omfattande områden på jordbruksmark i utvecklingskissen, omprövas i det fortsatta arbetet med översiktsplan**, se F3, F5, L2, L3, L4, L10, L12, L16, G2. **I det fortsatta arbetet föreslås att frågan om utbyggnad på jordbruksmark utreds vidare**, se även F1, F3, F5, Ö3, Ö4.

Vidare är frågan om behov av skyddsavstånd mellan bostäder och anmälningspliktig eller tillståndspliktig djurverksamhet en fråga som behöver utredas i det fortsatta arbetet med översiktsplanen. Er synpunkt noteras.

**Lekebergs
kommun**